

31/998

ప్రతి దినము ప్రకటింపఁబడును

Post Box No. 212.

Telephone No. 2544.

నంపుటము ౧౬ } చెన్న పట్టణము 1928-వ సం॥ జూలై నెల 12-వ తేది గురువారము } No. 87
Vol. 16 } శ్రీ విభవనామ సంవత్సర ఆషాఢమాస బహుళ చిత్తమి. } సంధిక ౮౭

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్పగొప్పవారిచే వేలకు వేలు
యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది
తలనొప్పుల మాన్పును. వాయువు పోట్ల
బావును. పార్శ్వపునొప్పుల బారదోలును.
పొట్ల బోగొట్టును. బెణుకుల భేదించును.
వాపుల రూపుమాపును. దగ్గును తగ్గించును.
గురదను తొలగించును.

ఈ మందును రుద్దగానే చెమట పట్టుట
వలన శరీరమందలి దుష్పదార్థములను తొ
లగించును. నొప్పులు తగ్గించును. విదేశము
లలో గూడ వ్యాధునున్నారు.

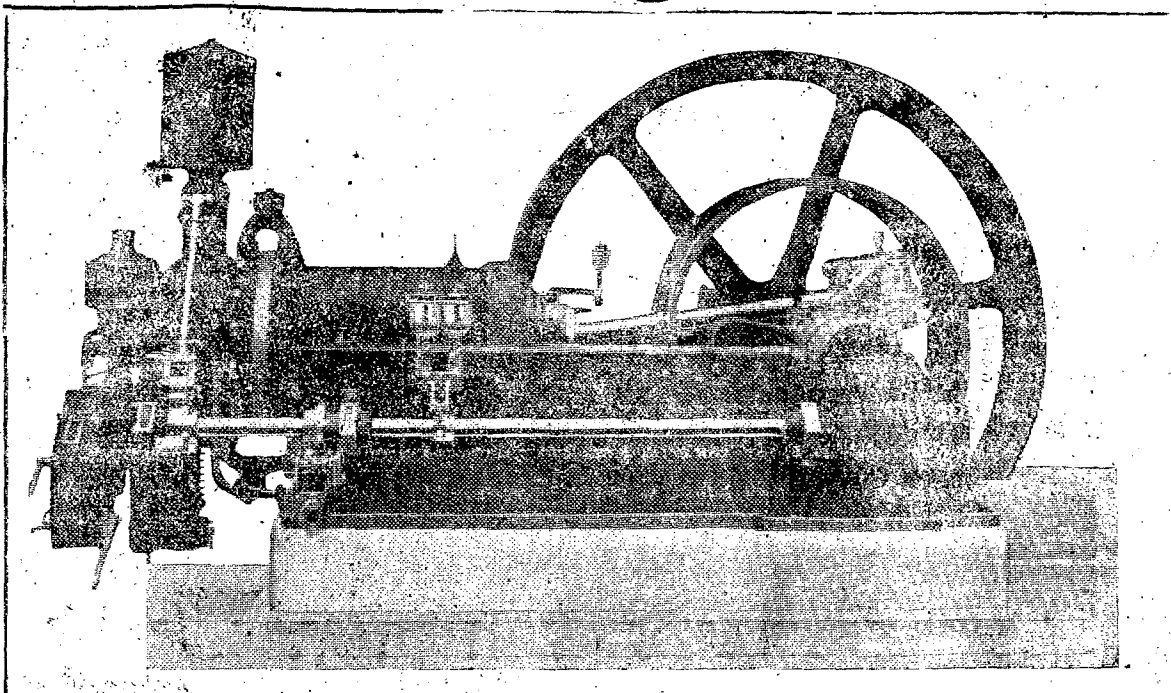

అమృతాంజనము అన్ని విధములగు
నొప్పులకు నంజీవివంతిది.
పంచభావ చీటీ చూచి కొనిన
మోసము గలుగదు.
చొచ్చి డబ్బితో నహా నీసా 1-కి 0-10-0
డబ్బన్ 1-కి రు 6-4-0 లు.
ప్రతియింట ముఖ్యముగా నుండవలినది.

అమృతాంజనం డిపో
6, 7, తంబు శెట్టిపేటి, మద్రాసు
109, ఫ్రేరిరోడ్డు, పోర్టు బొంబాయి

The Best and Reliable Engine in the Market up-to-date Improvements.

రాబ్సన్ హెవికోలు స్టార్లు క్రాడ్ ఆయిలు యింజనులు

కావలసినవారు
కంపెనీకివచ్చిన
అన్నియు
చూడవచ్చును.

ఇంజనులు
ఎల్లప్పుడు
రెడీ స్టాక్లో
ఉండును.

నిమిషములోపల వేడిచేయ నవసరము లేకుండగనే చెల్లదనములో స్టార్లు అగును. క్రాడ్ ఆయిలు బహుతక్కువగా కలుగును.
లోడ్లు రాగుటలో అసమానమైన ఇంజనులు. అరుగుదల, విరుగుదల బహు తక్కువ. ఇంజనులు భారీవిగా నుండును. నడిపించుటకు నేర్పరితనము
అవసరము లేదు. కొత్త ఇంజనీరింగు పద్ధతులమీద తయారు కాబడినది. ఎంతకాలమైనను ఏ విధమైన యిబ్బందులు కలుగజేయక తృప్తికరముగ
పనిచేయును. ఈ యింజను పనిచేయుట చూచినవారు. యితర యింజనులు కొనుటకు ఒప్పుకొనరు.

మరిన్ని రాబ్సన్ ఓల్డ్ టైపు యింజనులు, రాబ్సన్ ఇంప్రూవుడు గ్యాసుఇంజనులు గ్యాసుస్టాండులున్నా, సప్లయిచేయబడును.

రాబ్సన్ ఓల్డ్ టైపు యింజనులు స్పేర్ సామానులు రెడీస్టాక్లో దొరకును.

మెషిన్ల సామానులున్నా, రైసుహల్లుకులు, బాల్ బేరింగు హల్లుకులు హల్లుకుసామానులు, బెల్టింగులు బాల్ బేరింగులు, నీటిపంపులు
పుల్లీలువగైరా యావత్తు మిల్లుసామానులు, విదేశములనుండి వివిధా తప్పించి స్టాక్లోవుంచి సప్లయి చేయబడున్నాము.

సోల్ యేజంటు:- లండన్ ప్రెడింగు కంపెనీ, 7, సెకండులైనుబీచ్, మద్రాసు.

హెడ్డు ఆఫీసు:- లండన్ ప్రెడింగు కంపెనీ, బెజవాడ. (ఇండియా)

చేపలపట్టువాండ్రు ఆర్థికస్థితి

గౌ॥ వి. రామదాసు పంతులుగారి సాక్ష్యము

మద్రాసు ఫిషరీ కమిటీ యేడంటెట్టిన మొదటి సమావేశములో గౌ॥ వి. రామదాసు పంతులుగారు (మద్రాసు రాష్ట్రీయ సమాకార సంఘాధ్యక్షులు) మనచేపలు పట్టువాండ్రు ఆర్థిక దుస్థితిగూర్చి తమ యభిప్రాయముల నీ క్రిందివిధమున తెల్పిరి:—ఈ రాజధానిలో నొకానొక కాలముందు చేపలు పట్టువాండ్రు సంఘముయొక్క వ్యాపారము చాలాబిచ్చివృద్ధిగాంచియుండెను. ఈ సంఘముందలి ప్రతిభూ, స్త్రీలు, పిల్లలు కూడ నీ పరిశ్రమ యందు చాల యలవాటు పడి యున్నవారు. అయినప్పటికిని నేడు వీరు పడుచున్న పలుకష్టములను పెద్దింప నలవిగాకున్నది. 1916 సం॥ ఫిషరీను రిపార్టు నెం॥ 9 లో నీసంఘముయొక్క అప్పటి యరవన బాగుగా పెరింపబడియే యున్నది. అనాటి నుండి గత పదియేండ్లకాలములో వీరు మరింత ఖీదగతులచ్చి యున్నారని.

ఇంతవరకు పర్యాయముగా తమ గృహపరిశ్రమగా దిగివచ్చుచుండి, తమకు స్వతంత్రజీవనోపాధిగా నేర్పడియుండిన యీ పరిశ్రమ పూర్తిగా ధ్వంసము గావించబడినది. కడుదుఃఖకరముగ పరిస్థితులలో పీరి పప్పుడు తమ స్వగృహములలోగాక, అన్యధములలో కూలివని ముక్తమే జేయుచుండవలసిన వారయి యున్నారని. వీరిపరిశ్రమ యిప్పుడు లాభముపొందుచు భృత్యుల వాస్తవములలో జీక్కియున్నది. ఈ పరిశ్రమను వ్యాధియగుగా యజమానులకు చేపలపట్టు సంఘమువారు యీమధ్య వర్తల నిర్మాణాన్ని స్వలాభాపేక్షములను నేడు పూర్తియయి ఆర్థికపరాధీనత్వమునకు చేరిబడియున్నారని.

ఫిషరీను రిపార్టు మొదలు యొక్కయూ, సాల్మిషిపార్టు మొదలుయొక్కయూ, ద్వంద్వార్థి కారము క్రింద ఉప్పుచేపలపట్టు యొక్క నిర్వహణను నడుపబడుట యీసంఘము నింత త్వరగా నింతటి యార్థికదురస్థితికి చేరిన కారణములలో నొకటియయి యున్నది. ఉప్పు చేపలపట్టు వ్యవహారము ఇండియా ప్రభుత్వము స్వయముగా నడిపినదేగాని ప్రస్తుత పరిస్థితులనుమార్చుటకును యీసంఘము యొక్క ప్రస్తుత దుఃఖములను తావుటకును సాధ్యపడదు. కాబట్టి యీవిషయమును నేను (8-3-27) తేదీన పెద్దలసభలో (ప్రేటుకాన్సిలు) నొకత్తీర్మానము మూలమున తెల్పియుంటిని. ఈ తీర్మానము ఇండియా ప్రభుత్వము చేసే నిర్ణయమున నయిన నాక్షేపింపబడనందున, సదరు సభలో నేకగ్రీవముగా నామోదంపబడెను. ఇంతవరకు దీనిపై నెట్టిచర్య దీని జోబడియున్నదో నాకు తెలియదు. కాని ప్రస్తుతము మద్రాసు లో సమావేశమయియున్న ఫిషరీ కమిటీచే నిడి విచారించబడునని నేను నమ్మెదను.

పల్లికుచేపలపట్టు

ఉప్పుపట్టు విధింపబడుటకు పూర్వము, ఉప్పుచేపల పరిశ్రమకు యీసంఘము “ఉప్పుమన్ను” నుపయోగించుచుండెడివారు. దీని నుండి “మన్ను ఉప్పు” తయారుజేసి ఆయుష్షతో చిన్నరకము చేపలనురబెట్టుచుండెడివారు. పెద్దరకము చేపలనురబెట్టుటకు బజారు ఉప్పును గొనుచుండెడివారు. ఈవిధముగా కష్టపడి తమ వ్యవహారములందు మంచి లాభము గడించుచు, శుభజీవనము సలుపుచుండెడివారు. 1840 సం॥ 7 వ చట్టము ప్రవేశపెట్టబడినతోడనే “మన్ను ఉప్పు” తయారుజేయుటకు “ఉప్పుమన్ను” నుపయోగించుట శిష్టముయ్యెను. ఇంతకంటె మిగల కాలిన్యమును నిబంధనలు 1878 సం॥ 2 వ చట్టముతో ప్రవేశపెట్టబడెను. అంత కంతకు ఉప్పుపన్ను హెచ్చింపబడెను. కాబట్టి చవుకరకము ఉప్పు చేపలు పట్టువాండ్రు లభింపక పోవుటచే వంత పారంపర్యముగా దిగి వచ్చుచున్నదను ఉప్పుచేపల వృత్తిని వారలంబించుట యీసాధ్యమయ్యెను. ఈ ప్రాంతములందలి వీరజనులకు లభించుచు ఖ్యాహారము చేపలే గావున వైస వివరింపబడిన ప్రతిబంధకములనులన ఉప్పుచేపల వ్యాపారము ఖీదించుటయేగాక మంచిరకము చేపలధర చాల పెరిగియున్నది. ఇందలి కష్టమును ప్రభుత్వము గుర్తించి, సముద్రపుటాడునందలి కొన్ని ముఖ్యస్థలములలో పల్లికు చేపలపట్టును సాపింపబూనుకొనిరి. ఈ నూతన విధానము యొక్క యుద్దేశములు, 1. ఉప్పుచేపల పరిశ్రమ నభివృద్ధిజేయుట, 2. ఉప్పుమాలమున వచ్చు ప్రభుత్వరాబడిని సంగ్రహించుట, అని చేపబడెను. కాని తుట్టుకుదకు మొదటియుద్దేశముకంటె రెండవ యుద్దేశమే ముఖ్యముగా ననుసరింపబడినది.

మధ్యవర్తుల పద్ధతి

పల్లికు చేపలపట్టులో పనిచేయుట చేపలపట్టువాండ్రు స్త్రీలకును పిల్లలకును కష్టముగా దోచినది. ఇది ముఖ్యముగా గృహపరిశ్రమయే గావున, తమ గృహములవద్దనే యీ పనిచేయుట వారి కలవాటు కాబట్టి పల్లికు స్థలములలో అధికారదుస్తులను ధరించు నధికారుల

యెదుట పనిచేయుట వీరికి నేకవిధముల కష్టముగావచ్చెను. వీరికి సహజముగా వీరికి తన మెక్కున వీరి పురుషులు చేపలపట్టుట కెల్ల కాలము సముద్రములోనే యుండుననినమ్ముటచేత, చేపల పట్టులో వీరి పనికి సాయపడేయుటకు పురుషులకు సాధ్యపడకుండెను. కాబట్టి చేపలపట్టువాండ్రు సంఘము ఉప్పుచేపల వృత్తి నంతకంతకు విడిచివేసినట్లయ్యెను. ఇంతేగాక, ఉప్పునిబంధనలలో చేసినయిన నతిక్రమించు నెడల శిక్షింపబడుదురను భయముగూడ యీ సంఘమువారి నావహించినందున, ఉప్పుచేపల వృత్తిని వీరు పూర్తిగావదిసాడిరి. కాని, ప్రభుత్వ మేవిధముననయిన ఉప్పుచేపలను తిగారు చేయుచుననియుండెనుగాన లై సెన్సుల సోపనముపాటు మనకు ప్రభుత్వము వారు గడంగిరి. ఈ లై సెన్సులకొరకు సహజముగా వ్యవహార చాకచక్యముగల మధ్యవర్తులు పోటి దనుల వారధించిరి. ఉప్పుచేపల పట్టును తమ యధీనము గావించుకొని తమ స్వంతకూలి వారిని నియమింప మొదలిడిరి. వీరిలో నెక్కువమంది చేపలు పట్టు సంఘమునకు చెందినవారుగాక, కాబట్టి యీ వ్యాపార మంతయు నంతికాలములో చేపలు పట్టు సంఘమువారి హస్తములనుండి బారిపోయి, మధ్యవర్తులకు చిన్నచిన్న వ్యాపారముల వాస్తవములలో జీక్కిన, చేపల పట్టు సంఘముయొక్క పురుషులచే పట్టుకోబడుచేపలు బజారు ఉప్పుధర యెదారింతలు పెరిగినందున, తమ కుటుంబములచే నూరకేతుబడుట కష్టముగ నుండెను. కాబట్టి వారాచేపలను యీమధ్యవర్తులకే యమ్ముకొనవలసినట్లయ్యెను. ఈమధ్యవర్తులు, చేపలధరలకే తగ్గించుటకేయత్నించుచుండిరి గావున, చేపలపట్టు లాభముగూడ నంతకంతకు ఖీదించెను. తమ స్త్రీలపరిశ్రమ యజమానకే యంతరించినందున, తమ రాబడి యంతకంతకు తక్కువ. కాబట్టి తుదకు వారు యీమధ్య వర్తులనుండియే ముందుగా ముందుమును బుచ్చుకొని తమ చేపలను వారివశము గావించవలసివచ్చెను. ఇందువలన ధరలు మరింత తక్కువ. ఈవిధముగా రాసురాసు, తుదకు వారు తమ స్వంత యాహారము నీమిత్తముగూడ చేపలను యీమధ్యవర్తులచేతియే నిర్బంధముగా కొనుచుండవలసివచ్చెను.

COURT. Public Auction of Kanyaka Parameswari Rice Mill at Gudivada.

కృష్ణా డిస్ట్రిక్టు కోర్టులో మద్రాసు హైకోర్టు ఫయిల్ C. S. 577/1926 కృష్ణా డిస్ట్రిక్టు కోర్టు ఫయిల్ E. P. 116/27 వాది:—శిరం. రామచంద్రరావు.

ప్రతివాది:—గోనుగుంట వెంకట సుబ్రహ్మణ్యం శెట్టి. ప్రతివాదితాలూకు కృష్ణా డిస్ట్రిక్టు గుడివాడ సబరిజస్ట్రారువారి యిలాకా గుడివాడ గ్రామం లోని ప్రతివాదికి హక్కుకలిగినటువంటి శ్రీకన్య కాపరమేశ్వరి రైసుమిల్లులను పేరుగల రైసుమిల్లు బిల్డింగులున్న వాటిపైకప్పలున్న అందుల తల్పులుదర్వాజాలున్న అందులో నిర్మించబడిన యింజనులు, బాయిలర్లు, వాల్లర్లు, పెల్లర్లు వగయిరా యావత్తు సామానులు సహా కృష్ణా డిస్ట్రిక్టు కోర్టు లో 16-7-1928 తారీఖున సదరు డ్రికిండ వేలం కాబడుచు. గనుక పాటపాడుకోవచ్చుననుటకువచ్చి పాటపాడుకోవచ్చును.

శిరం రామచంద్రరావు 171, గోవింధప్ప నాయుని వీధి, మద్రాసు అని వాయవతెను.

THE INTERMEDIATE GUIDE by M. SRI RAMAMURTI, M.A. (To be published in 6 volumes Price Rs. 3/-) Extremely useful to students appearing for the Intermediate Examination, March 1929, of the Andhra University. Contains exhaustive Essays and annotations on all English Texts. Those who register orders before 15th July will get the whole series for only Rs. 2-8-0 Apply to M. Sreeramamurti, M.A., M. R. College, Vizianagaram. 4907

చెన్న పురి బజారు ధరలు

1928 సం॥ జూలై 12-వ తేది గురువారము

Table with 3 columns: Item, Price, and another Price. Items include various types of rice and other goods.

Table with 3 columns: Item, Price, and another Price. Items include various types of rice and other goods.

Table with 3 columns: Item, Price, and another Price. Items include various types of rice and other goods.

మొత్తం నెలగనూ నెగానుగ బా 1-కి రు 110-0 మిషన్ నూనె 108

అనుము బా 1-కి 107 0 0 109 0 0

చిల్లరవస్తువులు

Table with 3 columns: Item, Price, and another Price. Items include various types of rice and other goods.

Table with 3 columns: Item, Price, and another Price. Items include various types of rice and other goods.

నూలు

Table with 3 columns: Item, Price, and another Price. Items include various types of rice and other goods.

దూది

కోందావస్తు బాకున 1-కి రు 482 0 0

లోహములు

Table with 3 columns: Item, Price, and another Price. Items include various types of rice and other goods.

గులు

Table with 3 columns: Item, Price, and another Price. Items include various types of rice and other goods.

అల్లాటికు సముద్రముపై విమానయాత్ర సలిపిన ప్రథమస్త్రీ మిస్ యియరు హార్డునకు సాదా ప్రస్తుత పురాణీకుడు న్యాయ మొనగెను. [సెంట్రలు న్యూస్]

మిస్ ఎమిలియ ఇయరుహార్డు

ఆమెరికానుండి ఇంగ్లాండునకు విమానముపై సరాసరి వచ్చిన ప్రథమస్త్రీ.

భారత శాసనసభ

శివ్రా, జూలై 10: భారత శాసనసభ సభ్యులకు 4 వ తేదీ సమావేశమగుననియు, సేతుకాన్సిలసభ సభ్యులకు 11 వ తేదీ సమావేశమగుననియు ప్రకటించబడినది. (ఆ. ప్రె.)

సూర్యాపేట సభలు

ఈ సభల స్వతంత్రమంతయును వివరముగ పత్రికలలో ప్రచురింపబడినది. మొన్నటి రోజు తేదీ ఆంధ్ర దినపత్రికలో శ్రీమంత్ శేషమూర్తిరమణ కవుల వ్యాసముగూడ జూచిరి. కాని ఆసభలకు వెళ్లినవారలలో నే నొకడగుటచేత శ్రీమంత్ వ్యాస వ్యాసములో వివరించిన విషయము నొకదానిని నేను వ్రాసి భార్యకును వెరబెర్చుకొనుచున్నాడను. ఆది శ్రీయంత కొమరగిరి సీతారామచంద్రరావుగారు. వారి ధర్మపత్ని విగ్రహారూపిణి. ఈ సత్పురుషునితోడ్పాటు తేకుండినచో సూర్యాపేట సభలకింతటిగద్యతకలుగకపోయేడిదని చెప్పవచ్చును. సభలకేతెచ్చినవారి స్వల్పము ఆ దంపతు లిద్దరను తమయింటికి కాలుమునకు ఘోషారోజునములనిడి ఎంతగ గౌరవించిలో ఆ దంపతు మెప్పుకొక మరచిపోలేకొని. పెద్ద మండు గ్రీష్మములు లోని ఆ మూడుదినములు ఆ దంపతు లిరువురును అహోరాత్రములు పొందిన శ్రమ వర్ణనాతీతము. సీతారామచంద్రరావుగారు స్వగృహమున సౌఖ్యముగ జీవించుచున్న యొక గృహస్థుడు. ఆయన ప్రతిఫలవాంఛతో నీకార్యభావమును భరియించి నాడుకాడు. కేవలము అతిధిపూజయందుగల అవ్యాజభక్తియే కారణము. వీరి ధర్మపత్నియును విశేష శ్రద్ధాపరులుగల విదూషిణి, భోజనకాలమున వందలకొలదిగ కూర్చునియున్న జంబువెంబడి దిరుగు తనదర్శితోపాటుగ వెలికిమిలసినను తల్లికంటె నెక్కుడు ప్రేమతో వడ్డించుచున్నప్పుడు అలసటలేని యామె శ్రద్ధగాంచి వాగరికల మునుకొని స్త్రీలకును యామె కుటుంబ ఆంతర్యమును చక్కగ తెలిసికొంటిని. ఈ సాధ్వీకుణ్ణి ప్రశంసించు యందుగల సమ్యక్సంబంధియే గాబోలు సీతారామచంద్రరావుగారి తల్లి కార్యభారమును తనవైబడికొనిరి. బ్రాహ్మణవంశము సరిగ లభించినవారి యాశ్రయము నెట్టి కార్యభారమును తమకు తోడ్పాటుగ బడయుగోరిన ద్రవ్యదాతలను సూర్యాపేట వర్తకశాఖలములు ధన్యులు. మేమందరమును సంతరించుచున్నప్పుడు అత్యుబంధపులయొద్ద శైవులనొందునట్లు ఆ దంపతులకిది నందనములతో శైవులైన కొని బహులు చేరిరిమి.

ఈశ్వరుడి దంపతులకును వీరిపుత్రునికిని, ఆయురారోగ్యముల నున్నగోచించి ఇంకను నెట్లే దేశసేవకు గావించుచును అందు యుత్సాహము నొనగెడిది గాత!

కొణకంచి చక్రధరరావు.

తిరువాన్కూరునుండి కొబ్బరమొలకల

ఎగుమతి నిషేధించబడుట

తిరువాన్కూరు, జూలై 10: తిరువాన్కూరులో పెంకాయ చెట్లకు వేళ్ల తగిల్లు వ్యాపించుచున్నది. అందుచే తిరువాన్కూరునుండి వెలుపలకు పెంకాయ చెట్లకు పంపకూడదని ప్రభుత్వమువారు ఉత్తరవులను ప్రకటించిరి. ఈజాడ్యము తేదీని వ్యవసాయశాఖ దైర్ఘ్య సర్టిఫికేటు ఇచ్చిన చెట్లకు పంపవచ్చునని మరియొక ఉత్తరవు ప్రకటించబడినది. (ఆ. ప్రె.)

తిరువాన్కూరు, జూలై 10: కాస్తమ హర్య గారు

తిరువాన్కూరు వహరాజగారి ట్యూటకగ నియమింపబడిరి. (ఆ. ప్రె.)

మిస్ మెర్సిడీసు గీట్టి

ఈ మధ్య జిల్లాల్లరు జలసంధిని యీడిన యువతి. విరిపు ఛానలు యీడటకు తగిన శిక్షణ పొందుచున్నది. (సెంట్రలు న్యూస్)

దక్షిణాఫ్రికాయందు గోల్డ్కోస్టు రాష్ట్రమున ఆకిం అహుక్వాస్థానాధీశుడు లండనులో సార్వభౌముని సందర్శించి సర్ విరజమును బడసెను. (సెంట్రలు న్యూస్)

అల్లాటికు సముద్రమును దాటిన మువ్వరు వైమానికులు:—1. లోగార్డునుగారు, 2. మిస్ అమిలియ ఇయహార్డు, 3. శెఫ్. విక్టరు నట్టిగారు (వెనుక నున్న వారు.)

కెప్టను ఇ. ఎ. ఫిల్లీరాయిగారు

పార్లమెంటు కామన్సున భూతనాధ్యక్షులు.

బ్యాంక్ సత్యాగ్రహము

ప్రభుత్వమునకు గాంధీమహాత్ముని ప్రత్యుత్తరము 14-1-23 నీ నెలనడిన ఎంగుండియాలో ప్రకటించబడిన నా బ్యాంకును యిష్టార్థమున డైరెక్టరు సాకల్యముగా విమర్శించినందులకు ప్రభుత్వమునకు నేను కృతజ్ఞుడను. సకలవిషయములలో నూడిన కొండటిన్వ్యాస మిదియే యిది యితరు భావించుచున్నట్లున్నది. ఇది కేవలము సర్వగ్రహబ్యాంకు, సకలవిషయములను ఎంగుండియాలో మొదటిసంవత్సరము నా బ్యాంకుగా ప్రకటించబడుచున్నది. దొరికినమునారి బాగుమును సమర్థింపగల విషయములు లెక్కలు మున్నగునవి యిందు యీ విషయలో నాకు కనబడలేదు. ఇది కేవల సత్యాగ్రహము మిశ్రమములలో నిండియున్నదిగాన దానికి ప్రత్యుత్తరములు అనుసరమున నేను తలచితినిగాని దానియందలి బాధప్రాధిమ్యమున దేరి మిలుతు రుద్ధి ప్రాయము కలుగుచున్నది నీ నీ వ్యాసమును వ్రాసితిని.

దొరికినమునారు ప్రకటించాయును శాసనసభవారి తీర్మానములకు ధిక్కరించుటనుకూర్చి యీవిషయమున నెట్టిసమాధానముల నియ్యబడలేదు. 1924వార్షికును 1927వార్షికును చొంతాయిశాసనసభవారి రామోదించిన రెండు తీర్మానములకు ధిక్కరించి దొరికినమునారు ఒక్కొక్కతాలూకాలోన రీసెటిల్మెంటునుచేయ వారంభించుటయే ఆతాలూకాలవారందరును సత్యాగ్రహమును ప్రారంభించుటకు తగినకారణమున నేను ధైర్యముగాచేపగలను. మన దురదృష్టమువలన మనలో నిపుడు సాంఘికబలమున జాతీయదార్శమును తేక వాపుచేయిటి ఆక్రమముంతుకునియైనతాలూకాలన్నిటిలోను ఒక్కొక్కవాక్చోలితాలూకా వారుమాత్రమే సత్యాగ్రహమును ప్రారంభించుట తలపించినది.

జయకరు ఆండర్సనుగారు దొరికినమునకుపంపిన సెటిలు మెంటు రిపోర్టులనుకూర్చి నేను వ్రాసినవిషయములయందు డైరెక్ట్ర ప్రాముఖ్యతయునులేదని డైరెక్టరు వ్రాసెనుగాన దానికి మొదలు జవాబు వ్రాయదలచితిని. సామర్థ్యమును అనుభవమునుగల భారతీయోద్యోగియగు జయకరుగారి గౌరవమును నీతిని శంకించుచు నేను ప్రబలుచున్న వ్యక్తిమానముగావించితినిట జయకరుగారి రిపోర్టును ఆండర్సనుగారు తీవ్రముగా నాక్షేపించుచు పంపిన రెండవరిపోర్టులో సత్య డెయిలీ వ్రాసెనో మనము చూడవలసియున్నది. "దీనిలో ప్రతిపదికముగా గొనదగిన సట్టియు ఆధారమున దగిన సట్టియు విషయ మేదియును లేదు. ఇట్టివాత సెటిలు మెంటు రిపోర్టులో వ్రాయబడదగినది కాదు.

ఎట్టి కారణమును తెలుపకుండను చాలపిరికితనముతోను 100 కి 25 వంతున హెచ్చించుట వ్యాయముని జయకరుగారు వ్రాసెను. దొరికినమునారు 100 కి 25 వంతున హెచ్చించుట వ్యాయముని జయకరుగారు వ్రాసెను. దొరికినమునారు 100 కి 75 వంతున హెచ్చింపవచ్చునని ఆ కథ యేర్పరచి యుండినచో 100 కి 65వంతున హెచ్చించుటయే వ్యాయమునిగూడ సత్యు వ్రాసియుండును. అతడెట్టి ఆధారమునలేకుండ నీరిపోర్టును వ్రాసెను" అని ఆండర్సనుగారు వ్రాసిరి. జయకరుగారు తనవిధిని సరిగా నెరవేర్చలేదని నేను వ్రాసిన విషయములు ఆండర్సనుగారి వ్రాతములకంటె ను కఠినములని నేను తలంపను.

"పన్నులను జేయువారు ప్రతి గ్రామమునకును పోయి చాల భూములను చాల శ్రద్ధగా పరిశీలించవలెను. ప్రజలతో సభికును పరిచయమును కలిగించుకొనుటకును వారి యిబ్బందులను అశయములను సరిగా గ్రహించుటకును సెటిలు మెంటు ఆఫీసులకు గల సౌకర్యములు మరేయ్యోగ్యులకునుగూడ లేవు" అని యింగ్లీషులు గెజెటులో నున్నది.

ఈకార్యములను జయకరుగారు సరిగా నెరవేర్చలేదనియే నేను తెలిపెదను. ప్రతి గ్రామమునందును సాకల్యముగా జరుపబడిన పరిశీలనముపై నాధారపడియే నేనిటుల తెలుపగలగుచున్నాను. అట్టి అవకాశమి డైరెక్టరు కెంతమాత్రమును లభింపజాలదు. ఇప్పుడు మరల నిష్పాక్షికముగను స్యతంత్రముగను విచారణజరుపుట కేర్పాటుచేసినచో జయకరుగారి వుత్తరపు లన్నిటిని నెనుక నెరవేర్చినట్టియును యిప్పుడు తమ వుద్యోగములను జడలిచినట్టియు పట్టెట్లు తలచిలు మున్నగువా రందరును గూడ నా వాదమును సమర్థింపగలుగుదురనిగూడ నేను చెప్పెదను. "ఆ సంఖ్య అనుబంధమును జయకరుగారు సరిగా పరిశీలించిరని నేను నమ్ముజాలను.

ఈలెక్కలలో చాలవరకు మామ్యూత దారుడే పరిశీలించురల తనిభిచేసినటులుగూడ వుత్తరములవలన తెలియుచున్నది.

మాట్ల తాదాధరమేనె ననగా అతని గుమాస్తాలో సర్కిలు యన నెక్కలలో పరిశీలించిరనియు అర్థము. అమృతమునకును సీక్రుకును సంబంధించిన లెక్కలను సెలలు మెంటు ఆఫీసుకు స్వయముగా పరిశీలించవలయున్నది." అని ఆండర్సనుగారు వ్రాసిరి. అమృతములెక్కలనుగూర్చిన జయకరుగారి తనిభి ఆండర్సనుగారికి సంఖ్యపైకరముగా నుండెనపుడు శిస్తులెక్కల తనిభిమాత్ర మెంటు సంఖ్యపైకరముగ కనబడెనో గ్రహించ సలవికాకుండవచ్చును. తనకు అభిమానప్రపమకు శిస్తు సిద్ధాంతముపై ఆండర్సనుగారికి గల పక్షపాతియు తప్ప నా కిందులకు మరేకారణమును కనబడదు.

ప్రొచికలక్టరు లాండురివిన్యూ ఆసెగుమెంటు కమిటీవారి ప్రత్యేక తీర్మానము ప్రస్తుత మొదలగు విషయల వ్రాసెను "సెలలు మెంటు ఆఫీసుకు సకలూర్చిన శిస్తులెక్కలు నివలెనని చెప్పినందున తరచి పరిశీలించినచో స్పష్టముగా తెలియగలదు. మిక్కిలి మోస్తరుపన్నులను దొంగపన్నులను వివక్షింపవలెనని సెటిలు మెంటు ఆఫీసు గాకు ఆ త్రు తు వు చే యు బ డి న నా ల నిజమే. సీక్రులు సీక్రులుగా నమోదుచేయబడెనా? ఆమొత్తమున యును పూర్తిగాను ప్రమముగాను చెల్లింపబడుచున్నదా? ఇవి విషయములను సెలలు మెంటు ఆఫీసుకు పరిశీలించవలెను. చాల చోట్ల లెక్కలలో మాపించబడిన మొత్తములు పూర్తిగా చెల్లింపబడక పోవుటకు గూడ సవికారము కలదు. ఆ శిస్తులను మోయుగాని కొన్నిగాని నిర్ణయించుటకు అనేక కారణములుండును.

ఈ కారణములనుబట్టి పన్నులను విధించు విషయమున సగదుగాని సడదుగాని చెల్లింపబడెను శిస్తులను సెటిలు మెంటు ఆఫీసుకు లెంతమాత్రమును ఆధారముగా నై కొనగూడదు. ఆశిస్తులపద్ధతి చాలమంది యవలంబించుచున్న లెక్కలవలన గ్రామము మొత్తముభూమియకరములు

Table with 2 columns: Item, Amount. Rows include ఉత్తరా, వాధవా, మిగూవాడీ, థెక్కునలా.

ఆ కమిటీవారు మొత్తము భూమిలో కవులు కియ్యబడిన భూమి మాత్రమే 42923 యకరములని ఆండర్సనుగారు వ్రాసిరి. వైలెక్కలను బట్టిచూచినచో కవులు కియ్యబడిన

నినలుగా తేలినయెడల నొకవేళ నాధారముగా నై కొనినను నై కొనవచ్చునుగానిలేనిచో వాని నాధారముగా తీసుకొనగూడదు" అని స్పష్టముగా విధింపబడెను. అని ప్రొచికలక్టరు వ్రాసెను. ఈపని జాసాధ్యముని యిటుల స్పష్టముచున్నను తాను దానిని సాధింపగలిగితినిని జయకరుగారు వ్రాసినదానిని మనము విశ్వసించవలెనని యిప్పుడీ డైరెక్టరు తెలుపుచున్నాడు.

ఆండర్సనుగారి సర్వసు సమర్థించుచు వ్రాయబడిన విమర్శను ఆండర్సనుగారే వ్రాసిరిగాని డైరెక్టరు వ్రాయలేదు. ఈ సమర్థనమును చేయుట యిట్టి ఉన్నతోద్యోగి గౌరవము నకు భంగకరము. నెనుక నితిదొక గొప్పసారబాటును చేసెను. దాని నిపుడు కప్పిపుచ్చుటకు మరీకొన్నిటినిగూడ చేయబూసెను. "1918 మొదలు 1925 వరకును ఏ జేండ్లలోను 42923 యకరముల భూమి మాత్రమే కవులుకు యియ్యబడెను అని జయకరుగారు వ్రాసిరి. ఒక యకరము భూమిని ఒక సాలకుగాని రెండేడ్లకుగాని ఏజేండ్ల వరకుగాని యకరమునకు పది రూపాయల శిస్తును కవులకిచ్చి పద్ధతికలదు. అనగా యకరమునకు శిస్తు 10 రూపాయలు. రెండు యకరములకు 20. ఏడు యకరములకు 70. ఇందువలన నొకపుడు ఒక యకరమే యేడు యకరములుగా తోయినా. అంగరును ఏ జేండ్లవరకును కవులకిచ్చియుండలేదు. చాలమంది ఒకసాలకు కవులకిచ్చియుండిరి." అని యాండర్సనుగారు రిపుడు వ్రాసిరి.

ఈనాడును కేవలము పేలవముగానున్నది. దీనివలన హెచ్ ఆనుబంధ మంతయును పూర్తిగా ఆప్రమాదమునుచున్నది. ఒక ఏడాదికి కవులు కిచ్చినసంతమాత్రమున కలుగు మార్చేమి? ఏజేండ్లలోను ప్రతిసత్వమును కవులకియ్యబడిన భూములను మాత్రమే జయకరుగారు తీసుకొనలేదు? ఈరీతిగా అనకతనకచేయుటవలన ఆండర్సనుగారు అపకీర్తిపాలైరని జయకరుగారి రిపోర్టులో ఎల్. హెచ్. హెచ్. 1. అనుబంధములలో వ్రాయబడిన యాదిగువ లెక్కలవలన మరీంత స్పష్టముచున్న

Table with 2 columns: Item, Amount. Rows include యకరము - మంటలు, యకరములు - మంటలు.

భూమియే మొత్తము భూమికంటె మోపుగా కనబడుచున్నది. అట్టిచో ఆండర్సనుగారి వ్రాతను యెంటు విశ్వసించగలము? (ఎంగుండియా 5-7-28)

బ్యాంక్ సత్యాగ్రహానిధి

సబర్కమీ సత్యాగ్రహశ్రమమునకు చేరిన మొత్తము

Table with 2 columns: Item, Amount. Rows include 28-6-28 ఎంగుండియాలో తెలుపబడిన మొత్తము, కాంట్రాక్టును కాంగ్రెసు సంఘము, బొంబాయి మహాజనసంఘము, మోసరాబాదు కాంగ్రెసు, అహమదాబాదు కాటను శేస్తు వర్తకలు, రాజమహేంద్రవరము పౌరులు, చల్లా కృష్ణమూర్తిగారు, డిల్లీ గుజరాతిపమాజం, మోలాపూరు కాంగ్రెసు సంఘము, గుజరాతువాలా, హింగవడ ఘాటు, అధ్యయత్రమము కామిలా, కర్నాటక కాంగ్రెసుసంఘము, సెలూరు పౌరులు, తేలూరు గుబ్బరామిరెడ్డిగారి ద్వారా, ఆమర నాథుగారు లాహోరు, భగవానులూలుగారు కరాచి, ఏలూరు పౌరులు.

Table with 2 columns: Item, Amount. Rows include ఆంధ్రమహాజనులు, కే. సాంబశివరావుగారు కృష్ణ, అనకాపల్లి కాంగ్రెసుసంఘము, కే. కామేశ్వరరావుగారు పల్నాటిమిడి, జి. వి. గుబ్బయ్యగారు చల్ల పల్లి, చెన్నపురి ఆంధ్రకాంగ్రెసు సంఘము, పక్షపు కార్యదర్శి మోచెర్ల, కృష్ణమూర్తిగారు, డి. వెంకటప్పగారు గుడివాడ, మచిలీపట్నం కర్లపిడివారు, గణపవరంపాగులు తాడేపల్లి, బరంపురం ఏ. వి. వి. సమాజంకార్యదర్శి.

Table with 2 columns: Item, Amount. Rows include జి. రాజమహేంద్రవరము, ఇతర చల్లర మొత్తములు, మొత్తము, 30-6-28 తేదీకి బ్యాంక్ చేరిన మొత్తము, కీ|| శే|| మగనలూలు గాంధీనిధి, 28-6-28 ఎంగుండియా, కాంచెందుల వునంచెందుల నాలాఖా పిసర్వా, రాజేవాడీ, ఇతర మొత్తములు, మెట్టు మొత్తము, 28-6-28 లో కూడిక పొరబాటు, గాక నికరము, (ఎంగుండియా 5-7-28).

మహాసూర్యవర్తి ప్రకటన యొగము. ప్రతివారికి అవసరమయినది. తలెరుగుట, నోటనీరుగుట, కాళ్లుచేతులు మంటలు, నోటి, ర, గుండెలలోమంటలు, మొదలగు వైద్యవికారమునకు వైద్యధము. శ్రీ ముక్త్యాలరాజువారి సంస్థానమున రయారం 2-మెరు 1-కి రు 5/- 2124 ఆర్థరసాయనశాల, ముక్త్యాల(కృష్ణా).

దీర్ఘరంగవైద్యశాల జేటపాలెం. "సెక్సె" ఈ మందు మొండి గనేరియా, చిక్కు పవామేహం, నపుంసకత్వం ఆత్మవ్యం శ్రీల సంతా నోకవ్యాదులకు గ్యారంటి. 2-0-0 నిన్నరకటన చూడును.

మత్స్యశాఖా విచారణసంఘము

(శ్రీ) సి. న. లేశముదలియారు,

టి. వి. నుబ్బారావునాయుడుగార్ల సాక్ష్యములు

(నిన్నటి ఫలాహారానంతరము)

చన్నపురి మత్స్యశాఖా విచారణసంఘమువారు నిన్న ఫలాహారానంతరము సమావేశమై మరణించిన సాక్షులను విచారించిరి.

డాక్టరు సి. న. లేశముదలియారుగారు

డాక్టరు సి. న. లేశముదలియారుగారు సాక్ష్య మొసంగుట చేపలు జాతీయసంఘదలం దొకటియనియు, మత్స్యశాఖా చరమ చాలా బలకరమున, నూనాహారముకంటె సరఫమైన వెలలకు లభించుననియు ననియు, కాలక సమయములందు కాకా హారములు లభించుననియు నీ యాహార ముపకరించుననియు, మత్స్యశాఖా రీతివలననుండు తగినకృషిని గావించుటలేదనియు, బెస్తవారు పూర్వపుపద్ధతుల నిష్పత్తికిని వదలనప్పారనియు, వారికి విద్యయునుగి, తగిన నూతనపరికరము లొసంగిన చాల ఉపయోక్తముగ నుండుననియు, మత్స్యశాఖవారు ప్రభు ముందు తాము వెచ్చించుననునట్లు ప్రతిఫలము తాత్కాలికముగ కలుగుచున్నదా లేదా యను భావమును వీరి, వ్యాపార దృష్టిని మార్చుకొని ప్రబోధమును గావించును, పరిశోధనల జరుగుననెననియు, పరిశ్రమాభివృద్ధికి వలయుననునట్లు వెచ్చించి ప్రజలకు ఈ విషయములందు విద్యాభ్యాసముల కలుగజేయువలెనని వల్లిరి.

బెస్తవారి హీనముగ ఆధికార్థిగతుల నిష్పత్తిజేయుటకై మున్నందు ప్రాథమికవిద్యను, వారిపరిశ్రమ కుపకరించు పాఠశ్రామికవిద్యను గలవలెనను. చేపలపరిశ్రమను, ఈ వ్యాపారమునకును, ఎగుమతి దిగుమతులకును సౌకర్యములను కలుగజేయుటకుగానే ప్రత్యేకముగ పరపతి సంఘములు కొన్ని నెల కొల్పబడవలెను. సముద్రముందు వివాదమైల్ల దూరమువరకును పొగుల మోటారుబోట్లు పశ్చిమతీరముందువలెనే యెచ్చటను ప్రవేశపెట్టవచ్చును.

కాయకృషిముచేయువారికి మద్యపాన మవసరమా?

బెస్తవారు మద్యపానమును మానునట్లు ప్రబోధముగా వింపవలెనని సాక్షి తెలిపెను.

అధ్యక్షుడు:—బెస్తవారు గావించు మద్యపానము మీరంత దురభ్యాసముగ దలంచెదరా?

సాక్షి:—కాకేమి? వారు ఒకదినమంతయు కష్టించి సంపాదించిన దంతయు త్రాగుదుననే వెచ్చించెదరు.

అధ్యక్షులు:—రాత్రులందు నీటిలో కష్టించినవారికి ఈ త్రాగుదు కొంత కష్టపడవలెనను నుపకరించదా?

సాక్షి:—కాయకృషి జేయువానికి త్రాగుదు ఉపశ్యక్తముని నీనుకలవను. వెంట్రుమెదలు కొంతపరకీపానము మత్తును, ఉద్రోమును గలుగజేయునకాని అనంతరము శక్తి నడుగజేయునట్లు నిస్సంశయము.

అధ్యక్షులు:—కష్టించి పనిజేయువారికి శ్రమను తగ్గించుటకై మద్యపాన ముండవలెనను నిర్ధారమునందు మీకు విశ్వాసములేదా?

సాక్షి:—నిన్నటికిని నమ్మును. కాకినాడయందు బెస్తవారిని మద్యపానము వదలవలసినదిగ ప్రబోధించితిమి. కొందరు మాని లేవరను త్రాగవారంభించిరి. వారు వెనుకటివలెనే కష్టించి పనిజేయువారియైవారు.

అధ్యక్షుడు:—కావున మీకు సంపూర్ణ మద్యనిషేధమును ప్రబోధింతురదా.

సాక్షి:—కాదు.

సాక్షి మరలొన్ని ప్రశ్నలకు సమాధాన మొసంగుచు బెస్తవారికి గృహపరీక్షలములు, సరియగు నివాస సౌకర్యములు కలుగజేయవలెననియు, స్థానిక సంఘములనుండి భూమి చేపలవిషయములలో లెక్కెన్నలకు గైకొనినవారికి నష్టపరిహార మొసంగవలెనని సూచించి, మత్స్యశాఖవారే వీరిని తమ యధికములలోనికి గైకొని యభివృద్ధి గావించవలెనని వల్లిరి.

చన్నపురియందు మత్స్యశాఖా పద్ధతుల యభివృద్ధిజేసి, ఈ శాఖయందు విద్యాభ్యాసములగుట ప్రోత్సాహము ఉద్ఘోషించుట చేర్చుకొనవలెననియు వల్లిరి. "చాలియకాకానరీ" నింకను అభివృద్ధిచేయవలెనని సూచించిరి.

మలేరియాబాధ్య వ్యాధిని నివారించుటకుగాను లార్వీల తీసివేయవలెనని నిర్ణయించెడి ప్రజాశాసనముల వెల్లడు చేయించవలెనను.

శ్రీ మాజీకృషిశాఖాధికారి ప్రశ్నలకు సాక్షి సమాధాన మొసంగుచు బెస్తవారికి ప్రత్యేకమార్గముగా ఉన్నత విద్యాసౌకర్యములనుగూడ కల్పించి ఇతర జీవిత శాఖలందు వారికి ఉన్నత పద్ధతుల లభించెడి యవకాశము కలుగజేయవలెననియు, చేపలు పట్టువా రెల్ల కాలమును చేపలపట్టువారు గనే యుండునట్లు చేయరావలెననియు, పరిశ్రమనుండు గౌరవభావమును పెంపొంద జేయవలెననియు బెస్తవారుభూమిపట్టణములో ఉన్నత విద్యను బడసి సంఘమున కలంకార ప్రాయముగా జూరారుననియు వల్లిరి.

భూమిపై దొరకు చేపలు

మాజీకృషి శాఖాధికారిగారు—గ్రామములందుల చెరువులు దొరువులు మొదలైనవి ప్రభుభూమియన వ్యవసాయపు పనులకు మాత్రమే యుద్దేశించబడినవియనియు, వ్యవసాయముపై దేశమునందలి ప్రజ లధికముగ శాధారపడియున్నారనియు, అందుచే న్యూనసాయపు సౌకర్యములే మున్నందు అభివృద్ధిపరచవలెనని వారంగీకరింతురా?

సాక్షి:—మత్స్యశాఖవారు మాత్రమే భుజించు ప్రజలు గూడ కొందరు గలరు. అందుచే వ్యవసాయపు సౌకర్యములతోబాటు మత్స్యశాఖా సౌకర్యములు గావించవలెనను.

ప్ర:—కొన్ని తావులలో చేపల యంత్రత్తిగాను వ్యవసాయ సౌకర్యములు వెనుక వెల్లుబడుచున్నవి.

శ్రీ టి. వి. నుబ్బారావునాయుడుగారు:—సాక్ష్య మొసంగుచు తాము రెండు సంవత్సరములనుంచి చేపల వ్యాపారములో నిమగ్నమైయున్నామనియు, కొత్తపట్టణం, ఈశ్వరకల్లు, రాజాపాలెం, గుండాపాలెం సముద్రతీరములందు చేపలనుపట్టి, సికిందరాబాదు, చన్నపురి మొదలగు వివిధప్రదేశముల కుండుచే యేడుచునియు, మొయ్యంగ, లేక కొయ్యంగలం అను చేపలను, తెల్లచందును, వెంజిచందును, నల్లచందునువలెనెరం, పండుగప్పలు, గొర్రెకలు, పొలుసొరలు, కుక్కసావిడలు, జల్లులు, మాగలు, యాలములు, మొదలగు వివిధరకములందు వ్యాపారము జేయుచుండుచునియు వల్లిరి. పడనవారు రెండు రెండు పడనలకు 40 జతల పడనలు ప్రతిదినము ఉదయము 5 గంటలకు బయలుదేరి రెండు మూడుమైళ్ల దూరముమాత్రము వెళ్లెదరు. అట్లు సముద్రపు లోతు 50 అడుగులవెగా నుండను. వలలువేసి దొరికినంతవరకు చేపలనుబట్టి సాయంకాలము మూడుగంటలకు తిరిగిరేవుకు చేరెదరు. ఒక్కొక్కడు చేపలు స్వల్పముగదొరకును, మరొకప్పుడు పెద్దపెద్ద చేపలు అరు రూపాయలు వెలగలవరకు దొరకును. పగలున ఒక్కొక్క జతపడనలలోని నల్లవ పడననాండు, దినమునకు ఒక రూపాయలనుంచి రెండు రూపాయలవరకు గడింతురు అని వల్లిరి.

విద్య సాక్షి ముంగుడకో చేపలను చెడకుండ కాపాడు పద్ధతులను బెల్లెమ ద రాసునుంచి తాము తెప్పించుకొనుచుండుగడ్డ తమ గిడ్డంగికి చేరనప్పటికి పాడు 1 కి ఒక అణా వెలవదనని తెల్లిరి. 10 పాడులచేపలకు మదరాసు చేరుటకు ఒక రూపాయ ఖర్చును. మొత్తముమీద పాసుకు ఒక అణా లాభమువచ్చును. పగలున దినమునకు 70 పాడు లమ్ముడుబోవును. ఈ పరిశ్రమ నిష్పత్తిగావించిన లాభమధికముగ గలదనట నిస్సంశయము ఇదివరలో సముద్రతీరముందుండు చేపలిపుడు లోతు నీళ్లలోనికి మరలి పోయినందున మోటారులాంచీలు పరఫరా జేయబడినవానితో దినమునకు జూలైదుమాడలు, దూర ప్రదేశములకి తిరిగివచ్చి అమ్మకమునకై పరకును నిర్దముగనుండుటకును, మంచిరకములను చేపలను పట్టుటకును వీలగును. వన్నెండు వేలవెలగల మోటారు లాంచీలును, నెర్చిలెట్ల నొసంగిన రాత్రులందు సముద్రములోనికిరిగి వీని సహాయమున చాల అధికముగ చేపలనుపట్టువచ్చును.

మోటారు లాంచీలు సరఫరాజేయబడిన దినమునకు 2000 ల పాడుల చేపలను పట్టువచ్చును. దినమునకు ఒక్క సికిందరాబాదులోనే 2000 పాడుల చేప లమ్ముకమును.

శ్రీ నుబ్బారావునాయుడుగారు నిన్నటికి సాక్ష్యమును ముగించుచు ఈ బెస్తవారికి సరియగు శిక్షాసౌకర్యము లొసంగిన మంచి వావిలులు, కెప్టానులు కాగలరనియు, జపానుదేశములో శాస్త్రీయపద్ధతులతో మత్స్యములను తయారుజేయు రీతిగే ఈ దేశముందును "ఆహస్థక"లను చేపలనుండి మత్స్యముల తయారుజేయవచ్చుననియు, ప్రభుత్వమువారు ఈ పరిశ్రమకుగాను కొన్ని సంవత్సరములలోగా వాయిదాలప్రకారము తీర్పుకొను పట్టు రుణము లొసంగవలెననియు, మంచి పడనలను నిర్మించుటకై ఎల్లసాలికమును కొయ్యను పరఫరాజేయవలెననియు, అడివులయందు వృధగచెడి నశించు కొయ్యను పడవల నిర్మించుటకై కోరగ 50 ల వచ్చును వనూలుచేసిననీయు, తక్కువ నంటు నూలువలను నిర్మించుటకై పరఫరా జేయబడవలెననియు వల్లిరి. సమాచార పరపతిసంఘములవారు బెస్తవారి క్షేమల సారయుటలేదని వల్లిరి. అంతట నిన్నటికి విచారణ ముగింపబడెను.

నేటిదినచర్య

ట్యూటికోరిన్ మ్యునిసిపల్ సంఘాధ్యక్షుని సాక్ష్యము

బెస్తవారికి వలయు సౌకర్యములు

మత్స్యశాఖా విచారణసంఘమువారు నేటిఉదయము సమావేశమై మరణించిన సాక్షులను విచారించిరి. జే. యల్. పి. లోబి విక్టోరియాగారు, ప్రభుసాక్షిగ విచారించబడిరి.

జే. యల్. పి. విక్టోరియాగారి సాక్ష్యము

ట్యూటికోరిన్ పురపాలక సంఘాధ్యక్షులు జే. యల్. పి. విక్టోరియాగారు అధ్యక్షుని ప్రశ్నలకు సాక్షి సమాధాన మొసంగుచు చేపల పరిశ్రమకు ఉప్పు తక్కువవెలలకు పరఫరాచేయబడవలెననియు, ట్యూటికోరిన్కు దక్షిణప్రాంతమున చేపల దొడ్ల నధికముగ నెలకొల్పబడుట కవసరమున, యవకాశమును గలదనియు, వల్లిరి.

మాత్రములు తయారుచేయు చేపల వర్తకము పోక్కుగే నువారిదేశమునకు రాకపూర్వము భరతులను సంఘమువారి యాధీనముందుండెననియు, విదవ పోక్కుగేనువారు వీరినిస్వాధీనపరచుకొనిరనియు వల్లిరి. నీటియందు మునిగి పనిచేయువారికి ఎక్కువ కూలి యొసంగిన అధికముగ పనివారు లభింపగలరు. మత్స్యశాఖవారి మత్స్యపుచేపలకొరకై నీటి తుండు మునుగులు యందు యువకులకు శిక్షణ యొసంగవలెను. మత్స్యపు చిత్తులు దొరికెడి చేపలు సాధారణముగ జేయు 40 ల అమ్ముబడును.

ప్రతి చేపయందును మత్స్యములు దొరకవు. ఒక్కొక్క చేపయందు 200 ల మొదలు 500 ల వెలగల మత్స్యములు లభించగలవు. మూడు 40 పంల క్రిందట ట్యూటికోరిన్లో మత్స్యపు చిత్తుల చేపలపెంచుటకు ప్రయత్నములు గావించెను గాని ఆ ప్రయత్నము జయముపడెదు. ప్రస్తుతము మత్స్యశాఖవారి విషయమై పరిశోధనల గావించి యిందుకు బూనకొనవలెనని వల్లిరి. మత్స్యపుచిత్తుల చేపలవల కలరా యభివృద్ధియును సేమాగాని కలరా జనించు పని తలంచవలె వల్లిరి. మత్స్యశాఖవారు వశ్యమతీరముందె విశేషముగృహింపవుచు తూర్పున ముద్రతీరమును సంపూర్ణముగ యుపేక్షించిరిని వల్లిరి. తూర్పు తీరముందు బెస్తవల్లెలను సమాపటటములకును మంవిశోధన జేయించవలెననియు, సముద్రముందు బెస్తవారు పట్టుకు చేపలను పట్టాములకగొనిపోవుటకు ప్రయత్నసౌకర్యములు కలుగజేయవలెననియువల్లిరి. సమాచార పరపతిసంఘములు దేశముందలి వివిధరాజకీయపక్షముల యధికారమునకులైన దుర్వియోగముగావింపబడునని తలంచుట కవకాశములేదని వల్లిరి. ప్రస్తుత విద్యావిధానము అనుద్యోగసమస్యను వృద్ధిజేయుటతోడోడ్చిదెను గాని బెస్తవారి కుపరించుటలేదనియు, చేపలపట్టువారి కుపయోక్తముగు పారిశ్రామికవిద్య గలవలెననెననియు వల్లిరి. బెస్తవారికి నేర్పబడు పారిశ్రామిక విద్య స్థానిక సంఘములయధీన ముందుగాక ప్రభుత్వమత్స్యశాఖవారిచేతనే నిర్వహింపవలెననిరి. సాక్షి తమసాక్ష్యమును ముగించుచు బెస్తవారివారు కడు దారిద్ర్యముండును, ఆజ్ఞానముండును మునిగియున్నారనియు, అశాశ్వతరమును పండ్లితులందు నివసించుచున్నారనియు, ప్రభుత్వమువారు వారికి విద్యాదాన మొసంగి, ఆశోగ్యవిధులను బోధించి సహాయముచేయవలెననియు వల్లిరి. అనేక సముద్రతీరముందలి గ్రామములలో చేపలపట్టుటకువలెన హార్బరులు నిర్మింపబడియుండలేదు. గావున వానినివయ్యు మై ప్రభుత్వమువారు శ్రద్ధహింపవలెనని వల్లిరి.

సాక్షులు స్వంతభర్తులపై చన్నపురి కరుదెంచవలెనని యుండుటచే యీ విషయమై మంచి యశుభముగలవారు కొందరు భూభావముచే రాజాలకపోయిరని వల్లిరి.

శ్రీ టి. వి. నుబ్బారావు నాయుడుగారు:—నేడు మరల విచారించబడి బెస్తవారు పడనలు నిర్మించుకొనుటకు కొయ్యను పలకు దారమును పరఫరాజేయుచు వారికి పెట్టుబడిపెట్టినపక్షమున బెస్తవారి ఆర్థిక చాలసర కభివృద్ధి నొందగలదనియు, ఎంతసరకు లభించినను అమ్ముకుపోవునట్లుకెట్టి పండ్లియము లేదనియు వల్లిరి. మునిగి పట్టుల ముందు నూనె దీయటకు అనుకూలమైన శ్రేష్టముగు చేపలు దొరకుననియు, చినగంజామునందు రెండు నడులు సముద్రముందు చేరునుగావున అచ్చట నూనెదీయవలెనను (ముల్లెటులు) విశేషముగ దొరకును గావున అచ్చటగాని, ముచిలీపట్టాముందుగాని నూనెదీయు పరిశ్రమలయము శోక దానినిస్థాపించిన యుపయోక్తముగ నుండగలదనియు వల్లిరి.

అనుబంధము నె 212 య, మదరాసు

అమ్మకాండవం సిబ్బా, బాంకాయలు - మదరాసు,

మదరాసువార్తలు

ఇండియన్ బ్యాంకు:— ఈ బ్యాంకువారు గతజూను నెలఖరతో అంతమగు అర్థ సంవత్సరమున కప్పటికి వచ్చిన లాభమును నూటికి 12 వంతున పంచిపెట్టిరి.

ద. ఆఫ్రికానుండి భారతీయులు:— నేటి ఉదయమునకు దక్షిణాఫ్రికానుండి 178 గురు భారతీయులు మదరాసు చేరిరి.

కార్పొరేషను ఎన్నిక:— టి. ఎస్. రామస్వామి అయ్యర్ హోటల్స్ గారు 80 వ డివిజను (మైలాపూర్) నకు రాజోపుష్కరినిపత్ ఎన్నికలలో సభ్యునిగా నిలచెదరు.

మదరాసునందు మరణసంఖ్య:— ఈనెల 7 వ తేదీతో అంతమగువారమున మదరాసునందు 5 గురు కలరా ముగ్గురు కూచి, 1 గురు టైఫాయిడు, 19 గురు మలేరియా, 14 గురు తక్షితర జ్వరములవలనను మరణించిరి.

కుంభకోణము ఆర్యవైశ్యసభ:— ఈసభవారు ఈనెల 11 తేదీన కుంభకోణమునందు సమావేశమై యాక్రింజి శిర్కానములను గావించిరి. 1. వాయల్వాడునందు జరుగబోవు 14 వ ఆర్యవైశ్య సభాభ్యక్షులుగ ఎస్. రామస్వామి టి. ఎ. ఎల్. గారిని పేర్కొనిరి. 2 ఆసభకు ప్రతినిధులుగ కె. శు. బ్రహ్మయ్యచెట్టియార్, టి. బి. చక్రపాణిచెట్టియార్, కె. బి. బాలరావుచెట్టియార్ వి. బాలకృష్ణచెట్టియార్ గార్లు ఎన్నుకొనబడిరి.

ప్రొ. రామన్ గారి యుపన్యాసములు:— మూడును గోతలు చోలునందే జరుగవలెను. 19 వ తేదీన యుపన్యాసమునకు కె. పైను టి. డబిల్యా. బెర్నార్డుగారు అధ్యక్షతవహించురు.

ప్రొ. రామన్ గారిని ఆహ్వానింపదలచుకొనిన వ్యక్తులు గాని సంస్థలుగాని ఇండియన్ కల్చరల్ సంఘపు కార్యదర్శికి వ్రాయవలెను.

రాకపోకలు:— గౌ. ఎస్. ముత్తయ్య మొదలియార్ ఎస్. రంగశాఖమ్ ఐ. సి. ఎస్. హెచ్. ఎ. ఎస్. వెర్మన్ ఐ. సి. ఎస్. ఆర్. హెచ్. మాపిన్ గార్లు నేటి ఉదయమునకు మదరాసు చేరిరి.

సర్ సి. పి. రామస్వామి అయ్యర్ గారు గత రాత్రి తాది ప్రతికేరి. రేపు ఉదయమునకు తిరిగి మదరాసు వచ్చెదరు. శ్రీయత టంగుటూరి ప్రకాశంపంతులుగారు నిన్న రాత్రి ఒంగోలునకు బయలుదేరిరి. సి. డి. శు. బ్రహ్మయ్యచెట్టి ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ రిజిస్ట్రార్ గారు బెజవాడ కేరి.

ఆరోగ్యశాఖ మంత్రిగారు:— ఆరోగ్యశాఖమంత్రియగు గౌ. ఎస్. ముత్తయ్య మొదలియార్ గారు నేటి ఉదయమున డి. బి. జె. వెంకటశారాయణ శాయుడు కార్పొరేషను కమిషనరు గారితో రెడ్ హిల్స్ సీటిస్లయగురించియు, నగరమున పాకీవాండ్రు నిలిచి గూర్చియు సంప్రతించిరి. కూఆమ్ నడి యొక్క ఫ్లెసింగుస్టిమును రేపు తనిఖీచేసెదరు. ఈనెల 15 తేదీన రెడ్ హిల్స్ వాటరువర్క్సును చూచెదరు. 16 తేదీన ఆవడి ఆరోగ్యశ్రేణుమున నూతనకాలను తెరచెదరు. 17 తేదీన ఉదకమండలమున కేగెదరు. (ఫ్రీ. ప్రె)

మంత్రుల తొలగింపుడు

మధ్యరాష్ట్ర శాసనసభలో తీర్మానము
శాగపూరు, జూలై 10:— ఉమేష్ చంద్రు పతిగారు మధ్యరాష్ట్ర శాసనసభలో యీ దినవరతి తీర్మానము ప్రతిపాదింపు కోటిను బంపిరి:— జాతీయపతకమునందు ముఖ్యాంశములందు భేదాభిప్రాయములు వచ్చుటచే యిప్పుడున్న మంత్రులను దీసివేసి క్రొత్తమంత్రుల నియమించవలెనని ప్రభుత్వమువారికి సభ్యులనుండి భిన్నముగా వచ్చినది. (ఫ్రీ. ప్రె)

సురాజ్ మల్ గారు

మొదట చాల కొద్దిసేతులోనే యుండిరి గాని అకలంక మగు నద్యర్తనమువలనను, ఉన్నతాదర్శముల ప్రకారము నడుచుకొనుచుండుట వలనను, అనత్య ప్రకటనలను చేయకపోవుట వలనను, వ్యాపారములో అన్యాయమున కొడబడక పోవుట వలనను, నికర మగు నొక్క ధరనే యేర్పరుచుటవలనను, మంచి నాణ్యమైన వస్తువులను సరియైన ధరలకు కాతాదారుల కందరికి నందజేయుచుండుట వలన వారి కందరికిని అధిక మగు సంతృప్తిని కలిగింప గలుగుటవలనను యిపుడు మిక్కిలి గొప్ప స్థితిలోనికి రాగలిగిరి. మార్పులేని సిసలు ధర నేర్పరుచుటయే వీరి విజయమునకు ముఖ్యకారణము. ఇపుడు వీరి వర్తక స్థానములు బొంబాయి, కలకత్తా, చెన్నపురి, తిరుచినాపల్లి, రంగూను నగరములందున్నవి.

మిక్కిలి
గొప్ప
సదుపాయము

35 యేండ్లనుండి వీరు వ్యాపారముచేయుచు గడించి నీ గొప్ప అనుభవమువలన కాతాదారుల కింకను అధికమగు సదుపాయమును కలిగింపదలచి తాను స్వయముగా నాణ్యముచేసిన నవరత్నములను ఐరోపాఖండమునందలి వర్తకస్థానములనుండి ప్రత్యేకముగా భారతదేశమునకు పంపించుచున్నారు. అవి చాల విలువగలవి. ఇపుడు స్వయముగా ఒక నగరమునుండి మరి యొక నగరమునకు పోవుచు వ్యాపారమును విస్తరింపజేయుటలో హెచ్చుగా కృషిసలుపుచు

ఐరోపాఖండమునందున్నారు.

అ సా ధా ర ణ ము ను అ పూ ర్వ ము న గు త రు ణ ము.

సురాజ్ మల్ లల్లాభాయి ఆండ్ కో.,
113, ఎస్టే నేడ్,
మదరాసు.

359, కల్బడే రోడ్డు,
బొంబాయి.

14, మొగల్ స్ట్రీటు,
రంగూన్.

135, బిగ్ బాద స్ట్రీటు,
తిరుచునాపల్లి.

12, లాల్ బజార్,
కలకత్తా.

బికనీరులో హిందుమహాసభ ప్రచారమునకు
ఆటంకములు

ధిల్లి, జూలై 11:— బికనీరులో ఉద్యోగులకు ఆగ్రహము కలుగునను భయమువల్ల అచ్చటి హిందువులు హిందుమహాసభ ప్రచారమున పాలుగై కొనుటకుగాని మహాసభ ఉపసంఘము నేర్పరుచుటకుగాని నెనుదీయుచున్నారని హిందుమహాసభ ప్రచారకడగు దయారాం శరారాం మరాఠందనీగార్లు హిందుమహాసభ కార్యదర్శికి తెలిపిరి. హిందుమహాసభ ఉపసంఘములను బికనీరు ఏర్పరుచుటకు అనుమతి వీల్పడవలెనని కోరుచు కార్యదర్శికి బికనీరు మహాసభాధ్యక్షుని పేరున పత్రము పంపిరి. (ఫ్రీ. ప్రె)

భారత ప్రభుత్వరైల్వే బోర్డు స్వీచ్ మన్ ఆఫీసరు డి. ఎల్. రాయ్ గారు దక్షిణాంధ్రములో రైల్వేలయందు స్వీచ్ మన్ ఏర్పాటుచేయు నుద్దేశముతో పరీక్షలములకేగి అనేకలతో సంప్రతించిరి. లె. కె. వాడకా, కెర్నూల్ ఖేరుగార్ల సహాయమున వీరు దక్షిణాంధ్రములో రైల్వే స్వీచ్ మన్ వారమును ఏర్పరచిరి. ఇక ముందు ప్రతి సంవత్సరమును యీ స్వీచ్ మన్ జరుగును. మదరాసు రైల్వే స్వీచ్ మన్ వారము వచ్చే కనివారమునాటినుండి ప్రారంభమగును. మదరాసు పోర్టుస్టాఫ్ కలెక్షనందు ఈ కనివారమునాడు కుస్తీపట్టు జరుగును. వివిధ ప్రదేశములనుండి పేరుగాంచిన వస్త్రదులు ఇందు పాల్గొనెదరు. ఎస్. ఐ. ఆర్. పతకమువలన ఎం. ఎస్. ఎం. పతకమునకు మధ్య పుట్ బాటో పంచెను జరుగును. విజయమునకు వారికి వలెంబకముగ ముగిసినది. (ఫ్రీ. ప్రె)

గవర్నరుగారు : పశ్చిమాంధ్రదేశము

బెల్లారిలో గవర్నరుగారు చేసిన ప్రసంగములు, దత్తమండలములపేర బరగు పశ్చిమాంధ్రదేశవాసుల కేమాత్రము సంతృప్తి నొనగజాలవు. సంస్కరణములకు బూర్వము గవర్నరు లిచ్చెడి ఆకున కందని పోకను పొందని ప్రసంగములకును, నేటి ప్రసంగములకు వ్యత్యాసము గనుపించుటలేదు. టౌము, టౌము, నీరు, నీరు అని పశ్చిమాంధ్రులు చాలకాలమునుండియు గగ్గోలుబెట్టుచున్నారు. ఈలోపుగ అపారవ్యయముతోగూడిన మేటూరు ప్రాజెక్టు ప్రారంభింపబడినది. నీటివమ్మిది గల తంజావూరుజిల్లాకు, నీ రిచ్చుటకు కృషి జరుగుచున్నది. వానలులేక, జలాశయములులేక, సంతత టౌమపీడితము లయిన పశ్చిమాంధ్రమండలములకు నీరు గనుపించుచున్నది. కండ్లనీరే, నీరయినది. గవర్నరుగారు పచ్చెదరనిన, ఎంతయోఆశ వర్షును. అడిగినమాత్రాన, వరములు ప్రసాదింపబడునని జన సామాన్యము ఉప్పిల్లురుచుండును. కాని, గవర్నరుగారి ప్రత్యుత్తరము లాశ కెడము లేకుండ జేసెను. నాల్గుసంవత్సరములక్రిందట, గవర్నరుగారు బెల్లారికి బోయినపుడు, అక్కడిప్రజలు కలవ్రచే బాధనొందుచుండిరి. నాల్గుసంవత్సరములకు పిమ్మట, గవర్నరుగారు చూడబోగ, వెనుకటి దుస్థితి చెక్కుచెదరక నిలిచియున్నది. రయితలు సిస్టరు జెల్లింపలేక బోవుటచే, ప్రభుత్వమువారు వాని వసూలును మానుకొనవలసివచ్చెను.

ప్రస్తుతస్థితి ప్రజలకును ప్రభుత్వమునకును గూడ నష్టపాటువగు చున్నది. పశ్చిమాంధ్రమున పీతము పెట్టుకొనిన టౌమదేశము పారద్రోలు తెలులని యోచింపవలయును. ఇర్రిగేషనుకు శాశ్వతపు నీటివసతులను సమకూర్చుచో టౌమము దొలగనని గవర్నరుగారు నమ్ముచున్నారు. ప్రజలును ప్రభుత్వమువారును ఈ విషయమై ఏకాభిప్రాయమునే చూపుచున్నారు. కాని యీకోర్కె నెరవేరు తెలులు? ప్రభుత్వము మహాస్ఫూర్తిగ బూనుకొనినగాని ఇక్కర్మము నెరవేరజాలదు. మంత్రములకు చింతకాయలు రాలవనురినిని ప్రజలెన్ని ఆశీర్వాదముల గావించినను నీరు పుట్టదు. దత్తమండలముల ఇర్రిగేషను కమిటీవారు విచారణ పలికి నీటివసతివిషయమై వెనుక సిఫార్సులగావించిరి. వీరు ముఖ్యముగ తుంగభద్రప్రాజెక్టును నెలకొల్పిన గాని ప్రయోజనము లేదనిరి. తక్కుంగల ఏర్పాటులవలన ప్రయోజనము లేదనిరి. ఈకమిటీయందు అనుభవజ్ఞు లగు రంగనాథమొదలి ఆరోగ్యస్వామి మొదలగువారు. వీరిసూచనలకు ఫలముగ దత్త

మండలములకొరత దీరు నని వమ్మిరిమి. కాని ఇవి నష్టముగ లేవనియు ఏ నంగరిని వెంటనే నిర్ణయింప విలులేదనియు ప్రభుత్వమువారు సూచింప గనే ఆశలన్నియు లడుగంటెను. ఈమధ్య, ఎక్కిక్యూటివు ఇంజనీయరుగారిని తుంగభద్ర ప్రాజెక్టును గూర్చి విచారింపవలయు నని ప్రభుత్వమువారు కోరియుండిరి.

మరల కొంత కదలిక గలిగినందులకు, ప్రజలలో సంతసము పొడమెను. ఎప్పటికిని లేనిదాని కంటే, ఆలస్య మయినను మేలను ఆంగ్లసామెత ననువరించి, యీమారయినను తుంగభద్ర ప్రాజెక్టు స్థిరరూపము దాల్చునని, తలంపబడెను. కాని, గవర్నరుగారు బెల్లారిలో గావించిన ప్రసంగము జూచిన, ప్రాజెక్టు నఫలమగునను నమ్మక మేర్పడకున్నది. విచారణజరుగుచున్నమాత్రాన, ప్రాజెక్టు నుసాధ్యమగునని నిశ్చయము జేసికొనగూడ దని, గవర్నరుగారు ప్రజలను మందలించుచున్నారు. కష్టములు పెక్కులు గలవట. ఇంజనీరింగుకష్టము లేమిగలవో యింకను తెలియలేదట. రివిన్యూనంగరి ఇంకను తేలలేదట. జలాశయమును కట్టవలసిన స్థలము చుట్టును మద్రాసు రాజధాని లేదట. నదిలో వైభాగము మరియొక సంస్థానములో నున్నదట. ఎక్కడ సంతృప్తిముగలదో అక్కడనే మార్గము గనుపించును. గవర్నరుగారు సూచించిన కష్టములు దాటరానివి గావు. మేటూరు ప్రాజెక్టువిషయమున, మైసూరు సంస్థానమునకును బ్రిటీషు ప్రభుత్వము నకును మధ్య ఒడంబడిక జరిగియుండలేదా? దాని ఖర్చువిషయమున ప్రభుత్వమువారు వెనుకముందాడుచున్నారా? మేటూరు ప్రాజెక్టు కయినను, ఖర్చు సంతను భరించి లాభమును సంపాదింపగల రాబడి చేకూరుననునమ్మకము లేకున్నది. ఈనంగరిని గత శాసనసభలో కొండ్రు నభ్యులు నష్టముగ దెలిపిరి. తుంగభద్రప్రాజెక్టు మేటూరుప్రాజెక్టునంటిది గాదు.

మేటూరు ప్రాజెక్టు రివిన్యూదృష్టితో ప్రారంభింపబడెను. తుంగభద్రప్రాజెక్టును కేవలము రివిన్యూదృష్టితో నెలకొల్పినందుట పొరబాటు. తగినంత రివిన్యూ వచ్చినను రాకున్నను, తుంగభద్ర ప్రాజెక్టును నెలకొల్పి, పశ్చిమాంధ్రప్రజలదుర్భరస్థితిని బాపుట ప్రభుత్వధర్మము. కొన్ని సంవత్సరములకు బిమ్మటగాని, రివిన్యూవచ్చు నని ఆశపడ గూడదు. గవర్నరుగారు సూచించిన ఇతరయిబ్బందులనుగూడ సులభముగ పరిష్కరింపవచ్చును. విచారణ నలుపుటకు నియమింపబడిన ఎక్కిక్యూటివు ఇంజనీయరుగారు, ప్రాజెక్టు సాధ్యపడదని రిపోర్టు జేయుచో, వ్యవహారములేయు నున్న జట్టునని విదితమగుచున్నది. పండ్లనలకుగూడ జిల్లాబోర్డువారు గోరిన మొత్తములకు గవర్నరుగా రీయక, కొంత మొత్తమునుమాత్రమే ఇచ్చుటకు విలగ్గునని చెప్పిరి. బెల్లారి మ్యునిసిపలు అడ్డెనుకు గవర్నరుగా రిచ్చిన జవాబులుగూడ నిధుల్లాహాకరముగ నున్నవి. ప్లేగు నివారణకు మ్యునిసిపాలిటీవారు డబ్బు చాలదనగ, దానిని వారే భరింపవలయునని, గవర్నరుగారినిరి. ఇండ్లను పరిశుభ్రపరచుట కగుఖర్చును ఇండ్లయజమానులే భరించుట యోగ్యమనిరి. నగరనిర్మాణ విధానములు, మ్యునిసిపాలిటీకి సరిబంధించిననే యనియు, వీనికి ప్రభుత్వమువారు ధనసహాయము

జేయజాలరనియు, పలికిరి. మొత్తముమీద, పశ్చిమాంధ్రమండలముల కిట్టిజవాబులవలన, ఇదివరకున్న యాశలు నయితము అంతరింపగలవు.

సైమనుసంఘ సహకారులు

సైమనుసంఘమునకు తోడ్పడ నెంచిన మహానుభావులలో పలువురు ప్రత్యేకసాంఘికోద్యమప్రేరితు లని నష్టమగు చున్నది. మహాత్ములకు వెఱచి హిందువులును హిందువులకు వెఱచి మహాత్ములను సాత్వ్య మీయబోవుచున్నారు. జస్టిసుపక్షమువారి వైఖరికి వెఱచి, బ్రాహ్మణులు కొందరు వీరి మార్గము ననుసరించెద రని తెలియుచున్నది. కాని నిజ ములోచించిన సైమను కమిషనువలన ఈ సంఘములలో నెవరికిని ప్రత్యేక లాభము గలుగబోదు. కమిషనువారు సంస్కరణ విధానపు ముఖ్యసూత్రములను వివరించెదరు గాని న్యల్పవివరములతో తంటాలు పడబోరు. వివిధ సంఘములవారును లేని పోని భ్రమలకు లోనై దేశక్షేమమును బోద్రోలుట ఆత్మహత్య యే యగును. రాజా నరేంద్రనాథుగారు సైమనుసంఘమునకు తోడ్పడదలచినపుడు హిందువుల క్షేమమును కాపాడుటకు తామిటుల గావించుచున్నారమని ప్రకటించిరి. వీరిచర్యను కొందరు నిరసించిరి. మరికొందరు సమర్థించిరి. కాని వీరు హిందూ క్షేమము నెటుల కాపాడనెంచిరో వెల్లడియైనది. వీరు పంపిన విజ్ఞప్తియందు పదసంవత్సరముల కాలమువరకు బ్రిటీషు ఉద్యోగుల సంఖ్యను తగ్గించ గూడదనియు, అధినివేశరాజ్యలక్ష్యము జేరుటకై ముందుకు బోగూడదనియు, విన్నవించిరట. హిందూదేశమును నిరంకుశాధికారులక్రిందనే చిరకాలముంచి, హిందువుల యభివృద్ధికి వీరు తోడ్పడ నెంచిరి గాబోలు. ఇటులనే మహాత్ములీయులు కొందరు న్యరాజ్యము హానికరమని చాటుచున్నారు. సంయుక్త రాష్ట్ర మహాత్ములీయులు కొందరు, లా ఆర్డరులను ప్రజలపరము జేయగూడదని తెలుపుచున్నారు. సైమనుసంఘమునకు తోడ్పడు బ్రాహ్మణేతరులును, బ్రాహ్మణులును గూడ ఇటులనే సాత్వ్య మీయవచ్చును. హిందూదేశ మీసాంఘిక విద్యోపవాదులవలన, ఎట్టిదుస్థితికి వచ్చుచున్నదో గ్రహింపవచ్చును. జాతీయవాదు లేకమై యిట్టి దేశద్రోహము నెదుర్కొనవలసినయవసర మేర్పడుచున్నది. ప్రత్యేక సాంఘికవాదులు నత్వరన్వరాజ్యము బనికిరాధనుటలో మాత్ర మేకీభవించి, సాంఘికలాభముల విషయమై పోరాడుకొందు రని యూహింపవచ్చును. ఇట్టివారి నుడువుల నాధారముగ జేసికొని, హిందూదేశమున జాతీయత లేదనియు, ఎంతకాలమున కయినను విదేశపరిపాలనము నిలిచియుండవలయుననియు, లేనియెడల వివిధజాతులును, వివిధమతసంఘములును ఒకరివైనొకరు చుండురనియు, సైమనుసంఘమునకు నివేదించుటకు విలుండును. లజపతిరాయిగారిచే ప్రచురింపబడు వందేమాతరం పత్రిక, రాజా నరేంద్రనాథుగారి విజ్ఞప్తిని నిరసించుచు, వీరు పంజాబు హిందువుల సహమానములపాల్సేసి రని వ్రాయుచున్నది. లజపతిరాయి ప్రభృతు లికనయినను ప్రత్యేకసాంఘికోద్యమములనుండి తమదృష్టిని మర

లింది జాతీయోద్యమమును బలపరచి పంజాబు హిందువుల గౌరవమును కాపాడుట యవసరము. బెంగాలు శాసనసభలో ప్రభుత్వమునకు చేకూరిన అధికసంఖ్యల బట్టి, శాసనసభాభిప్రాయమును నిర్ణయింప వీలులేదు. ప్రజానియతనభ్యులు మాత్రమే వోటుజేయ వర్తులని నిర్ణయించినయెడల, సెలెక్టుకమిటీ తీర్మానమొకటిపోయెడిదే. నామినేటెడు సభ్యులును, యూరపియనుసభ్యులును ఎప్పుడును ప్రభుత్వమున కనుకూలముగ వోటుజేయుదురు. జాతీయ దృక్పథమును బాత్తుగ విడనాడిన మహమ్మదీయ సభ్యులు ప్రభుత్వమువారికి తోడ్పడి, సెలెక్టుకమిటీ నియామకమును సఫలపరచిరి. ప్రజాప్రతినిధులలో సభిక సంఖ్యాకులుమాత్రము సెలెక్టుకమిటీకి వ్యతిరేకులని స్పష్టమయినది. మరియొకవిత ఏమన, సెలెక్టుకమిటీ సభ్యులను అసభికారసభ్యులే ఎన్నికొనునటుల ఏర్పాటు జేయవలయునని, నూరుల్ హాక్ ఛాదరిగారు కోరిరిగాని, వీరికోర్కె నిరాకరింపబడెను. అధికారులును అసభికారులును గలసి నియమించు సెలెక్టుకమిటీల కెట్టివిలువయుండునో యూహింపవచ్చును. ఇట్టి సందిగ్ధ సమయమున, దేశవిదేశాల కుటీల ప్రయత్నములు సత్వర స్వాతంత్ర్య సిద్ధి కడ్డుపడ కుండునటుల జూచుట, భారతవర్ష క్రేయము గోరువారెల్లరవిధి యగుచున్నది.

శ్రీనివాసయ్యంగారి యనుభవము

విదేశములకు వెడలివచ్చిన లజపతిరాయి, నెహ్రూ, మున్నగు నాయకులకు గలిగిన యనుభవమే శ్రీనివాసయ్యంగారికిని గలిగినది. స్వతంత్రవలసనే స్వరాజ్యమును సంపాదించుటకు సాధ్యమగునగాని ఇతరు లెవరును అనుగ్రహ పూర్వముగ ప్రసాదించరని గాంధీ మహాత్ము డింతకాలమునుండియు బోధించుచున్న సత్యమే శ్రీనివాసయ్యంగారికిని పొడగట్టెను. ఇంగ్లండులో కాంగ్రెసునభ ఏర్పడుటవలన అక్కడి భారతీయులు దేశస్వాతంత్ర్య వ్యవస్థలను మరవజాలరు, హిందూదేశముపై కేవల మభిమానము జూపు బ్రిటీషు కమిటీవలన ఎట్టి ప్రయోజన ముండజాలదు. కొలదిమంది విశాల హృదయు లున్నను మొత్తముమీద లేబరుకే మంతయు ఇంపీరియల్ దృక్పథమును చూపుచున్నదనియు హిందూదేశముపట్ల బ్రిటీషు రాజకీయ పక్షములు నవతిరల్లిప్రేమనే జూపుచున్న వనియు శ్రీనివాసయ్యంగారు కనుగొనిరి. ఆంగ్లప్రముఖులకు హిందూదేశపరిస్థితులు తెలియ వనియు వారికొరకు ప్రబోధము గావించుట యవసరమనియు చెలుపు నుడువులతో శ్రీనివాసయ్యంగారి కేకీభవించుటలేదు. వీరు మాటలాడినవారెల్లరును హిందూదేశస్థిని గుర్తెరిగియే మాటలాడిరి. హిందూదేశమునకు స్వరాజ్యము లభించుట వీరికిష్టములేదు గనుక వీరు సామాన్యముగ ఆజ్ఞానమును నటించుచుండురు. తెలియనివిషయమేమిగలదు? తాము అనుభవించునటులనే భారతీయులును స్వరాజ్యము ననుభవించుట మేలని బ్రిటీషువారెరుగరా? ఇతరులకు నీతులు చెప్పవారు, ఈమాత్రము సంగతిని చెలిసికొనజాలరా? హిందూదేశమునకు స్వవశాలనము లభించునెడల, ఇంగ్లండు స్వలాభము

నకు భంగము వచ్చునభిప్రాయము, యిట్టివారిని ప్రేరేపించుచుండును. బ్రిటీషుద్ధాంతములు మున్నగునవి, యిట్టిభితిని కప్పిపుచ్చుటకు మార్గములే గాని, వేరుగావు.

చీనా : జపాను

చీనా కోర్కెలను జపాను మంత్రివర్గమువారు అంగీకరించి, విశాలభావము చూపిరి. జపాను సైనికులను పాటంగునుంచి తీసివైచుటకు, వీరంగీకరించిరి. ఈనెల 20 తేదీనుండియు, ఈపని ప్రారంభమగును. మంచూరియాలో సైనికుల సంఖ్యను తగ్గించుటకు జపాను సమ్మతించెను. సి నా పూ స ం ఘ ట న ల విషయమున చీనా సూచించిన పరిష్కారమును జపాను ప్రభుత్వమువారు రామోదించుట అనుకూలించిహ్నము. ఇకమీద చీనా స్వేచ్ఛను జపాను కాపాడుచో తన ప్రతిష్ఠను నిలుపుకొనగలడు. పాశ్చాత్యజాతులతోపాటు జపానుగూడ చీనాను బాధింప మొదలిడుటచే విషమస్థితి జనించినది. జపాను విశాలభావముతో మెలగుచో ఇతరజాతులుగూడ చీనాపట్ల గౌరవము జూపగలవు. బ్రిటీషు సైనికులుగూడ త్వరలో పాంగాయిని విడిచిపెట్టెదరని పార్లమెంటు సభలో జెప్పిన జవాబు మూలమున చెలియుచున్నది. ఇకమీద చీనాస్వేచ్ఛ స్వచ్ఛందమై వెలుగునని ఎంచెదము.

బెంగాలు ప్రభుత్వము : టౌమము

బెంగాలునందలి కొన్ని మండలములలో టౌమము చెలరేగుచున్నది. ప్రజలు కృశించి చనిపోవుచున్నారు. పిల్లలను పోషింపలేక అమ్మవైచుచున్నటుల వార్తలరుదెంచినవి. కాని ప్రభుత్వము వారు టౌమనివారణ కొనగిన ధనము ఏమాత్రము చాలకున్నది. బెంగాలు పరిస్థితులు, కఱపు చట్టమును ప్రయోగించుట కింకను అవకాశ మీయలేదని, రివిన్యూ మెంబరుగారు జవాబుచెప్పట చోద్యము. కఱపు చట్టము ప్రాణములు పోవుచున్నవారికిగాని సహాయము చేయదు. అట్టిస్థితి సంభవించిన పిమ్మట, ఎట్టి సహాయముతో బనియేయుండదు. ప్రభుత్వసహాయము శాసనసభ్యుల కేమాత్రము సమ్మకము గలిగింపలేదు. 81 మంది అడ్డరేకుమెంటు ప్రతిపాదన కనుకూలముగను, 31 మంది ప్రతికూలముగను టటుజేసిరి. తీర్మానము ప్రభుత్వముపట్ల పూర్తిగ అవిశ్వాసము చూపుచున్నది. ఇట్టి తీర్మానమయినను, బెంగాలు ప్రభుత్వమువారిని టౌమనివారణమునకు ప్రేరేపించునేమో చూడవలయును.

నిజమగుసంగతి

డి. బి. ఆరోగ్యస్వామి మొదలిగారు, మత్స్య శాఖా విచారణసంఘమువారి యెదుట, ముఖ్యవిషయమును పెల్లడిజేసినందులకు, ప్రజలకృతజ్ఞత కెంతయు పాత్రులని చెప్పవచ్చును. బ్రాహ్మపర్ణ శాఖలలో నేదీయయినను, అభివృద్ధి గాంచవలయుననిన, ధనమవసరము. కోశాధికారము ఆర్థికసభ్యుని చేతులలో గలదు. మంత్రుల కోర్కెను ఆర్థికసభ్యుడు తృప్తికరింపగలడు. ఆర్థికసభ్యునికిని మంత్రులకును ఉండవలసిన సంబంధమును నిర్ణయించినగాని, మత్స్య శాఖ యభివృద్ధి గాంచదని, ఆరోగ్యస్వామి మొదలి

గారు స్పష్టపరచిరి. దీనియర్థ మేమి? ప్రజాప్రతినిధులకు కోశాధికారము లభించినగాని, ప్రయోజనము లేదనియేగద. స్వపరిపాలనము లభించినపుడే, ప్రజలకు కోశాధికారము హస్తగతమగును. అంతవరకును ఎన్ని విచారణసంఘములను నెలకొల్పినను ప్రయోజన ముండదు.

వ్యవసాయసంఘసూచనలు

మను సుబేదారుగారు వ్యవసాయసంఘ సూచనల గూర్చి అసెస్సియేటెడు ప్రెస్టుకు చెలిపిన యభిప్రాయము చాల ముఖ్యమయినది. వ్యవసాయసంఘమువారు హితబోధనలజేసిరిగాని, ఆచరణ యాగ్యము సాధనలను నిరూపింపలేదు. గ్రామముల యుణబాధలను తగ్గించు టెటులో చెప్పలేదు. రైతులకు చదువు చెప్పి, సహకారోద్యమమును వ్యాపింపజేయు డని కోరుటకు, వ్యవసాయసంఘ విచారణతో బనియేలేదు. వ్యవసాయమునకు సంబంధించిన ఆర్థికసమస్యను వీరు పరిష్కరింప బ్రయత్నింపరయిరి. రయితుల బరువులు తొలగు నుపాయమును సూచింపరయిరి. చేజిక్కిన యవకాశమును, వ్యవసాయసంఘమువారు విడనాడినందులకు, సుబేదారుగారు రెంతయు విచారించుచున్నారు. ఇంతకన్నను వేరుగ జరుగునని పలువురు తలచియుండరు.

హిందూదేశ సందేశము

జర్మనీకి వెడలిన జగదీశ చంద్రబోసుగారిని గౌరవించుచు వ్యతౌరామముల జై రెడ్డుగారు హిందూదేశమును ప్రస్తుతించిరి. హిందూదేశము మొదటినుండియు ప్రపంచమునకు మతము దర్శనములు కళలు మున్నగువానినిగూర్చి సందేశ ముంచుచుండెనని వీరు నుడివిరి. వస్తుజాలము సంతను ఒక్క ప్రాణశక్తియే సంచలించజేయుచున్నదని బోసుగారు చెప్పటలో ప్రాచీన భారతసందేశమునే మరల చాటుచున్నారు. ప్రకృతిశాస్త్రములకును తత్వశాస్త్రమునకును సంబంధము చెబుచున్నారు. “ఏకమే వాద్విత్వియం” అను సుతివాక్యపు సత్యమునకు ప్రత్యక్షప్రమాణములద్వారా నిరూపించుచు మానవకోటికి మహత్తర మగు సేవ నొనర్చుచున్నారు.

బార్దోలీ నిధి

ఈ క్రింద పేర్కొనబడిన వసూళ్లు బార్దోలీనిధికింద చేయబడినవి.

1. కశరై	81	9	6
2. ధూలిపూడి పాతూరి వెంకటేశ్వర్లుగారిద్వారా	14	0	0
3. కేటేరు రావురాయనగారిద్వారా	29	14	0
4. నూకపల్లి	22	1	0
5. అల్లమాడి	15	13	0
6. కల్లెకోన	10	10	8
7. తెనుమాడి	22	2	0
8. రాని అనంతవరం	22	15	8
9. తూర్పు పారెం	4	0	0
	184	15	0
10. చిల్లరైలులో	0	10	0

ఖర్చులు 1-8-0 వివరములనుచూడెను.
నికరం 184-1-0 185 9 0

గొల్లపూడి సీతారామశాస్త్రి

కార్మిక సంభవము

బొంబాయి మిల్లుల సమస్య

సమస్యదారుల పిల్లలకు బొంబాయి కార్మిక సంఘానికి పాటు సప్లయి చేయుటకు నిరాకరించిరి. అరోగ్యశాలలును, శిశునందనశాలలును ఎందుకు? విలాసారమా?

బొంబాయి, జూలై 11:—బొంబాయి బట్టలనేతమిల్లులలో సమస్యచేసియుండిన పనివాండ్ల పిల్లలకు పాటుసప్లయ చేయుటకు నిరాకరించిన బొంబాయి కార్మిక సంఘము మొన్న చేసిన సభలో తీర్మానించిరి.

ఈ విషయమై యన్. యం. జోషిగారు మాట్లాడుచు నిట్లు చెప్పిరి:— సమస్యదారులు సమస్యచేసినంతమాత్రమున వారి చర్యలపై వారికి బహుశా శిక్షనొందవలసినదేనా? శిశునందనశాలలనియు, శిశువారములనియు పేర్లతో బొంబాయి కార్మిక సంఘము ద్రవ్యసహాయములను చేయనేలే? నగరములో నున్న క్రీస్తునియొక్క చుట్టినిట్ల యాధారములేక కృత్యముచే శిశునందనశాలలలో ఆ బిడ్డలకు ఆదరణజరుగుచున్నది. కాని, యీ బట్టలనేత పనివాండ్ల పిల్లలు నిరాధారులై కృత్యముచేయగా ఆమాత్రపు సహాయము నొందుట కనర్హులా? ఆట్టిచో యీశు సందర్శనశాలలపై కార్మిక సంఘము వారు ఇతరత్రవ్యము నేలగ్రాంటుగా నిష్కలయము?

సమస్యదారుల పిల్లలకు కార్మిక సంఘము కాపాడి రక్షించినచో సమస్య ప్రాంతానాపరచినట్లుగునేమో యని భయపడుచున్నారు. త్రాగుబోతులొక్క నిర్భాగ్య శిశువున కాశ్రయమిచ్చి కాపాడినచో ఆ త్రాగుబోతులొక్క మద్య పానమును ప్రాంతానాపరచినట్లుగునా?

సమస్యదారుల పిల్లలకు కార్మిక సంఘము చేయ వలసినది కార్మిక సంఘమునందు వాటినిచ్చిన సభ్యులలో మిల్లు ఖానుమలయొక్క ప్రతినిధి బలగమే పోషింపగలడు. మిల్లు యజమానులు క్రమపాతమున యీ నిర్దాక్షిణ్యమునకు కారణ భూతులైరి. కార్మిక సంఘము పెద్దమొత్తములుగా పన్నులు చెల్లించుచుండినందున గదా యీ మిల్లు యజమానులకు కార్మిక సంఘమునకు దింతపలకుబడికలిగినది! మిల్లు యజమానులు పెద్దమొత్తపుపన్నులను చెల్లించుటకెట్లు వీలైనది? వారి ఫ్యాక్టరీలను యీ పనివాండ్లందరి కాయకష్టము వల్ల నడిపించుట వల్లనే గదా? మిల్లుదారుల భాగ్యమునకును కార్మిక సంఘము వన్నుల వసూళ్లకును కారకులైనది పనివాండ్లదా? యీ పనివాండ్లకు తగినంత మంది ప్రతినిధులు కార్మిక సంఘములో లేకపోవుటవల్లనే వారికి కార్మిక సంఘము యీ సహాయము కలుగజాలదని యింకా మిల్లు పనివాండ్లు తమ ప్రతినిధులకు కార్మిక సంఘముగా ఎన్నుకొనగల హక్కు యీ పనివాండ్లకు లేకపోవుటవల్లనే వారు నేడు ఆపహయ్యులైరి.

గొంతుక బొంగురువోవునట్లుగా "అన్నమో రామసంధా" యని యరచి యరచి విసిగియున్న యీ పనివాండ్ల కేసుచేయు దురౌగదా? (ఫీ. ప్రె.)

నింబకరుగారి కేసు బదిలీచేయబడినది

బొంబాయి, జూలై 11:—బొంబాయి (మిల్లు సమస్య) దారుల నాయకులకు నింబకరుగారు పోలీసు రిపోర్టును సమస్యదారుల సభలోనికి రానియేదనకు కారణమున వారిపై ఆరోపించబడిన నేర విచారణ బొంబాయి రివల్యూషన్ కోర్టులో మేజిస్ట్రేటు కోర్టులో జరుగ వలసినదనియు అది ఆగోర్సునుండి బదిలీచేసినదేనని న్యాయము కలుగజాలదనియు నింబకరుగారి పీడకు ఫీఫ్ (పెసిడెన్సీ సేజిస్ట్రేటుగారి యెదుట పిటీషను దాఖలుచేసెను.

ఆ పిటీషను ప్రకారము ఫీఫ్ (పెసిడెన్సీ సేజిస్ట్రేటు) గారు కేసు విచారణ రెండవ (పెసిడెన్సీ సేజిస్ట్రేటుగారి యెదుట విచారించబడునట్లుగా బదిలీచేసిరి.

అట్లు చేయుటకుగల కారణము రివల్యూషన్ (పెసిడెన్సీ సేజిస్ట్రేటు) గారిపట్ల పరిమిత న్యాయ విచారణ కలుగజాలదని యెంచిరాదు. రెండవ (పెసిడెన్సీ సేజిస్ట్రేటుగారిపట్ల యీ కేసు త్వరగా విచారించబడి పరిష్కరింపబడుననియు లేనిచో అసంపరకావారముననియు పిటీషనునకురీతిగా బదిలీచేయుచున్నానని ఫీఫ్ (పెసిడెన్సీ సేజిస్ట్రేటుగారు ఉత్తర విచ్చిరి.

కార్మిక సంఘము సహాయ నిరాకరణము-కార్మిక ప్రజాద్రోహము

కార్మికుల పిల్లలకు ఆహారసహాయము బొంబాయి కార్మిక సంఘము చేయవచ్చునా మాడదా యని చర్చించుటకు కార్మిక సంఘ సభ జరిగి సహాయము చేయ మాడదని తీర్మానించి యుండిన రోజున కార్మిక సంఘ తీర్మానమునకై ఎదురుమాటు మ సభాభవనమున వెలుపల వేచి యుండిన నేలకొలిది కార్మిక జనము రోజువారీ మరలిపోవుచు మార్గమువ్యవహర గల పోలీసు భటులపై రాళ్లు రువ్వి అల్లరిచేయగా పోలీసువారు లాటిలతో వారిని తిరిగి కొట్టి చెల్లాచెదురు చేసియుండిరి. ఈ సంవర్షములో అనేకమంది సమస్యదారులకును పోలీసులకును మంచి గాయములు దెబ్బలు తగిలినవి తెలియుచున్నది.

పోలీసులతో చెబ్బలవల్ల 12 మంది సమస్యదారులకు బాగుగ దెబ్బలు తగిలినవి. ఇద్దరు అస్పత్రిలో నున్నారు. సమస్యదారులలో 4 గురు అరెస్టుచేయబడిరి. (ఆ. ప్రె.)

లిహోవానమ్మ-సంపూర్ణ శాంతి

లిహోవానమ్మ కర్మాగారములలో సమస్యచేసియుండిన పనివాండ్లందరును తిరిగి పనిలో చేరిరి. ఇప్పుడు రి. 500 మంది పనివాండ్లు పనిచేయుచున్నారు.

అసల సోల, ఓండాలులో మాడ సమస్యదారులందరు తిరిగి పనిలో చేరిరి (ఆ. ప్రె.)

శాంతిరాం మండలుగారిపై కేసు

లిహోవానమ్మ ప్రారంభమయ్యెడిన మొదటిదినములలో సమస్యదారులందరును కర్మాగారములవద్ద గుమికూడి దొంగిలించుచున్నట్లు తెలుస్తూ వచ్చి యెంచి పోలీసువారు వచ్చి జనసమూహముపై బాముగంజివద్ద తుపాకులను పేల్చిరి. ఈ తుపాకులను కాల్పుట ఆక్రమణ మాత్రముగా యని విచారణ చేయుట కొక విచారణ సంఘము నియమింపబడియుండినది. అవిచారణసంఘమువారి యెదుట ప్రమాణములేసి సాక్ష్యమిచ్చుచు, యీ ఘట్టమునకు లైశ్వరిని వాండ్లసంఘముయొక్క సహాయకార్యదర్శిగారు శాంతిరాము మండలుగారు, యీ ఘట్టమునకు లైశ్వరిని వారియొక్క లిహోవా కర్మాగారములందు డిప్యూటీ చీఫ్ మెకానికలు ఇంజనీరు గానున్న డబ్లియం. సి. మెల్లగారినిగూర్చి అబద్ధపు సాక్ష్య మిచ్చెననియు అందులకు సదరు శాంతి రాముమండలుగారు క్షుద్ధులనియు మెల్లగారు అభియోగమును దాఖలుచేసిరి.

బాముగంజివద్ద పోలీసువారే ప్రజాశాంతి కొరకై అధికారరీతిగా తుపాకులు కాల్చిరినియు సమస్యదారుల యెడ గాని ఏయి తరత్రయేక వ్యవహారముగాని కక్షపాతించి తుపాకులు కాల్చబడలేదనియు పోలీసువారు వాదించియుండిరి. కాని, శాంతిరాము మండలుగారు యిచ్చిన సాక్ష్యమునకా:— మెకానికలు ఇంజనీరుగారు మెల్లగారే వ్యయముగా అచటికివచ్చి ఒక ఘూర్కా భటుని చేతిలోని తుపాకీని లాగుకొని తానే ఒక ప్రత్యేక వ్యక్తిని నురిచేసి కాల్పుచుండగా తాను చూచినదినియు ఆ సమస్యదారుడు మరచించెననియు శాంతి రాము మండలుగారు ప్రమాణముచేసి చెప్పిరి.

కాని మెల్లగారు ఆ సమయమున అచట లేనేలేననియు తాను తుపాకీని పేల్చియుండుట అసంభవమనియు శాంతి రాముగారు నియమింపబడిన ప్రదేశమునుండి తుపాకీ కాల్పులకు గురియింపబడుట అసంభవమనియు వాదించిరి.

శాంతి రాముమండలుగారు తనపై అబద్ధపు సాక్ష్యమునిచ్చిరినియు శాంతి రాముగారు క్షుద్ధులనియు వాదించుచు మెల్లగారు పకారా డిప్యూటీ మేజిస్ట్రేటువద్ద దాఖలుచేసిరి.

డిప్యూటీ మేజిస్ట్రేటుగారు యీ నేర విచారణ నెమ న్ను జడ్జిగారిచే చేయబడవలయునని ఉత్తరువు యిచ్చిరి. ఈ ఉత్తరువును యిచ్చుచు డిప్యూటీ మేజిస్ట్రేటుగారు యిట్లు చెప్పిరి:

మెల్లగారిపై అబద్ధ సాక్ష్యమునిచ్చి మెల్లగారిపై నరహత్యా నేరమును ఆరోపించి అయినకు ఉరిశిక్ష కేయించవలయునను కలంపుతో యీ శాంతిరాముగారు సదరు అబద్ధపు సాక్ష్యము నిచ్చియుండిరి. అని డిప్యూటీ మేజిస్ట్రేటుగారు తమ యుత్తరువునందు వ్రాసిరి. (ఆ. ప్రె.)

ప్రభావతీదేవి కేసువిచారణ

కలకత్తా పాకివాండ్ల సమస్య సందర్భములో నాయకురాలైన ప్రభావతీ దాస్ గుప్తాయను నామపై పోలీసువారు తెచ్చియుండిన యభియోగము విచారణకువచ్చినది. పాకివాండ్ల సమస్య శాంతించి కార్మిక సంఘ వారితో సహధానమేర్పడినందున యీ కేసు ఎత్తివేయబడునని ఎదురిగానున్నది. కేసు తిరిగి వాయిదా వేయబడినది.

జమ్మదుపూరు సమస్య పనిలోనికి పోవుచున్న కొందరు పనివాండ్లు నెక్కిం చుకొని పోవుచున్న మోటారులలోని సమస్యదారులు అటంక పరచి దొర్లవ్యముచేసి మోటారు లోలోని పనివాండ్లను క్రిం దకు లాగిరి. మోటారులలో ద్రోవరును మోటారువంటునున్న కాపలాదారులను రాళ్లతో కొట్టిరి.

ఈ సమస్యదారుల తీరితిగా దొర్లవ్య పరతిలోనికి దిగుట మాడదనియు ఇందువిషయములో జాగ్రత్త వహించవలసినదనియు సమస్యదారుల నాయకుడగు హోమగారిని హెచ్చరించుచు పోలీసు డిప్యూటీ కమిషనరుగారు హోమగారికి వ్రాసిరి. (ఆ. ప్రె.)

ఫోర్టు నెంటు జారి గెజిటు

పబ్లికేషన్ బి. రామారావుగారు ఈ నెల 9 తేదీనుండి గృహశిల్ప జడ్జిగా నియమింపబడిరి.

అభివృద్ధిశాఖ జి. ఎస్. ప్రొకెక్ట్ ఫస్టుప్రెస్ ఇంజనీరు గారు (జి.ఎం. పింగ్ స్టేషను) యీ పంపింగ్ స్టేషను నూపుట టెండరు గారి పనులనుమాడ చూచుటకు నియమింపబడిరి.

నోటిఫికేషన్ ఎస్. శారాయణరాజుగారు శ్రీకాకుళం మ్యూనిసిపాలిటీ ఉపాధ్యక్షులుగ నెన్నుకొనబడిరి. వీరివద్ద 25-1-1931 తో ఆంతముగను.

బల్లారిజిల్లా దేవాలయసంఘమునకు కె. రామారావుగారు, అధ్యక్షులుగను జె. నుబ్బరాయప్పగారు ఉపాధ్యక్షులుగ నెన్నుకొనబడిరి.

వై. మల్లేశ్వరగారు బల్లారిజిల్లా నెకండరీ ఎడ్యుకేషను బోర్డునకు సభ్యులుగ ఆదోని హ్యూనిసిటీ సంఘమునకు నెన్నుకొనబడిరి.

ఎక్సైజు ఎస్. దబిల్వా. బోర్డుగారు విశాఖపట్నపు లు నకు ఇన్స్పెక్టరుగా నియమింపబడిరి.

పబ్లికేషన్ కె. గంగాధరఅయ్యర్ లక్ష్మీ శారాయణఅయ్యరుగారు వాల్తేరు పర్సెంటునకు అసిస్టంటు ఇంజనీరుగ నియమింపబడిరి. వీరితిరిగి బరంపురంపబడినదినుకు బదిలీచేయబడిరి.

అట్రెగండర్ యంగ్ గారు మదరాసు పర్సెంటునకు ఒక పబ్లిసిటీజనుకు అసిస్టంటు ఇంజనీరుగ నియమింపబడిరి.

టి. వి. శేషయ్యగారు చామర్లకోట పబ్లిసిటీజనుకు అసిస్టంటు ఇంజనీరుగ బదిలీచేయబడిరి.

మెడికల్

మిర్ ఆల్బర్ట్ బసీరసాహెబ్ ఎం. బి. ఎస్. గారు ఆర్. కె. కేరలవర్మ తింజన్ గారు మదరాసు మెడికల్ కాలేజిలో ఫిజియాలజీకి అసిస్టంటు ప్రొఫెసరుగా నియమింపబడిరి.

ఎం. వి. శ్రీమణ్మూర్తిగారు విశాఖపట్నము మెడికల్ కాలేజిలో అసిస్టంటు ఫిజియాలజీ టెక్నికల్ గా నియమింపబడిరి.

ఇ. ఎ. మైకేల్ కన్యగారు తడివెల్లింగ్టన్ మెడికలు నూర్గులు సంధు ఫిజియాలజీ టెక్నికల్ గా నియమింపబడిరి.

సి. కె. ప్రసాదరావుగారు ఫియాజలజీ ఆర్డెంగు నీని యర్ డిమాన్ స్పెషియరు విశాఖపట్నము మెడికల్ కాలేజిలో నియమింపబడిరి.

ఎ. జి. పెరీగారు ఫిజియాలజీ ఆనుపత్రికి బదిలీ చేయబడిరి.

కె. ఇ. బొధాన్ గారు అనంతపురంకు అసిస్టంటు మెడికల్ ఆఫీసరుగ నియమింపబడిరి.

జార్జి డి. నేలియట్ గారు మదరాసు జనరల్ ఆసుపత్రిలో రివ ఫిజియన్ గా నియమింపబడిరి.

కె. ఎస్. నుబ్రహ్మగారు రాయపురం ఆసుపత్రిలో ఎక్స్ ప్రెస్ డిస్పెన్సరీ మెంటునందు రేడియాలజీస్టుగా నియమింపబడిరి.

పి. రామచంద్ర రావుగారు విశాఖపట్నమున అసిస్టంటు మెడికల్ ఆఫీసరుగ నియమింపబడిరి.

టి. ఎస్. రామస్వామి పిళ్ళేగారు నెలవునుండి బాగా నే గతజూను 27 నుండి 30 వరకు రాయపురం మెడికల్ కాలేజి లునందు రిజిస్ట్రారునున్నట్లు ఆఫీస్ చివర్లున్నట్లు.

హెచ్. టి. ఇన్నుగారు జనరల్ ఆసుపత్రిలో రేడియేషన్ ఆఫీసరుగ నియమింపబడిరి.

నెమనగారికి సాక్ష్యపత్రములు

రాజా నరేంద్రనాథగారు

అంశం, జూలై 11:—రాజానరేంద్రనాథగారు నెమనగారి కమిషను కేసులో సాక్ష్యపత్రములు పంపించుట వంటివి తరం పత్రిక ప్రకటించింది. అందులో ముఖ్యాంశములు.

1. పంజాబునాథు హిందువులను శిక్షించుట అల్పసంఖ్యా సంఘములు చెందును కొరకులేదు గాన యిట్లు ప్రత్యేక నియోజకవర్గములను తీసివేయవలెను. అధిక సంఖ్యాకులు ప్రత్యేక నియోజకవర్గములను సంరక్షణ బొంద హక్కు లేదు. ఇప్పుడున్న రీతి శాసనసభల నుండి స్థానములు సంఘములకు వేరుగా ప్రత్యేకించుటయే మంచిది. అల్పసంఖ్యాకులు వలదన్న చోట్ల సమిష్టి నియోజకవర్గము లుండరాదు.

(2) లాండు అలియేషను చట్టము మర్యాదాపాతముల గమించునదగుటకే తీసివేయవలెను.

(3) ఉద్యోగములలో చేర్చుకొనునపుడు మతములు జాతులను సరక్షణ చేయరాదు.

(4) పరిశుభలలోనికి ఉద్యోగులను చేర్చుకొను అధికారము మంత్రులకుండరాదు. సర్వీసుకు కమిషను కొనగవలెను.

(5) సరిహద్దు రాష్ట్రములకు సంస్కరణము లాసంగుటకు పూర్వము పంజాబులో అల్పసంఖ్యాకులకు యిందు నూచించబడిన సంరక్షణ యుపగమలెను.

(6) షాంక పడేండ్లవరకు ఉద్యోగములందు బ్రిటిషువారి సంఖ్య క్షింపరాదు.

(7) ప్రస్తుత పరిస్థితులలో అధినిశ్చయవ్యవస్థను స్థాపించుట కేమియు నీటులేదు. ఈ సాక్ష్యపత్రము పంజాబు హిందువులకు అవమానకరముగ నున్నదని వందేమాతరం పత్రిక విమర్శించుచున్నది.

మహమ్మదీయులు ప్రత్యేక నియోజకవర్గముల గోరుట

కాన్పూరు, జూలై 11:—స్థానిక శాసనసభలోని మహమ్మదీయ సభ్యులు నెమనగారికి సాక్ష్యపత్రమును దాఖలుచేసిరి. కొన్ని వారములపై ఇండియాకు రాష్ట్రీయస్వతంత్ర్య మొసంగవచ్చుననిరి. శ్వాసకాళు తప్ప యితర విషయములన్నియు ప్రజాయత్రము జేయవచ్చుననిరి. ఓటింగు అధికారము యెక్కువవంటి కొనగగోరిరి. ప్రత్యేక నియోజకవర్గములందీ తీరవలెననిరి. ప్రభుత్వోద్యోగములందు మహమ్మదీయులకు కొంతసంఖ్య యేర్పాటు జేయవలెను. కేంద్ర శాసనసభయందు 1/8 వంతు మహమ్మదీయ సభ్యులుండవలెను. సమిష్టి నియోజకవర్గములను స్థానములు ప్రత్యేకించుటయు ఉండరాదు. శ్వాసకాళు పరిపాలనకాళు వివక్షియు బలవంతము. మాంటేగుగారొసంగిన ద్వంద్వ ప్రభుత్వవిధానము పిను విమర్శించిరి. (ఆ. ప్రె.)

సింధు మహమ్మదీయులు

సింధు మహమ్మదీయ సంఘమువారు తామొసంగదలచిన సాక్ష్యపత్రమును ప్రకటించిరి. ప్రత్యేక నియోజకవర్గములుండవలెననియు పంజాబు వంగరాష్ట్రములందు జనసంఖ్యను బట్టి స్థానముల వేరువేరు సంఘములకు ప్రత్యేకించవలెననియు కోరిరి. మహమ్మదీయులు తక్కువగవచ్చు రాష్ట్ర శాసనసభలలో నూటికి 88 కు చొప్పునను, కేంద్ర శాసనసభలో 88 కు చొప్పున మహమ్మదీయుల నుంచవలెను. ఇండియాను సివిల్ సర్వీసునందు నూటికి 40 వంతు రాష్ట్రీయ సర్వీసుల కొరకు 10 వంతు రాష్ట్రీయ జనసంఖ్యను బట్టి హిందువులకు మహమ్మదీయులకు విభజింపవలెను. మిగతా 90 వంతు యూరోపియనుల కొనగవలెను ఉభయమతములవారి మధ్య తగవులు రాకుండ యూరోపియనులందరైనను, హిందువులలో జాతిహిందువులు నిమ్మజాతులవారుగ చెందు నియోజకవర్గముల చేర్చునవలెను. సింధు ప్రత్యేకరాష్ట్రముగ జేయవలెను. సరిహద్దు రాష్ట్రములకు సంస్కరణముల నొసంగవలెను. సాంఘిక సత్కృతి గాపాడుటకై శ్వాసకాళు పాలీను కాళులు తప్ప కేక్లినవచ్చియు ప్రజాయత్ర మొనర్చవలెను అని అందు గలదు. (శ్రీ ప్రెసు.)

శ్రీ శ్రీ అంకిసింధుప్రసాద్ బహదూర్:—శ్రీ రాజీవ్ అంకిసింధుప్రసాద్ బహదూర్ వారు కీర్తిశ్రుతనందులకు విచారించుచు తమసానుభూతిని వారికుటుంబమునకు చెల్లువును ముదిలీపట్నమునందు కృష్ణాక్షబ్బుచా రొకతీర్మానముగా విందిరి.

వంగరాష్ట్రమున మౌము

శాసనసభలో చర్చ

ప్రభుత్వచర్య విరసనతీర్మానము నెగ్గుట

కలకత్తా, జూలై 11:—నేడు 8 గంటలకు బెంగాలు శాసనసభయందు బిజోయియమారు ఛాంబర్లీగారు వంగరాష్ట్రమున కొన్ని జిల్లాలయందలి మౌముబాధయ, ప్రభుత్వమువారు తగిన పనిచేయుచు చేయకుండుటను గూర్చియు చర్చింప అడ్డర్న మెంటు తీర్మానము ప్రతిపాదించిరి. బాంకర, దిశాజత్రాహు, మూర్ఖిదాబాదు, చిర్కూషి, కల్క, మల్దా మున్నగు జిల్లాలయందు పంటలు చేడి మౌము అతిదాహయ్యుగ ప్రబలియున్నది. ప్రభుత్వమువారు ఉపశమనకార్యముపట్ల ఆశ్చర్యహింతులు చాల ఆకాభంగముగ నున్నవి. బాంకురాలో 50,000 ప్రజల బాధ నొందుచుండ యిప్పటికి ప్రభుత్వమువారు రూ 12:00 మాత్రమే ఖర్చుపెట్టిరి అని చెప్పిరి.

బాబు నాగేంద్రనాథు నేమగారు కుల్పాజిల్లాలోని స్థితిని గూర్చి చెప్పిరి. ప్రభుత్వమువారు రొసంగుచున్న సహాయ మేమియు చాలకన్నవి. 90000 ప్రజలబాధ నొందుచున్నట్లును 1000మంది అన్నలేమిచే షీటింది పోవుచున్నారనియు జిల్లామేజిస్ట్రేటు గారే అంగీకరించుచుండిరి. ప్రభుత్వమువారు రూ 4000 మాత్రమే ఒకసంగియుండిరి.

జె. సి. వ్యవస్థిగారు దిశాజత్రాహు జిల్లానుగూర్చి చెప్పిరి. 15000 మంది బాధనొందుచుండ వ్యవసాయ యుగము లకుగాన ప్రభుత్వమువారు రూ 267000 ఒకసంగియుండిరి. 18 గ్రామములలో 28 గురు ఆహారములేక చనిపోయిరి కాంగ్రెసు విచారణసంఘము చెలిపెను. అట్టిచో బాలాకుగాటు సబుడిజనునందు 2155 గ్రామము లిట్టి యవస్థయందున్నవని వినుటకు భయముగ వున్నది. మౌముపుష్కరములను మరగుపరచుట బ్రిటిషు పరిపాలనాసమర్థతకు లోటురాకుండ జేయు నుద్దేశ మొందుననిరి.

ఎస్. ఎస్. సాచిగారు మాట్లాడుచు నడులకు గట్టు పొయించి నీరు నిలబెట్టుకొను బాధ్యత జమిందారులపై నున్నది గాని ప్రభుత్వమువారిపై లేదని చెప్పిరి. ప్రభుత్వమువారిని నిందింపరాదనిరి.

జే. తేంద్రలాలు బెనర్జీగారు (స్వరాజ్య) జమిందారులకిది పరిష్కారముయమనియు, తగినట్లే ప్రవర్తించుననచో తగిన కాన్సి పొందెదరనియు చెప్పిరి.

సర్ నలినరంజన చాటర్జీగారు ప్రభుత్వమువారి తరపున జవాబు చెప్పుచుండగా చర్చ ముగింపవలెనను ప్రతిపాదన అంగీకరింపబడెను. అడ్డర్న మెంటు ప్రతిపాదన అధిక సంఖ్య ఓట్లతో అంగీకరింపబడెను.

ఈ తీర్మానము ప్రభుత్వచర్యను విరసించునట్టిదిగ వరక జించుటచే ప్రభుత్వసభ్యులు రాజీనామా నీయవలెనని స్వరాజ్యపత్రికమువారు కేకలు చేసిరి.

నెమనగారి ఉపసంఘము

నెమనగారి కమిషను సహాయ సంఘమునందు 7గురు సభ్యులుండవలెననియు సింగిలు బ్రాహ్మసభ్యులు ఓటుపై ఎన్నుకొనవలెననియు నవాబాలి చౌదరీగారు ప్రతిపాదించిరి.

అధికారతర సభ్యులు మాత్రమే ఉపసంఘమును ఎన్నుకొనవలెనను సంగతి ఒకీపోయెను. మొదటి తీర్మానము నెగ్గును. ఉపసంఘము ఎన్నిక అగట్టు 8 వ తేదీన జరుగును.

సభా సమావేశము నాటితో ముగిసెను.

మోహినీ తైలము

6 తుల నూనెగల నీసా 1-కి 0-12-0

శ్రీపురుషులు వాడుటకు యోగ్య మైనది.

ఇది మనఃపరిశ్రమము జేయు విద్యార్థులు, స్త్రీదర్శు, ఉద్యోగములు మొదలగువారికి ముఖ్యద్రవ, విశ్రాంతి నిచ్చును. ముందుల మోహాలవ్యాధులకు ప్రావగుతులను మనోహరముగ పెంచి కాపాడును. ఈ తైలమునందుగల రమణీయమును సువాసన చెప్ప నలవి గాదు. తలకు రాచి దువ్వుకొనిన ఇరుగుపొరుగు వారలకుగూడ పరిమళము వ్యాపించును. తలలో చుండును పుట్టు నియ్యగు. దీనియందు మనోహరమును సువాసనద్రవ్యములను చేర్చి తయారుచేయించి వేలకొలది నీసాల విక్రయించి మెప్పు బడసి యున్నాము. వేయేల ఒకసారి పరిశీలించిన నిజము తెలియగలదు. అమృతాంజనం డిపోబాధిబాయి, లేక మదరాసు.

కళావంతుల సేవాసంఘము-అమలాపురం

ఈసంఘము తరపున తణుకు, భీమవరం తాలూకాలలో సంస్కరణ ప్రచార మొనర్చుటకు 16-6-28 తేదీ సంఘాధ్యక్షులు ముల్ రాల్ శ్రీ కాశీ పీఠస్థానము, కోకాపతి ముల్ రాల్ శ్రీ యండమూరి సత్తెరాజుగారును, బయలుదేరి 28-6-28 ఉదయమునకు 1. అంబాజీపేట, 2 అనంత 3 పెనుగొండ 4 తామరాడ, 5 సిద్ధాంతము 6 ఇరగవరము 7 తేలంగి 8 అత్తిలి. 9 పెంటపాడు 10 తాడేపల్లిగూడెం 11 దువ్వ 12 తణుకు 13 గంపవరం 14 ఉండి 15. అకుటిడు 16. దుంపగడప అగ్రహారము, 17. మోగల్లు, 18. శామర కొండాపాడు, 19 భీమవరం 20 పెన్నాడ 21 శృంగవృక్షము 22 పీఠవాసరం 23 చిక్కాపల్లి 24 పాలకొల్లు 25 పెనుమందు గ్రామములలోగలకళావంతుల ప్రతిగృహమునకువెడలియు, వికమత్యముగల గ్రామములలో సాంఘికవనంధర నొక్కచో జేర్చియు, ఆంధ్రదేశ కళావంతుల మహాజనసభాతీర్మానముల సారాంశమును ముచ్చటించుచు వారివారి సలహాములను బాపుచు మేము పనిని గడుగులభయగ నెరవేర్చ గలిగితిమి.

తేలంగి, అనంత, పెంటపాడువంటి గ్రామములలో ఏ ఒకరిద్దరోతప్ప తక్కిన యితరగ్రామములలో సానిట్యర్లయే ముఖ్యధారముగ జేసికొని లజ్జనీడివి గజ్జెలగట్టుకొని గంతులు వేయుట ఎంతవీసనా, ఎంతవీచనియూ తెలియని స్త్రీలు ఒకరును లేరనియే చెప్పవచ్చును. కాని లేమనెల సాధారములుగా జేసికొని పుట్టి మలేరియాజ్వరమును వ్యాపింపజేయుచో ముఖ్యంగా మాన్యులనెడి యాశాములకై ఉట్టిపాను లైతి మని ఆకేకవంది స్త్రీలు చెప్పిరి. మాన్యులకు జీరాయితిలుగామార్చి మాసంఘసంస్కరణకు నమ్మునీయడ్డంకిని మదరాసుకా సనసభ్యులు తొలగింతురుగాక!

మేము దుంపగడప అగ్రహారము వెల్లి సద్గుణముణియగు శ్రీమతి మద్దల కారదాంబగారిని దర్శించి సేవాసంఘమునకు సహాయముజేయుటకు కోరగా, ఆమె యాచారబుద్ధితో 25 రూపాయలు కానుక నొసగెను. ఇట్లే శ్రీమతి మద్దల మహాలక్ష్మి అమృతాదు మోగల్లు, శ్రీమతి సరిదే వెంకటచలం అమృతాదు-తణుకు-చెర్రయ్యక 10 రూపాయలు విరాళమిచ్చి తమయూహార స్వాంతముల వెల్లిడిపలదిరి:—

కాని పెంటపాడులో శ్రీమతి వైదియమ్మల శ్రీహరి అమృతాదు మాత్రము సంస్కరణ విముఖులై ఉద్యమ జేవి త్రోవోడేమ నైనను గ్రహింపక ప్రతికూల నిజప్రభావపేరిట లై యున్నందున వారొసగు విందును మేము నిరాకరింపవలసి వచ్చినది. కాని ఎప్పటికైనను యిట్టియద్యులులవలననే సంఘమునకు ముక్తిగలదని వారుమాత్రము గ్రహింపకపోయె—

ఏసంఘమైనను సంస్కరింపబడుటకు మొదటి పోషనము విద్య అనియు-అట్టి జేమాత్రము గలిగినను, ఆత్మగౌరవము తెలిసి భయమున విడిచి, కార్యదీక్షబూచి సంఘగౌరవము నిల్పుటకు ప్రతిమానపుడును ప్రయత్నించును. విద్యవలనగాని వివేక మనెడు ఆత్మగౌరవాసము గలుగదు. పుణుదార్పల్లము లొలగదు. మనసంఘమున జేదకుటుంబము లనేములు గలవు. వేద-బాలబాలికలకు సద్విద్యగరపుటకు అమలాపురమున సేవాసంఘము పెద్దలచే నెలకొల్పబడినది. దానిని పోషించుటకై మన సాంఘిక లెల్లరు తోడ్పడి ధనపహాయము జేయవలెనని మేము ప్రార్థించు నత్తుడు రమారమి 200 రూపాయలు విరాళముల నొసగిరి. దీనిని జూచినచో యీసంఘ సంస్కరణమునకు స్వయంమేయులెంత ఉత్సాహమును జూపుచున్నారో-అద్రానిని జట్టి అచిరకాలములో నీసంఘములయే పవిత్రవంత మగుటకు సందియములేదని చెప్ప సాహసించుచున్నాము.

వై. నూకరాజు.

అమలాపురం:—

కార్యదర్శి.

శ్రీ రామకృష్ణ:—ఇది అంగభావలో ప్రకటించబడుచున్న యొక మరణయతక మాసపత్రిక. మే నెలలో వెలువడిన మూడవ సంచికను స్వీకరించితిమి. ఇందు 81 పుటలును 9 వ్యాసములును కలవు. సాధారణ ఒకరూపాయ మాత్రమే. సంపాదకులు జి. ఎల్. ఎస్. శర్మగారు. ఆస్తికలకిది చాల యుపయుక్త మైనది. వివేక చంద్రపాలుగారు వివేకానంద స్వామిని గూర్చి యిట్టిమొసగిన ఉపవాసము, ముచ్చటపాట, జి. ఎల్. వాస్వానీగారు ఆనందమునుగూర్చి వ్రాసిన వ్యాసము, మేఘేశ్వరానంద స్వామి వ్రాసిన సత్యవాదము, హోమోపతి వేదాంతము, మున్నగు వ్యాసము లిందు గలవు. వలయుచు రిటుల వ్రాయవలెను.

జి. ఎల్. ఎస్. శర్మగారు, సంపాదకుడు, శ్రీ రామకృష్ణ. ఆద్రా, (సి. ఎస్. శర్మ)

బల్లారిలో గవర్నరుగారి

పర్యటనము

హగారీవంతెన తిరువబడుట

దత్తమండలములలో నీటిపారుదల

ఈ నెల 11 వ తేది ఉదయమున గవర్నరుగారు సరీస మేతముగా తమ పరివారముతో గూడి హగారి (బల్లారిజిల్లా) వద్ద చేరిరి. ఆచట బల్లారిజిల్లాబోర్డుచే తమ కొనగబడిన స్వాగతప్రము నందుకొనిరి. పిమ్మట హగారి నడిపై గట్టబడిన జిల్లా బోర్డు వంతెనను తిరిచిరి. మధ్యాహ్నము 11 గంటలకు మునీ పలు సంఘస్వాగతప్రము నందుకొనిరి. జిల్లా ప్రముఖులలో కొందరికి సందర్శనముల నొసగిరి.

జిల్లాబోర్డునకు ప్రత్యుత్తరము

గవర్నరుగారు జిల్లా జిల్లాబోర్డున కి క్రిందివిధమున ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి. నాలుగేండ్లక్రిందట నేను మొదటి వర్గా యము మీ జిల్లాను దర్శించియుంటిని. ఆ సమయమున మీ జిల్లా ను దర్శించియుంటిని. ఆ సమయమున మీ జిల్లా పరిస్థితుల విష యమున మీ రెట్టి విస్తృతముల గావించియుండిరో ఆ విస్తృత ములనే నేనుగూడ మీరు గావించుట జూడ నాకు విచారము గుఱున్నది.

రయితలకు సహాయము

ఇటీవలి వర్ష ములవలన పరిస్థితులు కొంతవరకు మారినవ నియు మీ కిచ్చిటికంటెను మంచి రోజులు ముం దు రా నున్న వనియు నే దలంచెద. 1939 వ ఘనీలో నెక్కువ భాగవందన ప్రాంతములలో ప్రభుత్వము వారు నిర్మలనకాల్ కాలమున పొడిగించి రయితలకు తగురీతిని సాయ మొనర్చియున్నారు. వారికి ఋణములనుగూడ నిర్వీం చిరి. ఇందువలన రయితలు తమకు గలిగిన నష్టములను పరిహ రింపజేసికొనగలవని నేను దలచెదను. రయితల కవసరమగునపు డెల్ల ప్రభుత్వము వారు తమకు సాధ్యమగునంతవరకు సాయపడు చునే యుండురని మీకు నిశ్చయముగా జెప్పచున్నాను.

కాటకములు

మీ జిల్లాలోందును యితర దత్తమండలములందును వర్ష తే మి వలన గలుగుచుండు కాటకముల సమ స్థ సేవిధమున నయిన పరిష్కరింప వీలగునా లేదా యని మీరు ప్రశ్నించుచున్నారు.

తగిన నీటిపారుదల యేర్పాటుచేయబడుచో, నీ సమస్య చాలవరకు పరిష్కరింపబడగలవని ప్రభుత్వమువారు బాగుగా నెరిగియున్నారు. కాని యిది కులభికార్య మెంతమాత్రము గా దనియు, యందువిషయమున మేము గావించుచున్న యత్నములనేకకష్టముల గూడియున్నవనియు, మీరు గ్రహింప వలెను. దత్తమండలము నీటిపారుదల కమిటీ 1926 సం॥లో గావించిన రిపోర్టుపై ప్రభుత్వమువారి యత్నపు బారీచేయ బడియున్నది.

తుంగభద్రప్రాజెక్టు

కమిటీ రిపోర్టులో తుంగభద్ర ప్రాజెక్టు మరల విచారింప బడుట ముఖ్య వ స ర మని నూచింపబడినది.

ఈ విషయమున కమిటీగావించిన పలుకా ప్రభుత్వము వారు వెంటనే యొక నిశ్చయమునకు వచ్చుటకు వీలగునంత స్పష్టముగా లేదని ప్రభుత్వమువారు తమ యత్నపులో నూచించిరి. కాని, కమిటీసభ్యులకు సంబంధించిన ఆర్థికవిషయ ములను యింజనీరింగువిషయములను పూర్తిగా విచారించుటకు ప్రభుత్వమువారు రెవిన్యూబోర్డు యొక్కయు, నీటిపారుదల ప్రిపుయింజనీరుయొక్కయు, సలహాలను దీసికొన వాగైన మొద గిరి. అప్పటినుండియు పదకు ప్రాజెక్టు ప్రభుత్వమువారి విచారణలో నుండుటయేగాక, సాధ్యమగునంత త్వరలో సంతృప్తి గావించవలెనని గూడ ప్రభుత్వము వారు తమ వొసగి యున్నారు. దీనిని కొనసాగించుటకు గాను ఒక సీనియరు ఎగ్జిక్యూటివు యింజనీరు తగిన సిబ్బందితో, ప్రత్యేకముగా నియమింపబడియున్నాడు. దీనినిబట్టి, ప్రభు త్వము నిర్ణయించుటలేదనియు, చేయవలసిన కార్యములయొ చే యబడుచునే యున్నదనియు, మీకు రూఢిపడగలదు. అయిన వ్యతిరేకి, నేను భారతదేశమున విడిచిపెట్టక పూర్వమే ఈ ప్రాజెక్టు పూర్తి గావించబడగలవో లేదో నేను నిశ్చయముగా

జెప్పజాలను. ఈ ప్రాజెక్టునుగూర్చి గవర్నరుగారుదనినది నేను విరమించునరీకి యీ ప్రాజెక్టు మార్గములో జెట్టుబడుచో నది యే నాకు సంతోషకరము. కాని, ప్రారంభించారని యిం కను పూర్తి గా లేదని మీ రెరిగి యే యున్నారు. నేను జ్యోతిషము జెప్పటకు సాహసించ జాలను. కాని, యీ ప్రాజెక్టు మీకెంత ముఖ్యమగువిషయమో నేను పూర్తిగా గ్రహించి యున్నాననియు, యీవిషయమున నేను వ్యయముగా శ్రద్ధవహించియున్నాననియు, నేను మీతో జెప్పచున్నాను. ఈ ప్రాజెక్టు కుట్టుకుండు జయము గాంచు విష యమున మీరు దురభిప్రాయపడకుండుటకుగాను, చాలవలసిన కొన్ని కష్టము లింకగలవని నేను మీతో జెప్పజాలియున్నాను. మీయుత్సాహమున చల్లార్చుట నాయుద్దేశముగాదు. కాని, యీ విచారణములమున నీ ప్రాజెక్టు తప్పక కార్యరూపము చాల్చ గలవనియు, యందు ప్రభుత్వము యొక్క సాంక్షను మాత్రమే గానల స యున్న దనియు, మీ రభిప్రాయ పడునట్లుగా జేయుట నాకు ధర్మవిరుద్ధము. నేను జెప్పిన కష్ట ములలో ముఖ్యమగున జేవనగా,

ఇంజనీరింగు సమాధానమునట్టియు, ఆర్థిక సమాధానమును నట్టియు, నెట్టిసమస్యలు పరిష్కరింపబడవలసి యున్నవో మా కింకను తెలియుటలేదు. ఇంతేగాక, రిజర్వాయరుకు నూచిం పబడిన ఫలము మద్రాసురాష్ట్ర పరివాహనలో పూర్తిగాలేదు. ఇందువలన ప్రాజెక్టుయొక్క అంత్యవరజాము మెట్లుండునో మాకు తెలియదు. నడియొక్క ఉన్నత కాలుగుగూడ మరియొక సంస్థానములో చేరి యుండుటచేతన, పదకు సంస్థాన మొక పెద్దరిజర్వాయరు నిర్మింప నుద్దేశించి యుండుటచేతను, యీ ప్రాజెక్టు మాకుజేదవచ్చును.

వంతెన కాపాడబడుటకు గ్రాంటు

నేటికి వంతెన పూర్తియగుట మీతోబాటు నాకును కృషి కరముగా నున్నది. ఈ వంతెన నా పేర విలువబడవలెనని మీరు గోరుట నాకు సంతోష చాచుకముగా నున్నది. కాని, వంతెన కాపాడబడుటకు గాను మొలు వక్కటికి 1000 రూప్యములను గ్రాంటుచేయుటకు సా ధ్యపడదు. జిల్లాలో బ్రంకురోడ్డు కాపాడబడుటకు మొలు ఒక్కటికి 500 రూప్యములకంటె నెక్కువ మొత్త మెచ్చటను గ్రాంటు చేయబడియుండలేదు. కావున యీవంతెన విషయ మున ప్రత్యేకముగా నెక్కువ మొత్తము గ్రాంటుచేయబడునో, రాజధానియందలి యితర ప్రాంతములనుండి యీ విధమున కొర్రె లికముందు వచ్చునెడల చానిని నిరాకరించుట కష్ట మగును.

ఇతర వంతెనలు

బల్లారి కర్నూలు రోడ్డుమీ ద రండు చిన్న నదులపై వంతెనలుగట్టు విషయమున యీ రెంటిలో నొకదానికి వంతెన గట్టటకు సగముగ్రాంటు యీ సంవత్సర బడ్జెట్లో నేర్పాటు చేయబడినది. రెండవవం తెన విషయమున, ప్లానులు, యెన్జి మేట్లు, యొకను నిధిముగా లేదని తెలియుచున్నది. అవి పూర్తిగాగానే గ్రాంటుకొరకు దరఖాస్తు జేయబడుచో నది తప్పక విచారించబడును.

మునిసిపలు సంఘమునకు ప్రత్యుత్తరము

గవర్నరుగారు బల్లారి మునిసిపలు సంఘమున కిక్రిం. విధమున ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి:—నేను నాలుగేండ్ల క్రిందట మీ పురమును దర్శించిన తరువాత నది చాలయభివృద్ధి గాంచినందుకు మిక్కిలి సంతోషించుచున్నాను. ఒక విషయములో మీకు ప్రత్యేకాభినందన ము లొసగవలసియున్నది. బారీజు ఆరోగ్యశివవారమున మీ రు జయప్రదముగా జరిపిన విషయము గూర్చి మీరు 1927 లో గలపొందిన పీల్లు బహుమాన మొసగబడునపుడు నేను ప్రత్యేకముగా ముచ్చటించెదను. మీ ప్రథమ కోర్కెయగు పట్టా మురుగునీటి పారుదల విషయమున గత మే నెలలో స్వానిటరీ యింజనీరు ఒక విధా నమున తయారుచేయ ప్రభుత్వముచే గోరబడెను.

ప్రతి గృహమునకు నీటి సప్లయ చేయవిషయము హె డ్డు వర్కుల నిర్మాణము పూర్తి యగువరకును విచారంప బడజాలదు. ఇందుకొరకు అంచనావేయబడిన 11 లక్షల రూ ప్యముల మొత్తములో నొక లక్ష రూప్యములు కూడినవని యు, యీ మొత్తము కొలుబకారు, బ్రూకుపేట, ప్రాంతము లకు నీటిసప్లయ చేయుటకు వెచ్చింపబడవలెననియు మీరు గోరుచున్నారు. కాని, యీ పక్షము, స్వానిటరీ యింజనీరు యొక్క రిపోర్టు చేరువరకును, పదకు రిపోర్టు ప్రభుత్వముచే పరిశీలపబడువరకును విచారంపబడజాలదు.

హైదరాబాదున కొనగబడిన భవనము నభివృద్ధి చేయుటకు ద్రవ్యసహాయము చేయ విషయము, పట్టికు యనస్థిక్షను దైత్యులనుండి రిపోర్టు చేసినతోడనే, విచారించబడును.

క్యాంటను మెంటుకును, కొలు బహుమానము, విద్యుద్దీప ములను జెట్టింపుటకు ప్రభుత్వమునుండి మీరు ఋణము గోరు చో, ఆ విషయమునుగూర్చి నేను తగిన తీని విచారించెదను.

ఈసంవత్సరము యొక్క ప్రారంభమాసములలో మీపట్ట ణమున ప్లానుజాడ్యము వ్యాపించియుండెననియు, అట్టిజాడ్యము లు వ్యాపించకుండుటకుగాను యెఱుకలను నిర్మూలించి పట్టణ మును కుభ్రపరచుటకు మీకు ద్రవ్యము చాలనందున ప్రభుత్వము నుండి 10,000 రూప్యముల సహాయము గోరియున్నారనియు, నేను తెలిసికొంటిని. నగర పారిశుధ్యసంబంధమగు కార్యములకు ద్రవ్యము మునిసిపలునిధినుండియే వెచ్చింపబడవలెనని నా యభిప్రాయము.

పీల్లు బహుమానము

మునిసిపలు సంఘమునకు పీల్లు బహుమాన మొసగుచు గవర్నరుగారిట్లెరిగి:—1927 సం॥ పీల్లుపంచెములో మీ ఆరో గ్యసంఘమునకు విజయము చేపూరినందుకు యీ రాజాధాని యంతయు గర్వపడవలసియున్నది. ఈ ఆరోగ్యశివవార ఉద్య మము ఇంగ్లాండులో కొన్ని సంవత్సరములక్రిందట ప్రారంభింప బడినది. మహాసంగ్రామము ఆశ్చర్యదీనమందున ఆకాలములో నది బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమున కంతకును వ్యాపింపకుండెను. పంక్రా మము అంత ముం ది న తరువాత నది బ్రిటిషు సామ్రాజ్యముంతటను వ్యాపించి అభివృద్ధి గాంచు చున్నది. 1926 సం॥ ప్రారంభమున “ప్రపంచవార్తలు” అను వార్తాపత్రిక, బ్రిటిషు దీవులకు వెలుపలను బ్రిటిషు సామ్రా జ్యంతిర్వాగములలో నెచ్చటనయినను అన్నిటికంటె బాగుగా జరువబడు శివవారప్రదర్శనమునకు నొక పీల్లు బహుమాన మొసగుటకు లూనుకొనినది. ఈ పోటీయొక్క మొట్టమొదట సంవత్సరములో నేమీ మునిసిపలు సంఘమువ్వార యీబహు మానము మనకు లభించినందుకు మద్రాసు రాజధానియంతయు గర్వపడవలెను.

బారీజు ఆరోగ్య శివవారప్రదర్శనముయొక్క నెక్కు లాభములను మీరు గ్రహించియు యుండురు. ప్రజలయొక్క ఆరోగ్యాభివృద్ధికే నది ముఖ్యముగా నుద్దేశింపబడియున్నది. మీ పీల్లు ఆఫీసరు అను దక్షిణామూర్తిగారికి యీ పీల్లుకుడు సంతోషముతో బహుమాన మొసగుచున్నాను.

కలకత్తా కాంగ్రెస్

స్వదేశవస్తు ప్రదర్శనశాల తిరువబడును

ఆహ్వానసంఘమువారి హెచ్చరిక

(అసోసియేటెడ్ ప్రెస్)

కొన, జూలై 10:—ఈ చరికాలములో బారీజు కాంగ్రెస్ సభతోపాటు భారత వస్తుప్రదర్శనశాలనుగూడ నెట్టుటకు 48 వ బారీజు మహాసభావ్యవ సంఘమువారు తీర్మానించినారు. ఈ ప్రదర్శనము డిసెంబరునెల 15 తారీఖు నుండిదాదాపు నెల రోజులుండును. ప్రదర్శనశాల భార్యదర్శి భౌతియుల సందరనసాయము చేయవలసినదని కోరుచు ఆహ్వానముల సంపినారు. వారియుత్తరములో యీక్రింది భాగము ముద్రితము.

క్రిస్తయన్ వారములో కలకత్తాకు అనేక ప్రదేశముల నుండి ప్రజలు ముగుంగు. సాధారణ సమయములలో గూడ చరికాలములో కలకత్తాకు గొప్ప ఉద్యోగగూలు, సంస్థానాధీ శులు, జహిందాదలు, వచ్చుచుండురు. ఈసంవత్సరము భారత బారీజుసభ కాక పారిశ్రామిక సభయు జరుగునగాన వివిధ ప్రాంతములనుండి విజ్ఞానులు, పారిశ్రామికులు, రహితులు ప్రతి సంవత్సరముకన్న హెచ్చుగా వచ్చుట నైజము. ఇట్టిసమయ మున ప్రజల ఆర్థికాభివృద్ధికై ప్రచారము జరుగుట మిక్కిలి యవసరము.

ఈ ప్రదర్శనమును భారతదేశములో తయారుగు చిత్త వస్తువులన్నియు ప్రదర్శింపబడును. మన పరిశ్రమలకును వ్యవ సాయమునకును సహాయభూతమగు యంత్రములుగూడ ప్రద ర్శింపబడును. విదేశీయ మూలవిదేశీయ సుద్దులు ప్రదర్శింపబడవు.

కావున యీ చిత్రవస్తు ప్రదర్శనశాలను జయప్రదము గావించుటకు ప్రతివారను సాయపడవలసి కోరుచున్నాను.

కలకత్తా, జూలై 11:—ఇండియన్ నైన్సు కాంగ్రె ను 16-వ సమావేశము మదరాసులో 1928 సంవత్సరము జన వరీనెలలో జరుగును. ప్రాథమిక సి.సి. రామసుగారు అధ్యక్షత వహించెదరు. (ప్రీ ప్రెస్.)

ఆంధ్రరాష్ట్రీయ విశ్వబ్రాహ్మణ మహాజనసభ

పదునాల్గవ సమావేశము

పాలకొల్లు:—ఆఖిల భారతీయ విశ్వకర్మోద్యమకమిటీ (జి.ఆర్.ఇండియా విశ్వకర్మకౌన్సిల్ ఫెడరేషన్) వారి యజమాన్యముక్రింద ఆంధ్రరాష్ట్రీయ విశ్వబ్రాహ్మణ మహాజనసభయొక్క పదునాల్గవ సమావేశము పడమటి గోదావరి జిల్లా నరసాపురము తాలి పాలకొల్లు గ్రామములో ఆన 1928 సంవత్సరము జూలై నెల 1, 2 తేదీలందు ను ప్రవర్తకతా వధాని బ్రి. కొమ్మూరి సంగమేశ్వర కవిగారు ప్రోత్సహము చేసి టి.వి. వైభవముగను జంతుప్రదానము జరిగినది. గ్రామ మంతయు కాగితముల జండాలుతోడను ప్రశంసాపాత్రములుగల ముఖద్వారములతోడను బహురమ్యుడుగ నలంకరింపబడినది.

మొదటి దినచర్య

ది 1-7-1928 నలలము ఉదయము 8 గంటలప్పు డధ్యక్షుల నూరేగించుటకు ముందు కరిసినవర్త మునలన కార్యక్రమమున కవికొద్దము కలుగనని భయముకలిగినను శిష్యుడుగ నీ నాన. వెలిసి పొవుటచే సంఘ నాయకులు బసకు దిగిన బంగారు రంగరాజుగారి మేడనుండి బ్రహ్మాండముగ యూరేగింపు టుత్తవము సాగినది. బ్రాహ్మణుల మేళమును ఆదిపనసల జంబూద్యములు, సామజేద పారా యాతుతో స్వసంఘపురోహితులను ముందుపడున శ్రీకృష్ణా బ్రహ్మణులారితే బ్రత్యేకముగా నయాచర్యముచేసిన శ్రీవిశ్వ కర్మ భగవానుని యొక్క యు పానుకుతునయొక్కయు చిత్రపటమును ఆటవెరువార నశ్వకేటమునం దధ్యక్షుడవడికి నియమింపబడిన గుంటూరుజిల్లా తెనాలి నామమును “విజ్ఞాన వల్లరి” పత్రికా సంపాదకులైన బ్రహ్మశ్రీ పండిత దంతనాల నాగేశ్వరకాశ్రిగారును ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులుగ బ్రి. పండిత బొండాడ లక్ష్మణాచార్యులుగారును బ్రి. కేశవధాని కొమ్మూరి సంగమేశ్వరకవిగారును ప్రముఖులతో నలంకరింపబడి పురమై నూరేగింపబడిరి.

సభా ప్రారంభము

ఆటవెరువార ఉదయము 10 లకు శ్రీ శ్రీరామ రావలింగేశ్వరశాస్త్రి స్వసంఘ పురోహితుల స్వప్రీతాచర్య పరమముతో సభాకార్యక్రమ మారంభమయ్యెను. వివిధమండల ములనుండియు నుమారు మూడువేలమంది ప్రేక్షక ప్రతినిధులు సభకు దయచేసిరి. నాయకులకు వేదికమీద ప్రత్యేక ముగా నాసనము లేర్పాటుచేయబడినది. శ్రీయుతులు ముచ్చర్ల నాగభూషణముగారు బోధ్యుకంటి కృష్ణమూర్తిపంతులుగారు అల్లిసామెలుగారు ప్రేక్షకులలో ముఖ్యులు. బ్రహ్మశ్రీపం డిత బొండాడ లక్ష్మణాచార్యులుగారు ముత్తరమైన తమస్వాగ తోపన్యాసమును జదివినతరువాత వారిమూలము రామలింగ కాశ్రి యను 9 వర్ణముల ప్రాయశుగల బాలుడు విక్కిలి క్రాన్యమైన కంఠస్వరముతో నధ్యక్షులగూర్చియు, సంఘ ప్రము ఖుగూర్చియు పండిత లక్ష్మణాచార్యులుగారు రచించినపద్య ముల చదివెరి. పిమ్మట బ్రి. శ్రీ. పెద్దప్రోలు నూర్యనారాయణరావుగారి సభాప్రారంభ మునర్పించు కోరబడిన మదరాసు రాష్ట్రముయొక్క స్థానిక స్వపరిపాలనకాళా ముఖ్యమంత్రి గారి డాక్టరు నుబ్బరాయుడుగారు సభకురాలమికి విచారిం చుచు నీది బయ్యెడముగా జరుగవలయునని వ్రాసిన యంగ్లీ షువు తరమునజదివి రెడ్డుచుచేసి సభ్యులకు వినిపించిరి. మ హాభాష్యయ, కుల ద్వారక కవిశేఖర వడ్డేపాటి నిరంజన కాశ్రిగారును, గొన్నాభిరతుల నరానా నరసింహాచార్యులు గారును, చేపూరు వేంకటసోమసుందరస్వామిగారును, కండి కు ప్పులింగరాజు మస్వాచార్యులు గారు ను, మొగల నుబ్బరెడ్డిగారును సభావిజయమును కాంక్షించుచు వ్రాసినతఖిల శతావధాని సంగమేశ్వర కవిగారు చదివినయ నంతరమున, నధ్యక్షులగూర్చిన తీర్మానమును కానూరు గురు మూర్తి ఆచార్యులుగారు పఠాదించిరి. కాళి రామమూర్తి గారును, భవేశ్వరపు సోమలింగాచార్యులుగారును పరుసగా బలవరచి యామోదించిన యనంతరమున సభ్యులంద రేకగ్రీవ ముగా తమ కరతాశ్చర్యములములమున నీ ప్రతిపాదనము సంగీ కరించెరి. అప్పుడు కర్నూరమాలికా లంకృతులై బ్రహ్మశ్రీ పండిత దంతనాల నాగేశ్వర కాశ్రిగారు సభాధ్యక్షుల సీతము నలంకరించిరి.

ఆటవెరువార మందరపు చిట్టిపాపయ్య, తే.డి.య.ము తమ్మన్నకవి, లక్ష్మణాచార్యులు, నభిర వేంకటప్ప య్యకాశ్రి, పెద్దగూడి వెల్లూచార్యులు, తాళాబత్తుల అప్పలా చార్యులుగారును, పూడి భోగిలింగకవిగారి శిష్యులును చే వాంగ సోదకుడైన జిలగము గంధర్వగారును అధ్యక్షుల వారిని సభకుప్రముఖులను బ్రకటింపించి వ్రాసిన పద్యములను, పండిత.లక్ష్మణాచార్యులుగారు సభాసామకులతో నొకరయిన బ్రి. ఇంజరపు నూరాచార్యులవారిని బహుకరించుచు వ్రాసిన పద్యములును జదువ బడిన తరువాత మధ్యాహ్నభోజనములకు సభ తాత్కాలికముగ నిలువ బడినది.

మధ్యాహ్న చర్య

భోజనముల యనంతరమున యధాస్థానమున మరల సభ యారంభమయ్యెను. అధ్యక్షులవారు వాటిడిర్లు మైన కమిత్రారం భోజనాధ్యక్షమును సభ్యులకు జదివి వినిపించినతరువాత విశ్వకర్మ సంఘమువారు నైమను కమిషనువారికి స్వాగత మొసంగవలసిన యావశ్యకమును గూర్చి మందరపు మృత్యుంజయకవిగారి రొక వ్యాసమును జదివెరి. కమిషను కనుకూలముగ నుమారు 400 లును, వ్యతిరేకముగ 800 కకును నొసర్చి తమకు బంపినట్లు పంచానన పత్రికయందు ప్రకటించబడుటచేతనే యాజాతీ యులు కమిషనుకు నుముఖులగ దలంపవచ్చునని యధ్యక్షులు ప్రసంగించిన యనంతరమున నైమను సంఘమువారికి జాతిపక్ష మున విజ్ఞాపన పత్రికను సమర్పించుట కంగీకరించుచు నుమారు జేయించి సభాముఖమున సంతకముల నొసర్చెరి. విద్యను గూర్చి అరిపిరాల రామలింగాచార్యులుగారు వేరొక వ్యాస మును జదివెరి. తెనాలి నివాసులైన శిష్యులచూసిన బ్రహ్మశ్రీ అరకపల్లి భీమలింగాచార్యులుగారు శిష్యులనుగూర్చి రచించి తెచ్చిన వ్యాసమును వారికోరికపై శతావధాని కొమ్మూరి సంగ మేశ్వర కవిగారును, భన్వంతరినిగూర్చి తాము వ్రాసి యుడించి తెచ్చిన వ్యాసమును డాక్టరు శ్రీరామ నుబ్బరాయుడుగారును జదివిన తరువాత ఛాయాపటములు తీయబడినది. తరువాత మహాసభా ముఖమున భిష్యులైన సభాసభ్యుల ప్రతినిధుల యెన్నికలు జరిగి చీకటిపడుటచే ముగిసినది సకు సభ నాయకావేయబడినది.

రెండవ దినచర్య

అధ్యక్షుల బసయందు ది 2-7-1928 నలలము ఉదయ ము 8 గంటలకు విజయ వర్ణయోజనసంఘమువారు పండిత నా గేశ్వరకాశ్రిగారి యగ్రావినాధిపత్యముక్రింద సమావేశమై చిత్త తీర్మానములనొకటితో పరమర్పించిరి. ఫెడరేషను పక్ష మున కార్యనిర్వాహకవర్గమువారి యామోదముమీద పండిత రామమూర్తిగారు గత ఫిరేవరినెలయందు సయమను సంఘము వారి కందించిన మొమారాండమును దానిమేరకు తయారుచేయ బడిన పహాలికము రిటిక స్టేటుమెంటుయొక్క చిత్తు ముసాయి దాయు ప్రతికింపబడిన తరువాత

మరలెలక శారదాగారి

యొక్కయు, డా|| మత్తులశ్రీ రెడ్డిగారియొక్కయు ఋతుమతీ వివాహపు విజయవిజయమును కానూరు గురుమూర్తి ఆచార్యులుగారు చక్కకు చెప్పెరి. పట్నాల గోపాలస్వామి గారును, సంగమేశ్వర కవిగారును, పెద్దప్రోలు నూర్యనారాయణరావుగారును, బిల్లును బలపరచుచు దిల్లీ పన్యాసముల నొసగిరి. పడపడి పండిత గానాల రామమూర్తిగారు యాదిల్లును ఖండించుచు, తాము రజస్వల వివాహములను, వికెంతూర్వాహములను స్వసంఘముందు ప్రవేశింపజేయు సంస్కారమునకు నుముఖులకామయ్యెన వ్యాయ దీపిక పనుదర్శిపత్రికలు తమ పరిశీలనక్రింద నడుపవలయునని నన్నుడు నందలి సంపాదకీయములో నట్టి సంస్కారమును బ్రో ద్ధులముచేయుచు వ్రాయబడిననూట నా ప్రవమేయయ్య నితర సంఘములవారి యజమాన్యమున నడుపబడు పత్రికలయందలి వ్రాతలకు సంపాదకుల వ్యక్తిభాగ్యతయొండదనియు కాకదా మత్తులశ్రీరెడ్డిగార్ల చిత్తుచెట్టులు విటుంబవియములలో నూడ ప్రభుత్వమువారికి జోక్యమును కల్పించుచు గృహస్థులకు జరిమానాలిక్షుల నిధింపజేసి తలదండ్రుల స్వాతంత్ర్యముల నడపా రించుచుండెననియు, కన్యావివాహము లంతరించుచో సంబంధ విషయములలో తలదండ్రులు లుపేక్షవహించుటయొక్క గన్యలకు కులభేదముగ వివాహములునూడ జనగమనియు గనుక విశ్వబ్రా హ్మణులు సజాతన ధర్మవిధిగముగా వికెంతూర్వాహములు, ఋతుమతీపరిణయముల సంగీకరింపజారనియు నడివెరి. కార దానాగిల్లును ఖండించుచు కాళి రామమూర్తిగారుభవేశ్వరపు

సోమలింగాచార్యులుగారు నువన్యసించిన తరువాత సభయపక్ష ములవారును నీత్యము సమూలముగ చర్చించెరి. ఋతుమతీపరి ణయముల బ్రోద్ధులముచేయుచు పలువురు బట్టాదిన యనంత రమున నీచర్చను ముగించుచు ఋతుమతీ పరిణయ ము కాశ్రి యు మైన దని యు, కృష్ణ, గుంటూరు మండల విశ్వబ్రాహ్మణసభలనుండి తీర్మాన ముమోదించబడి నదనియు, విశ్వబ్రాహ్మణులు వేదనూర్వాసునర్థులగుట వేదాను సారమువశ్యము ప్రాధానివాహముల గానింపవలసియున్నదనియు ప్రభుత్వమువారి దండనకు లోబడియైన కారదా మత్తులశ్రీ రెడ్డిగార్ల బిల్లుల నామోదించి సదాచారమును స్థాపించవలసియు న్నును ఫెడరేషను వారి సభలయందు మత సాంఘికాది యాం తర్యసంస్కారవిషయములందు పరస్పరవివాదములకు కారణ ముగు నంతముల చర్చించరాదని విశాఖపట్టణపుసభలో నిర్ణయింపబడుటచే నీమహాసభయం దీవమవ్వ త్రోసివేయబడవల యునేకాని భిన్నభిప్రాయములకర్తవ్యమున సభాపరిగారు ప్రకటించెరి. అంతలు విషయనిర్ధారణసభ ముగిసినది. మధ్యా హ్నభోజనానంతరమున యధాప్రకారము మరల 2 గంటలకు శ్రీశ్రీరామ రామలింగేశ్వరశాస్త్రిగారు మహాసభ యారంభమై యాక్రింది తీర్మానము లేకగ్రీవముగ నామోదించబడినవి.

తీర్మానములు

- (1) శ్రీశ్రీ సార్యభాషునియెడలను బ్రీక్షింపు సామ్రా జ్యముపట్టుకు ఆనూన రాజభక్తిరత్నమై యున్న యా జాతీ యులు సార్యభాషునికి దీర్ఘాయురారోగ్యముల ప్రసాదించ భి గవంతుని వేడుచున్నాడు:—అను సీతీర్మానము నధ్యక్షుల బససా దించ నిజబడి సభ్యు లామోదించిరి.
- (2) సంయుక్త పరగణాల గవర్నరు ఘనత నహించిన 50 అల్లగాండరు మడ్డిమెకాగారి యకాలమరణమున కీ సభ సా రంతయు చింతించుచున్నాడు:— యాతీర్మానము నూడ సభాపక్షులచేతనే ప్రతిపాదించబడి నిలవబడి సభ్యులచే నామో దితమయ్యెను.
- (3) ఆఖిల భారతీయ విశ్వకర్మోద్యమకమిటీ సంఘమువారి యశక్యములపట్ల సానధూతిన తెలిసిన సర్ మహమ్మదు ముహీసామెలుగారికి, గా|| సర్ కల్లులు ఉమకు పాయరు ఖాదగారికి, సర్ పి. కే. ఘాబ్బిపీ గారికి సర్ ముక్తగర్ గారి నాయకత్వమున నడుపబడుచున్న యారవిజయ సంఘ ముయొక్క మదరాసు కాళివారికిని, మైసూరప్రభువుగారికి నీసభ వారణక వందనముల తెలుపు చున్నాడు. (అధ్యక్షులు)
- (4) నైమను కమిషనువారి కీ జాతిపక్షమున విజ్ఞా పనపత్రికను నర్పించి కేంద్ర, రాష్ట్రీయ కాసనసభలయందును, ఇతర ప్రజాప్రతినిధి సభలయందును, సముచిత ప్రాతినిధ్య ముండవలయునని ఆంధ్రదానాసించవలెనని ఫెడరేషను పరి పాలక వర్గమువారిని కోరుచు కమిషను బహిరంగమున కై అతివాద జాతీయనాయకులు చేయుచున్న ప్రయత్నముల నిసభవాది తీవ్రముగ నిరసించుచున్నాడు. మరియు హిందూ సంఘమునందలి వ్యవసాయి, వాణిజ్య, కార్మిక, పరిశ్రామి కేత్యాది వ్యక్తులతో జీవించుచున్న సమస్త జాతులవారికిని ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యముల భిం చు నట్లు బల మైన సాత్వమును సమకూర్చి యా సభవారిన్ని మైసూర్తి సంఘములవారిని హెచ్చరించుచున్నాడు. (అధ్యక్షులు)
- (5) గత ఫిరేవరి మాసములో ఫెడరేషను కార్యనిర్వా హక సభవారి యామోదముపై పండిత రామమూర్తిగారునైమ ను కమిషనువారికి సమర్పించిన మొమారాండము నామోదించి దాని ననుసరించి తయారుచేయబడిన క్రాంత కాన్వెన్షియూష నును, రిటర్న్మెంటుమెంటు అంగీకరించుచు నీనిని సాఫ్యమై నంత త్వరలో అమృతేయించి అభికాంక్షకు రవాణా చేయుటకు పండిత రామమూర్తిగారి కళికారము నొసగుచున్నాడు. (అధ్యక్షులు)
- (6) నైమను కమిషనువారు కోరవనోటికి ఫెడరేషను తరపున సాత్వము చెప్పటకు బజ్జునగరము సభా నిర్ణయము నకు లోబడి ఆఖిల భారతీయ విశ్వకర్మోద్యమక సంఘము యొక్క తాత్కాలిక కార్యనిర్వాహక సభాసభ్యులను యా క్రిందివానిని డిప్యూటీవను కమిటీ (పరిశిధులుగ యా సభవా రామోదించు చున్నాడు. పండిత గానాల రామమూర్తి (పసి డెంటు యెకోచీపు) పెద్దప్రోలు నూర్యనారాయణరావు (వైను (పసిడెంటు—నీనియరు) కాళిరామమూర్తి (వైను(పసిడెంటు జా ని యరు) శతావధాని కొమ్మూరి సంగమేశ్వర కవి (చేరుమాణ్) పట్నాల గోపాలస్వామి (జనరల్ సెక్రటరీ) చింతాడ నగేశ్వరస్వామి వెదు రుపర్తి వేంకటరత్నము, తాళాబత్తుల చిన్నయ్య, భవేశ్వరపు సోమలింగాచార్యులు, కానూరు గురుమూర్తి ఆచార్యులు పండిత దంతనాల నాగేశ్వరకాశ్రిపండిత బొండాడ లక్ష్మణాచార్యు లు, డాక్టరు శ్రీరామ నుబ్బరాయుడు (డైరెక్టరు) గంటము కల్లుల రామమూర్తి, కల్లు పంచానన, అరకపల్లి భీమలింగాచా

అంత సంగమేశ్వరకవిగారు లేచి సభను బయటపడమ
గా నడిపిన అధ్యక్షులకును, సభను ఓయ చేసిన ప్రేక్షక వ్రతని
ధులకును, ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులకును, సభ్యులకును, పాలకొ
ల్లు విశ్వేంద్రాచార్యుల మానాజనలకు, ఇంజనీరు సూర్యాచార్యు
లుగారికి ననేక వందలమల నోనట్టులుగా గాక యీసభా
ప్రయత్నములందు రాష్ట్రబంధు నిద్రాహరములలేక జనిచేసిన
గన్నవరపు రాసారావు, నువబావు రామమూర్తి, పట్నాల
సుబ్బారావు, తాళాబత్తుల కనకసుబ్బారావు, తొననా ము
త్తయ్య, గన్నవరపు నాగభూషణాచార్యులు గార్లు ఇగై రాల
నేపాలియ నుగ్గడించి ప్రవంగించివారు. మరియు సభాహాలు
నో స గి న ట్టి యు, ప్రాద్దేశీయ ప్రతినిధు
ల భోజనసభాజనములకు ప్రతిము నోసగినట్టియు క్షీరారామ
రామలింగేశ్వర దేవాలయ సంఘమునకును, దేశీయుల బసల
నిమిత్తమై పత్రిము నోసగినట్టియు మరియు ననేకవిధముల దో
హ్యదినట్టియు శ్రీ మహర్షి నాగభూషణముగారికిని నాయకుల
బసలకై కుదలను దయచేసిన బంగారు రంగరాజు అద్దేపల్లి గం
గరాజుగార్లకును, అవ్యక్తుల భోజన యేర్పాటుల గావించిన
బ్రలి అగ్రహరపు బ్రహ్మయ్యగారిని ప్రత్యేకముగ బ్రశంసించు
టయగాక యీ రెండుదినములు సభ కరుదించిన ప్రేక్షక ప్ర
తినిధుల కుచితముగ భోజనపదుపాయముల దివ్యముగ యేర్పా
టు గావించిన ఆహ్వానసంఘమువారి చాకచక్యము నెంతయు
వినుతించిరి. రానున్న 15 వ ఆంధ్రరాష్ట్రీయ సభను నుడిపాడ
యం దేర్పాటుచేయవలెనని పలువురు వ్రాసినయు గంజాము
జిల్లా బంధువులను వెల్లెరా ప్రదేశములం దొకచోట జరిగించవ
లెనని పలువురు స్వయముగా కోరినయు, నిట్లే విశాఖపట్టణ
ము జిల్లా రాజాము వల్లెరా ప్రాంతములయం దొకచోట జరి
గించుటకు మరీకొందరు కోరినయు బ్ర. వల్లియ కుమారాచా
ర్యులు, పంధి త బొండా డల క్కు చా
చార్యులు, తాళిరామమూర్తి గార్లుతో నొకరి యధ్యక్షతక్రింద
గంజాముజిల్లాతోనో, విశాఖపట్టణముజిల్లాతోనో జరుపబడుట
కు ప్రయత్నించెద మరియు నుడివిరి. నైమనుకమీషనువారి
సమక్షమున స్వయముగా మనస్థిగిగుల తెలియజెప్పుకొనుట

భారతభూమియందు నేజాతికిం దీసిపోవని సంఖ్యయను
మనజాతి ధనాదులొందు సంపూర్ణముగా వెనుకబడి యున్న
దను టెల్ల చెరిగిన విషయమే. ధనమునందు నే గాక దేశా
ధినివేతనాస్వాతంత్ర్యమునందును పనకులము తల పెత్తలేదనుట
నిస్సంశయము. ఒకప్పుడు స్వపులయొక్కయు, వేలొకరి
కుతంత్రులగు మంత్రులయొక్కయు, మరీయొక సారి మతకర్తలయొ
క్కయు, మరీయొకప్పుడు ప్రజలయొక్కయు యసహనము
వలన విశ్వకర్మ జాతీయవృక్షము మలకుల మాడిపోయినను బా
దకాలమునందు సంపూర్ణముగా చిగిరించున తరి కుహనాచంద్రుని
కృత్రిమమూలమున వెనుకబడ జొచ్చినను త చ్చి వ్యవస్థ స్వ
పుల సమాదరంబునను మామృదీయుల ప్రభుత్వ కాలముల
యందును పునః ప్రతిష్ఠ కాబడజొచ్చెను. మరలివయముల
యందు నుమాదు నూరువత్సరములనుండి విశ్వకర్మజాలం భా
రతదేశమున వ్రలిపక్షకులములా బాహుబాహిగా పోలిన
రించి తను విజయధ్వజముల విన్పించు స్థాపించెయ్యె న్నాడు.

ఆంధ్రదేశమునగూడ జగద్గురు పోతులూరి వీరబ్రహ్మేంద్ర స్వామి, విశ్వసాధానభూతాది అద్వైత సిద్ధాంతజ్ఞులు, సోమ నాధాచార్య రాజలింగాది కవిపుంగవులును, పిచ్చయ్యచార్య, లింగరాజు, మహావీరయ్యది వేదవిద్యావిశారదులును, మార్గ సహాయచార్య బసవచార్య, శరణాచార్య, సర్వాచార్య, వీరపాపమంజు, ఆంజనేయ, నిరంజని, వీరభద్రాచార్య వరహ స్వనిహారాచార్య మతచార్యులును, కొంతకాలము వ్యయ శ్రయసముల నొందిరి. మనకులము పాలిట యాదియొక యోగ మని నవనయ్యను. ఈవిధి విధానమున నలుమూలము లాభము లేకపోవుట యట్లుండెనుగా కలహములకు పోతులూరిక మని మనకులమన గల్గినప్రముఖులు విశ్వసించినను సరస్వతీ వాచక పుస్తకము మూలమున పూర్వములేనే నాసోదరులగు బ్రహ్మ శ్రీ ధవళేశ్వరపు సోమలింగాచార్యులుగారికి యాయాసము తలపించినను దిగ్విజయము చేసారులు కుభావము. ఈకే నుతో ప్రతిపక్షులనుండి మనకులమువారు గెల్చిపోనిన కేసులు ముత్తుది యొకటియని గ్రహించునగును. ప్రకృత మనసరింతము. వీలి మధురాచార్య మనకుల సారస్వభామము సాంఘిక బీజమును రాజకీయ రంగనీయును నాటి యందు మేలుబడయ నెంచెను. దానికి యంత జలమండి యావీజము వృద్ధి నొందింప కాలూరి సాంజీవరాయాచార్యులు తలంచినే గాని సావతుని యట్లు యాతడు మనదుర్భాగమున పరమేశ్వరు పిన్నిధానమునకు పోవుట తలపించినది. నాటబడిన బీజము పాడువారుటయు కర్తలు కాలధర్మ మొందుటయు, మరకలహమహావృక్షము ముగడ నభివృద్ధి నొంది కాఖాపల్లవ పుష్పఫల శోభితమై దిన దినాభివృద్ధి జొచ్చుచుండెను.

ఇట్టి ఈపండితకాలమున పూర్వము గంజాంజిల్లా వా రెనను (తూర్పు) నేలపల్లిను గోదావరి జిల్లా రాజమహేంద్ర వాస్తవ్యులగు కీర్తి శేషులయిన గానాల వీరభద్రయ్య గారి కుమారులూ ప్రథమమున పండిత శాశాల రామమూర్తి గారు రాజరాజ నరేంద్ర స్వతపాలితంజు రాజమహేంద్రవరమున 1917 సం॥రమున ఆఖిలభారత విశ్వకర్మోద్ధారక సంఘమున నెలకొల్పియుండిరి. ప్రథమ ప్రయత్నమున కళమున నద్దాని కంతజలము లేకపోయినది. కాని సంస్కృతాంధ్రాంగ విద్యుల యందు నిరాఘాట ప్రవేశముగల యారామపండితుడు ఆచార్య తిహత గంభీర పదగుంధనోదాత్త విధాన వాగ్ధరి మృదుమధుర గుధారసధారలచే మాతృభూమియను దమప ఘనాఘనత్వ ముపలించెను. కారణ మనుపరిచి కొన్ని మాసము లానాటికి నెత్తుకోడలే దివ్యారామ వాస్తవ్య మయార నడ్డమసర్వనిశా ద మాంధ్రభూమి నాక్రమించెను. ఆకాలమున కాలనలోకా హితులంతయు జ్యోతిరంధ్రంబుల నెడక సాహసించెను. నయూనోపమ తామూర్తి కవి సంకమేశ్వరమునకును ఘనా ఘనోపమ రామపండితునకును జ్యోతిరంధ్రంబులను బ్రాజ్ఞ లోకమున చీకాకు కల్పించినది. సంద్యోహాస్యమున నీవాద మును పడలింప జేసికొనవలయునని నేనాకాలమున సస్యశాస్త్ర యు పాత్రుని మందలించుటయు నందులకాత దొకానొక నూర్చుని యసంబధనుడిని పమరించుట తప్పక వచ్చుటచే నేని వాదమున కీయకొంటిని నాకుఁజూసిన దీర్ఘలేఖ నతిబాగ్రతగా దాచి యుంటిని. శంకరాచార్య దృఢవాద ప్రతిఘటనా విధా నతనవలించి పత్యదేవీ సుబోధగా పరవశతచే శీంకరు నద్రై తివాదారుల కిరణాశ్రయ ప్రభాసావర్ణ విభాసియును మిశ్రా భట్టునట్లు సంకమేశ్వర మయారము రివ్వున నెగిరి ఘనాఘనత్వ ప్రభావభాసమానము! నూర్చు నారాయణ కరకిరణ ప్రసార దృఢాబంధముచే నొప్పున ద్వితీయ తరుణ నాక్రమించినది. వాగజ్ఞానన కుండలీంద్ర గ్రగదాత్రయము భారత సమర్థా రజార్థ మవిర్భవించుట ప్రత్యేక ప్రత్యేక కాలమున. ఆ త్రయమేక మహారజయ శిఖిభారత శిల్పప్రబంధ మనునా తన వా జ్ఞ యా భి వృద్ధి ని వెల యించి ప్రస్తుత సార వ్యభా మ స మ త్నంబు న వి ల పిం పంబూను తరుణమునకు వేచియున్న బలవత్తర్రము నివారణము నైమనకమివ నాగమనమున కొంత యైనది. ఫలితమునకువేచి యున్న యాతరుణమున అమాత్యునిచేయూత ప్రబలాసరము. మదరాసు రాష్ట్రపునాదిక సర్వపరిపాలనా కాఖానాత్మ్య గౌరవ నీయ డాక్టర్ సుబ్బారాయన్ మహాశయ పవిత్రాభిధానము నేడిట పేర్కొనుట మనకు కుభావముగా! జీర్ణవిశ్వకర్మో ధారణ దీక్షాబద్ధ కంకణ ప్రధానసాయకావతంజునకు అయా చితముగ సంపూర్ణకర్తకాకటాక్షమున లేఖామూలమున మీ జాతీయోన్నతినిగూర్చి యంగండునందున ప్రచారము జేసెద మని లేఖాదానముజేసిన మహారాజశ్రీ సర్ మహమ్మద్ షాఫీసాహెబుగారికి కృతజ్ఞత చూపించుటకే యీ మహాజన సభ నెలకొల్పబడినది. వేలాదిగా నరుదించిన స్వకుల మహాజను లందరితో గూడ నైకకంఠ్యముగా మేమాదివ్యపురుషుని నామా త్మిక రత్నముల తెక్కించుట మహాభాగ్యము.

మహాజనులారా! మన జ్యోతిరంధ్ర సంఘమునకు కావలయు మహాపకారముల నాజ్ఞింప బ్రయత్నించి ప్రత్యాల్లిభాదులై పతి నేయుచున్న పూర్వోదాహృతమున శ్రీయతే రామమూర్తి పండితులు నూర్చునారాయణరావు సం గ మేశ్వర కవి మున్నగు ప్రముఖులకును మనము కృతజ్ఞులము. అనర్గళధారా

ప్రవాహములతో నుపన్యసించి, మెప్పులు వడయుట కిది తరుణ ముకాదు. భాదాదిసౌత్వత్యములయందు సంపూర్ణముగా వెనుక బడియున్న, మన సంఘముపై స్వప్రదీప్తపథము ప్రసాదితధారా చక్రమున నవతరితాత్మక రి నాగింపుకొనిన విశానాయకు లయినను కోటనగోటతో భనమున విరాజిల్లి పూర్ణజ్యోతికముచే గౌరవారుల ననుభవించుచున్న ముండలాధిప సమృద్ధివనదులకు లోకస్వవహారమును కలతలామరకముగ నరయు వెనుకవిజ్ఞాన మహత్తర పండిత ప్రకాండలోకమును భాగ్యదేవీ నాగరికకణ్ఠ నెన్నుచుకవంటి యావలముపట్ల కరుణారసప్రాసితకటాక్షము లు బ్రసరింపనుండుట కేవలము వారి యదానీనత వెలడియుగు టయే గాక మన దుస్థితిని గూర్చి పరమేశ్వరుని మోగవలసి యున్నది.

ప్రకృతమున మనభూమినిగల వివిధవాతులు రాజకీయ రంగమున బ్రవేశించుటయు, దానితోపాటు జాతీయతననుసరించి 1 పునర్వివాహసమస్య 2 అతిభాల్పనివాహనిసమస్య 3 సంస్కృతాంధ్రాంగ విద్యాసంపాదనము 4 మండల గ్రామాది సభుసాపనము 5 మూలధనార్జనము 6 ఆచార వ్యవహారకాండా సముద్ధరణము మున్నగు విషయములు మహాసభల చూపులను చర్చించుకొని ఆచరణలయందు పెట్టుకొనుచున్నారట! మన మనమెరింగియు నిం దొక్కదానియందైనను పసికంకణజేసికొని యుండలేదు. నాయకాగ్రగణ్యులగు రమమూర్తిపాలు ననకున రించి సాధ్యమగునంతవరకు మనలో కొందరు ప్రముఖులు జిల్లా, తాలూకాగ్రామస్వపరిపాలనా స్థానములయందు బ్రవేశింప బడియుండిరి. ఎన్ని మహాజనసభలలోను మాసంఘముపట్ల బొంబాయి ఆనెంబ్లియందును, మదరాసు కాన్ఫిరెన్సులందును నూలో ప్రముఖులను చూపి ప్రవేశపెట్టవలయునని సంఘము వేలాదిప్రతిభువడి దొరతనమువారిని బ్రార్థించుచుండినను అందు విషయమై సాభిప్రాయమును ప్రసాదించక మూకీభావము వహి యించిన ప్రభుత్వవారి తాటస్థ్యము వారి గౌరవమునకు కళిం కము చేసాచ్చుచున్నదని తలంపదగియున్నది.

మహాజనులారా! ఈ మహాజనసభకు శిల్పనస్తుతదర్శనం బొకటి నెలకొల్పకపోయినచోలు మాయందు లేకపోలేదు. పూర్వలయొక్క యప్రతిహత యంతర శిల్పకల్పనాసల్పచాతురీ విభవమున కునికిపట్టు నగు ముమ్మిశినరపు కామయాచార్య, వీరాచార్యదయ్య, నిబంధితమును నీగ్రామ గోపురదయ్యమే యాకారంత దీర్ఘలదని మా యాహ్వనసంఘమువారి యాహా మయప్రపంచము నే డీ మహాజనసభకు దయచేయించిన రాజ కీయ వేల్పులు, పండిత కులవతంజులు, కవిపుంగవులు, విమర్శ నానిధులు, శిల్పకాస్త్రప్రకాండము నేకీభావము నొంది లోగడ 18 మహాజనసభలయందు తీర్మానించిన తీర్మానము లెన్ని త్రోసి వేయవలయునో యెన్ని యుంచవలయునో, ఎన్ని చేర్చవలయునో అట్లు గావించి యావిడయములు ప్రమాదములతో జర్పించి లేలిన సాహంశములు కలముచే నాచరింపజేయు తలంపు తో నాబుద్ధిమునను పత్రికాముఖమునను బోధింపవలయు నని నాప్రార్థనము, ప్రతికయన జ్ఞాపకము వచ్చినది. మన కులమున కు వారాపత్రికలత్యానశక్తికమ. అట్టి పత్రికలు తమరాజి దేశ ములయందు కన్పించుచున్నవి. మనయాంధ్రదేశమున పశా విశ్వ స్ఫుట్టుబోధిని పత్రికలు కొంతకాలము ప్రకటముగా మన సంఘాభ్యుదయమునకు మార్గసహాయ మయినది. ఆపత్రికా ద్వయోనంతరము జనియించిన పంచానవత్సరదయ్యము మా త్రము సంఘాభ్యుదయమునకు పాటుపడిన మాట నిజమే యైన ను నే దాపత్రిక ఉపకారమునకు బతు లపకారము జేయుట యొందు యశుత వాజ్ఞయముతోడను ఆసంభావ్య ప్రధాన వ్యాసములతోడను, అననన వార్తలతోడను, ప్రచార మున టయే గాక పవిత్రులను మన కుల మహాపురుషులను న్యూనమున పోల్చుకొని నవలించుచున్నది. మన కులవత్సలయొక్క జర్జన వర్ధించుచున్నది. మన వృత్తి గోష్ఠ్యముల బయట పెట్టుచు న్నది ఆన విషయము నేను బర్తంపురక, ఇచ్చాపురాది ప్రాంతములకు చునవ్వును మన వారిని గోల యెత్తుచున్నగాక ఈపత్రిక గోదావరి కృష్ణ, గుంటూరుదిమండలముల పోషించి అపకారము చేయుచున్నవని వారు నడివియున్నారు. అంతతో గాక మన కులమునకు ప్రధానసాయకులయొక్క యప్రతిభా మగు పాటునకు ఆకట్టుచున్నది. అట్టి యాసోమేలు గ్రామ పంచానామహిమగ్రమునకు మన నాయకు లేల పూనుకొన లేదో తోచ కున్నయది. ఇదేకారణము ననుసరించి విశాఖపట్టణముజిల్లా రాజామన "ప్రీతిశ్వర" యను పత్రిక రి పంచి కలు వెలువడి యన్నను సంపాదకుని ముఖ్యు లానత్సరముననే ఏడుగు కాలధర్మ మొందుట యట్లుండె తమ ఏకపుత్రి యగు మాటలమూటయో యను సరస్వతమ్మ వసుంధరామ తల్లికి బలి కాబడుటచే సంపాదకు డాకృషియందు విముఖత్వము నొందెను. ఇప్పు డాపత్రిక పునరుద్ధరింపబడు నని సంపాదకునివలననే తెలియ వచ్చుచున్నది. 18 వ పెనగొండ మహాజన సభలో రామమూర్తి పండితుడు రు 500 లు కట్టుము చదివించియుం డెను. అట్టిభాగ్యోదయమునకు తోడుగా నేనెవరికి తీసిపోవని సహాయమున చేయగలనని యీ సభా ముఖమున నునుపుచు

నేను చర్చించబడిన తీర్మానములలో నిది యొకటిగా నుంపవల యునని ప్రార్థించుచున్నాను.

మన జాతీయందు విమర్శకులు, కవులు, పండితులు, ఉపన్యాసకులు, కవిగాయకులు నావిర్భవించి యుండిరి. నేను జాతి తెట్టి గ్రంథము లవసరమో అట్టిగ్రంథము లన్నేసిండుట కర్తవ్యము. ఆయాగ్రంథముల నిబంధించుట మరీంతేయోదా యకము. అజ్ఞాని పాడిమాడ నిచ్చి యున్న పోతును గ్రహించి నట్లు మన పూర్వజుల ఏగ్రంథములు కల్పితగ్రంథము లని నిర్వ చించియుండినో అట్టి కల్పితగాధల ననుసరించుట పిల్లగాధల గ్రాయును జాతీయకల్యాణము నణికట్టుచున్నార. బ్రాహ్మ ణేతర మహాజనసభను, అపకారగ్రంథ మని మనస్ఫుల్పిని దగుల జేసినట్లు విశ్వకర్మానయపు దీపిక యను గ్రంథమును విశాఖ పట్టణ విశ్వ బ్రాహ్మణ మహాజన సభలో బహిష్కరించి యున్నారు. భారత భాగవత రామాయణ గ్రంథములలో కథలు తీసి వ్రాయు కొందరు గ్రంథకర్తలు అందుగల ముద్రపెద్ద విమలైన ననుసరింపక ఆయా రహస్యముల చెలిమిమనో, వారి యాధిక, గౌరవ ములకు భంగము కలుగునను తలంపుననే విశ్వ ప్రాహ్మణ్యమునను గౌరవము నూడదెడకుచున్నారు. పంచానవకార్యాలయమున నుదయించి కవివేద ప్రత్యక్షముగాని సాగ్రంథాంతరీక్షిల యట్టిది యెనట్లు సమదర్శిని పత్రికాముఖమున మొన్ననే చూచితిని. నుమా లేబడి తత్సరములనుండి యావిర్భవించు గ్రంథములలో మన జాతి పక్షమున యుదయించిన యుద్ధగ్రంథ ము పూర్వోదాహృత బ్రహ్మశ్రీ ధవళేశ్వరపు సోమలింగా చార్యులవారిచే సంపాదించబడి మెస్సెజ్స్ ఆఫ్ ఫ్రెడ్, ఎడ్వర్డు రాబర్ట్సు కృతమున విశ్వకర్మ యను గ్రంథముకట్టి మాత్రమే యని ప్రాజ్ఞలోకము విశ్వసించక తప్పదు. విశ్వకర్మాది శిల్పకాస్త్రములను వాస్తవకాస్త్రమును వైద్యకాస్త్రములను ఎన్నియో గ్రంథము లన్నేసింపదగినవి యుండ ఉత్సవకుం జరికిని మారని ప్రకృత కల్పిత గ్రంథావళికనమును ఏతత్త్వగ్రంథ రచన మను ఎందుకో నామ బోధపడి యుండలేదు.

మనవారు వ్రాసిన కొన్ని గ్రంథములు ప్రతిపక్షుల కాధారమున నప్పడీ గ్రంథకర్తలను వేరుగా చేప్పవలసినవచ్చుచున్నది. ఇందు కొక పరిష్కారము ముడిన చూ బాగుండును. మహాజను లారా! ఇప్పుడు తాము చర్చించు విషయములలో నిది యొకటి జ్ఞాపక ముంచుకొనవలెను. సంఘోపయోగమున అమూల్యకాల మును నే నివృథు చాలా ఆక్రమించినందులకు నన్నుమన్నించి నాలోపము క్షమింపవలయు నని చెప్పుచు మంచి గుణమున్న గ్రహింతురుగాతమని విముక్త ప్రార్థించుచు భాషావిషయ విధులలోగల కేకములకు నుప్పొంగుట పండితుల కంతరీక్షముల కును నూ ఈ ఆహ్వానమునకు దయచేసిన మీ ఎల్లరకను నా యాహ్వనసంఘమునకు సహాయపడిన సకల విశ్వబ్రాహ్మణు లకేగాక నుప్రసిద్ధ స్వకుల పురుషపుంగవులను నానమస్కార సహప్రయత్నించుచు నింతతో విరమించు చున్నాను.

* * * * *

అధ్యక్షులు బ॥ పండిత దంతసాల

నా గేశ్వరకాష్ఠిగారి

ప్రారంభోపన్యాసము

ఆహ్వానసంఘాభ్యుదయ? విశ్వబ్రాహ్మణసంఘ ప్రతినిధులారా? మహాజనులారా?

మనసంఘము భాజికాలమున తొల్లింటివలె గౌరవప్రద ముగ జీవించియుండుటయో? లేక నశించుటయో? యను కళో రసపుష్ప నొకవిధమున పరిష్కరింపబడు సమయ మరుచుట చే నీ మహావ్రాహ్మణు దాటిపోతుండె మన జన్మసౌత్వత్య ముల సంరక్షించుకొనుట కుచితవిధమున పాటుపడుట ధర్మము. అంతియేకాని వ్యర్థవివాదముల పరస్పరసహనము పట్టుదల తో పాటించి సామదాయకాభివృద్ధిని నుజేషించిన మన భవి వ్యుత్తంతలు సంకారమున నలుముకొనునని నేను జేరుగనుచు వ నక్కరలేకనే ప్రాజ్ఞులైన తా నెల్లరు గ్రహింపగలరని తలం చుచున్నాను. గతకాలమునందు రాజ్యాంగాదివిషయములలో మనవారంతగా ప్రవేశమున గల్గించుకొనక యదానీకత్వమును బూనుటచేతనే మనము నేటియాధ్యాత్మిని కరుదెంచితి మని పలువురు విజ్ఞులు తలంచుచున్నారు. ఈకాలస్వభావము ననుస రించి కాబోలు నే డేసంఘమునందు జూచినను రాజకీయాం దోశనారావమే విన్పించుచున్నది. మనసంఘపు రాజకీయ విషయముల పరామర్శించుటకు గూడ పరమేశ్వరానుగ్రహమున నింతకాలమున కవకాశము లభించియుండెను. 1917 సం॥ రం లో ప్రారంభింపబడిన ఆఖిలభారతీయ విశ్వకర్మోద్ధారక సం ఘోద్యమము మనసంఘజీవనమున దొక నూతనశక్తి ము నానం భింపజేయుటచే నీయమూల్యాంశకావమున పృథువుచ్చు సాటి కులసోదరులవలె మనమును ముందునకువచ్చి మనరాజకీయాధికా

ర సమస్తానాం కుచితవిధమున బాటుపడుచో ననంతకాల గర్భమున ముగిసినపుడు మనజన్మవర్తమానం మరల మన కరగతముగనుట కావంతయు సంభవించును. భూతకాలమునందు మత సాంఘికవ్యవస్థయందు మనము చూచిన శౌర్యకావ్యా పాదము చరిత్రపుటలయందు ప్రభుత్వ రాజ్యములుగ కోర్కెయిచ్చుచున్నది. స్వార్థాశయ ప్రేరేపిత యత్యాశనుండి ప్రజాసమాహమము నుద్ధరింపబడుట రణదుండుభిని మోగించి ప్రజల యాత్మవికాసమునకు తోడుపడితిమను గర్భము మనసంఘము లోని ప్రతివారికిని నందరికినియేకాని శ్వాసపద్ధతులగాక పోయినను కుహరావస్థయందును నెర చివరకు జయము మన శత్రువులతో విరిచియును సకలవంతల పాలు చేసిన యంతయును దాపటికములేక యంగీకరింపవలసి యున్నది. ఆయినను ప్రపంచమున కిప్పటికైన నీజము బోధపడి మనయందవ్యమగర్భము బహుళ ప్రచారమునకు వచ్చినందులకు మనకు యభినందనకొనినను తక్కువైనదే యీ సభావేదికనుండి సేను కంఠోక్తిగ ప్రకటించుటకు వెనుదీయట లేదు.

మహాజనులారా! తోకహితార్థము కేవల స్వార్థభిల్లము నకు నుచితగౌరవ మేర్పడవలయునని ఆరేమ ప్రాప్త్యులతో వివాదములకు దొంగిలినాడ. కాని శ్వాసయమునకు జయము కేవలయందలేదు. స్వాభిమాన ప్రేరేపిత ప్రాప్త్యులు లీ కారణమున శత్రువులనుండియు మనమీన తంత్రముల ప్రయోగించుచు వచ్చిరి. పృథ్వియు నులనిబంధగ్రంథములు కల్పించబడినవి. అందు మనవృత్తులు మనజాతి న్యాయముగ వర్ణితులయ్యెను. మంత్రులు కృత్రిమకావనముల నిర్మించి మన సాంఘిక రాజకీయగౌరవములనుకట్టిరి. ఒకమాదిరి సంఘబహిష్కారము కూడ మనపై ప్రయోగింపబడినది. మహానాథులు పెట్టినమృత్యుంత్యాది యందంతకుల గూర్చిన యంతకుల వినినవృద్ధి విశ్వ ప్రాప్త్యులకు కంట నీచుబెట్టుకుంటుంటే ప్రపంచమున మన నలే, నేజాతియు మరియొక సాటిజాతిచే బాధింపబడి యుండుచేయుట యీ యందలేదనట యధార్థకథనము కాకపోదు. నీగ్రోలు, శ్వేతజాతులనల పొందినట్లు లీఖింపబడిన చరిత్రాంశములు గూడ మనము పొందిన బాధలతో సాటిరావు. ఆ ప్రశంసయంతయు నిప్పుడు చరిత్రవర్ణనమే యైనను మనవృత్తి విరోధులకు సాటిదినములయందు దేర్పడియుండిన రాజకీయాధికార ప్రాబల్యమే మనల కిన్ని కడగండ్లగర్వించుటకు గాకరామెనదని మిత్ర శత్రుపరులకు నే నీవిషయ మింతిదూరము ప్రశంసించవలసి వచ్చినది.

నేటిదినక మన మాబాధల నోపికతో త్యాగముతో సహించుటచేతనే మన పెద్దలు బాధించిన సమష్టివాదసిద్ధాంత విషయము హిందూమతమునందలి ప్రాప్త్యేతరకలములవారి యందటకును మార్గదర్శకమగుటకు కారణమేర్పడినది. సాంఘిక సంబంధముగ మన పెద్దలు బోధించిన మహాత్మాభిప్రాయముల నే ఆధునిక కాలానుగుణ్యముగ రాజకీయములతో మేళనము చేసి ఆంగ్ల కర్ణాటక బహుభాషా ప్రజాధారేయలగు కీర్తిశేఖరుల బెంగళూరు మధురయ్యచార్యులవారు అనేక గ్రంథప్రకటనలనును ద్రావిడ పెరార్లు అను సాంగ్గేయవారపత్రికా సంపాదకత్వమునను లోకమునందు బహుళ ప్రచారము లొనర్చి యున్నవారు. ముప్పదిసంవత్సరముల క్రిందటి యాయుదంతమే కీర్తి శేఖర పర్. త్యాగరాజుశ్రేష్టి డాక్టర్ నాయకు స్థాపించిన ప్రాప్త్యేతర మహాద్వయమధ్యములందు బీజాంతుర శ్వాసయమున మరల పుష్కరాద్ధా మగుచున్నది. ఇటీవల ప్రాప్త్యేతరకోద్యమపక్షములు కూడ సాంఘిక సమత్వ సిద్ధాంతమొదల నొకంత మూలభావమును సహించుటతో అతివాదజాతీయ పద్ధతులసానుభూతి నంద సాగించినను నిత్యదావాదము పాలిత దేశమును వదిలి సముద్రాంతరీయమున గల పాలక దేశ మగు యింగ్లాండులోని నుప్రదేశరాజకీయపక్ష ప్రముఖులైన సర్ మెకేల్ ఓడ్యూయర్, సర్ రెజినాల్డ్ క్రాడెక్ సర్ హార్కోల్ బుర్, లార్డు సిడ్నెక్ మొదలగువారిచే మనసము చేయబడుచున్నది. మనప్రాధ్యయశాజీన బీజ మెట్లు బాటుకొని మహావృక్ష మై తనకాఖోపకాళులచే దేశమునంత నెల్లాకృషించినదియో దీనివలన బోధ్యమగుటలేదా? సోదరులారా! మనవీరరుల కృషి యిట్లు ప్రాచుర్యమునకు వచ్చినందులకై మన తెల్లరమున సం తోషభరితస్వాంతల మగుట యాత్మపరార్థ మైనవిషయమా?

మనసంఘమునోగాక భారతవర్షమునంత నుద్రాతలాపు మన్న ప్రధానసమస్యలలో “నైమిషకమిషను” వ్యవహారము ప్రముఖస్థాన ములకరించుచున్నది. కాంగ్రెసువాదులను వితనవాదులను మరికొన్ని ప్రక్షిప్తరాజకీయ పక్షములవారును దీని ని బహిష్కరింప నుద్దేశించుచున్నను మహాత్మాగంధీగారు బోధించిన సహాయసౌకర్యకోద్యమములె నిదియు నపజయము నొందగలదని బోధ్యము చెప్పుటకు విశేషవర్తిమయమునైన అసిన యగత్యము లేదు. ఇదివరకే మహావృక్షయో సంఘమునందలి ప్రముఖులు, జమిందారులు కమిషనువారితో సహకారము నొనర్చు పండితుల యుండవచ్చునని నే నూహించుచున్నాను. యూరపీయముల, ఆంగ్లోయండియముల, క్రైస్తవులు, పంచములు ఇత్యాది సంఘములవారు కమిషనువారికి సమర్పించు నిమిత్తము చిత్తు విభావన కత్తముల దయారు కయలుతుందు నిమిత్తమై యున్నారని యప్పుడప్పు

డు ప్రతికలయందు ప్రకటించబడుచుండుచేతనే యీ బహిష్కార తత్వ మెట్టియో తమ రూపాంతరమునలసి యున్నది. మదరాసు కాపన నిర్మాణ సభయందు నైమిష కమిషను సమన్వయ వర్తకు వచ్చినప్పుడు బహిష్కారానుకూలముగ సమన్వయ నిర్మాణ దాక్టర్ ముత్తులక్ష్మీరెడ్డి యమ్. యల్. సి గారు సదరు కమిషను కనుబొమ్మగా నేర్పడిన వివేకసంఘమునందు స్థానమును స్వీకరించుటచేతను ప్రారంభమున నట్టివాదమునే నెరవేసిన సర్ ఎ. పి. జాత్రోగారు గంజాం ప్రజాసంఘమునకును కమిషనువారికి జ్ఞాపకపత్రము వర్పించి యుండుటచేత ను కమిషను బహిష్కారమునకై తీవ్రవాదమును సాగించుట యందును కాంగ్రెసువాదులతో చేతులుగలిపిన జట్టినుపత్రికా గౌరవ సంపాదకులు శ్రీమత్ ఎ. రామస్వామి మొదలి యాదువాదముడ యిట్టియే ఇదగు పత్రికా ముఖముననే కమిషన్ సహకారము నుద్దేశించుచుండుటచేతను నీ బహిష్కారావధోళన మెట్టి పక్షముతో పాగలుగునదియో మన మెరింత సావధానముగ జాలోచించుకొని నిర్ణయించు కొనవలయునే తప్ప ప్రక్షిప్తయద్ధు బొన్నచేసుబడినట్లుగ తాను గలికముగ స్వాభిప్రాయమును బోధాది యన్యల దుఃఖోప దేశముల పొడిచుట సంఘక్షేమమున కంతమాత్రము కారణము కావాలదు. ప్రాప్త్యేతరపక్ష నాయకులైన శ్రీరాజా సర్ పి. రామా రాయగంగూరు శ్రీమత్ పి. రమస్వామిమొదలి యర్ గారి జంధ ననసరించి కొలది దినములలో కమిషను కనుకూలముగ నే నూపకగల రని లలంచుటయో దూరదృష్టిగాని యచనా యని భావింపబాలకు. ఇంతకును కాంగ్రెసువాదుల బహిష్కారమునకు దుఃఖావృత్తము నేనసరించి యున్నదియో యని మనము విచారించవలసియున్నది. డాక్టరు బినాంతు దొరసానిగారిక ప్రజాభిక్షు సిద్ధముచేసియుండిన సంగతి మిత్ర జాలముండి తెలిసియుండునని తలంచుచుంటిని. గతకాంగ్రెసు అధ్యక్షులు శ్రీమత్ శ్రీనివాసయ్యగారికాదాని గతకాంగ్రెసు క్లకటరి శ్రీమత్ ఎ. రంగస్వామియ్యగారు జేరికాదానిని, నేలం విజయ రాఘవాచార్యులుగారు మరియొకదానిని, శివప్రసాదప్రకాశింకాదానిని యట్టి ప్రజాభిక్షునే ప్రకటించి యందు యంగీ పుభావములందు బి. ఎ. మొదలైన పట్టుముల సంపాదించివారికి వోటుపాట్లుతీసికేయవలెనని నూచించివారు. నానారాజకీయ పక్షపథిపేరట దేశముయొక్క భావిరాజ్యాంగ వ్యూహపమునిర్ణయించుచుండుచుండు సానున్నవికదా? మనకమిషను విచారణముందు దానిబహిష్కారమునందొచ్చించిన నీపక్షములవారు యిట్టియోచనలసాగించుటయందుగల గూఢభావము మనము తెలిసికొనవలసియున్నది. ప్రైవతాభిక్షులను నానాపక్ష సభివారియే రాటులనుగూడ పరిశీలించెదరని నైమిషకమిషన్ వారు ప్రకటించియుండుటచే నీపక్షలయందు ప్రాతినిధ్యములేని జాతులవారు లూరుకొనెన యెట్టియనగ్రము జాటిల్లనదియు నుగమముగ నే బోధపడుచున్నది. కాంగ్రెసువాదుల పూర్వోక్త ప్రజాభిక్షు నానారాజకీయపక్ష సభివారి యూర్పాటుముల కమిషను వారితో నొకమాదిరి సహకారము పట్టుటయే యని నావెట్టి నుందప్రజుగల పృష్టి వాణినిన మీరు తుష్టిభావముతో త్రోసి వేయవచ్చును. కాని కాంగ్రెసు పక్షాభిమానము గల నుప్రసద్ధి పత్రికారచయిత శ్రీమత్ బాబూరామానంద ఛటర్జీ మహాశయులవారే తమ మాడంకరప్రాప్తకాముఖమున నట్టి యాత్మేపగుమును ప్రకటించివారు. ఇంతకును కాంగ్రెసు నాయకులు చేయుచున్న యూర్పాటుము స్వరాజ్యసంపాదనమునకుగాక దేశమునందలి వివిధకులముతముల వారి హక్కులను త్రోసివేసి దేశ పరిపాలనా బాధ్యతనంతకు చతువుకొనిన స్వల్పసంఖ్యాకులగు ప్రాప్త్యులను హస్తగతము చేయుటకై తంత్రముల బన్నులయని తలంచుటకు ఇంగ్లాండుతో శ్రీనివాసయ్యగారు ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యము నెత్తినయనలయునని చేయుచున్న యావధోళన సాత్వము నొసంగుచున్నది. మహావృక్షయల ప్రాతినిధ్య ప్రయత్నములు నితర ప్రముఖసంఘములవారి ప్రాతినిధ్య దృష్టియు నిట్టి శరత్కాలమేమాడంబరమునంటి యలబడివలన నినుమంతయు చలంపజాలకున్నను మనము కర్తవ్యతామూఢత్వమున నువేతువహించుచో చాల కష్టపక్షములకు లోనుగావలసి యుండినమాట సత్యమని చెప్పుటకు నేనినుమంతయు సంభయించుటలేదు. ఈ దేశమునందలి యూరపీయను సంఘమువారు కమిషనుమాల తమహక్కులను స్థాపించుకొనుటకు నుమారులకు యేబదివేలరూప్యమును వ్యయముచేయుచున్నారని ప్రకటించబడుటచేతనే కమిషనుముందు మన హక్కులను స్థిరపరచుటకు మనమెంతటి ప్రయత్నములు గావించవలసి యున్నదియో నిర్ణయమగుచున్నది. మనయంతలమనమే ప్రయత్నించి మనరాజకీయాధికారములను కరగతముచేసికొనగలమున దైర్యము నావలె మిత్ర సెనెరికి గూడ నుండదనియే భావించుచున్నాను. 1920 సం॥లో అమలులోనికి వచ్చిన సంస్కరణకాపనము తరువాత సానిక సంస్థలయందలి మన ప్రాతినిధ్యము పొనగల్గు రాజాగారి యాధ్యర్యమున నడుపబడిన ప్రాప్త్యేతరపక్షము వారి ప్రోద్బలమున కొంతవరకు పోషింపబడినమాట యీ సందర్భమున పుకొంపక తప్పదు. కాని యిప్పు డాపక్షమువారికి క్రభుత్వవరదాము కాలవై పరిత్యమున తప్పిపోవుటచే మనము

నిస్సహాయుల మగుట తలపించినది. క్రభుత్వమోదము గతమరియొకకత్తును కా శ్రీ యం చి న స్పృశే మిక్కిలి తైవాసస్థయందుండిన మనయేద్యయందోళనాల లిక్ యున్నత సాన ములకరించి కోభాయమానముగ చిత్తుజొంపములతో పుష్పించి ఫహాన్ముఖునకు రాగలనని శాద్భవిశ్వాసము. క్రభుత్వమోదమును బడవినపక్షములలో మహావృక్షియపక్ష మే యిప్పుడు రాష్ట్రీయరాజకీయములయందేగాక ఆఖిలభారతీయ రాజ్యాంగవిషయములందు నున్నతస్థానము నాక్రమించి యున్నది. అట్టి మహావృక్షి సుపక్షమునకు కీరీటుమలేని చక్రవర్తియనదగు సర్ మహమ్మద్ మోఫీసాహేబు బహద్దరు వాయ. మన “ఆల్ ఇండియా విక్టోరీక్ లిబరల్ ఫెడరేషన్” తరపున చేయబడుచున్న యావధోళనమునకు భారతదేశమునందును ఇంగ్లాండులోను తగిన ప్రాచుర్యమును గలిగించెదనని యయాచిత్యముగ నుత్తరపూర్వకముగ వాగ్దానముచేయుటచే నీసభాపక్షమునను గూడవిశ్వకర్మీయుల పక్షమునను శామహామహునకు నే నీ సభాముఖమున ఎందనములను దెలుపుచున్నాను. ఫెడరేషన్ వారి యాశయములతో సంపూర్ణముగ కీర్తివిండుచు మనహక్కులు మనచేతకల్గునట్లు సాగింపబడుచున్నట్టి యీపాదనందు చేత నైన సాయమును జేసెదమని తెలిపిన గౌరవనీయ కల్కత్ సర్ ఉమర్ హయత్ అలీ గారికిని, అంగారాదేశ పూర్వమంత్రి సర్ ఎ. కె. ఘజులిసాహేబుగారికిని గూడ మన సంఘపక్షమున నేల నమస్కారము లర్పించుచున్నాను. ఫెడరేషన్ పక్షమున లిఖితపూర్వకముగ చేయబడుచున్న యావధోళనకు ముదమొందితన మహాదేశికరచనములనందించిన మెస్టరు ను ప్రభువుగారికి సర్ మాన్యుగ్ గారి శాంతిత్వమున నడుపబడుచున్న మదరాసు యూరపీయను సంఘకాళువారికిని నే నీ సందర్భమున ఎంచులను దెలియజేయుటకు మరయొక ప్రసంగము నందుకొనవలెను.

సోదరులారా! మహాజనులారా! 1917 సం॥ రమనందు కించిదారంభముతో బయలుదేరిన నీ ఆఖిలభారతీయ విశ్వకర్మోద్యమక సభాప్రయత్న మెట్లురాష్ట్రీయ పక్షితుల సత్రిక మించి యావద్భారత భూమియందు గల యన్యసంఘములయందు దలి పెద్దలనుగూడ యలరింపజేయుచుండినయో పూర్వోక్త ప్రశంసలన మీరు గ్రహింపబాలరా? మామూలు రాష్ట్రీయ కాపనసభయందు దైవము మనసంఘ ప్రశంస యొంగి పుపరి పాలనా యారంభమైన నూటయేబదిసంవత్సరముల నుండియు వినింపక పోయినను మన ఫెడరేషనువారప్పటి వై ప్రాయగానికి సమర్పించిన విజ్ఞాపనపత్రమును పురస్కరించుకొని పాప్ర మెట్లు సభిసంజి ప్రపంచాతీతమైన గొప్ప సభయందే మెట్లుమొదట మన సంఘవిషయమును చర్చకు దెచ్చిన కల్కత్ సర్ చార్లస్, ఏటు, ఎం. పి. మహాశయులు మనచే విరచ్యురీయిండు. ఆ మహానీయునికి మనజాతీయులు తరతరము ధన్యవాదముల సర్పించవలసి యున్నది. రాజ్యాంగములయందు మన చేరైన విరివించి క్లిష్టపరిస్థితులలో ఫెడరేషనువారి నిరంతరకృషిచే మన ప్రశంస గెట్లు స్పష్టతమునందేగాక ఖండంతరములయందలి రాజ్యాంగ శ్రేయ మనసంబలుగూడ నాకరించుచుండుటచే సకలము శాస్త్రీయపద్ధతులనలన మనము సాగించుచుండిన యాయావధోళన కొలదిదినములలోనే ఫహాన్ముఖ మునకువచ్చి మన జాతీయదీపనోడియందు మహోదయ ప్రాప్తి కావన్నదని విశ్వసించు నన్నాడను. ఇంతకంటెను మనము కోరతగిన యభిన్నుది మరెద?

సానిక సభలయందలి మన ప్రాతినిధ్యమును గూర్చి యెంతక ముచ్చటించవలసి యున్నది. మదరాసు రాష్ట్రముయొక్క శ్వాసకాళాసభ్యత్వమును బహించిన సర్ సి. పి. రామస్వామియ్యగారి నిర్దేశకారణమున మనకుకేంద్ర సానిక రాష్ట్రీయసభలయందు ప్రాతినిధ్యము లేకుండచేయబడినను గత పదేండ్లనుండియు జిల్లా, తాలూకా, యూనియన్ బోర్డులయందును మున్సిసిపలకార్పొరేషనులందును కొంతవరకు సభ్యత్వనిర్దించియున్నది. మదరాసు రాష్ట్రసానిక సభ్యపరిపాలనాకాళుకు పరిపాలకుడగు నేర్పడిన ప్రధానమంత్రి గో॥ డాక్టరు నుబ్బరాయగారు ఇటీవల చర్చకుబెట్టిన సానిక సభ్యపరిపాలనాసంస్థలసరణవట్టును మనజాతీయుల సమచిత ప్రాతినిధ్యమును ప్రతిఘటించుటయేగాక, యున్నతదవలనగూడ తీసివేయుటకు తోడుపడుచున్నది. ఈ నూతన కాపనముఖమున సంఘములేగాక పురోభివృద్ధియందు వెనుకబడియున్న నన్ని సంఘములవారును ప్రాతినిధ్యమును కోల్పోవుచున్నారను. ఈచట్టముయొక్క మంచిచెడ్డల ప్రశంసించకుండవలెనేయుటకు వీలులేదు. మాంబెగ్యూఫులగుఫర్లు, సంస్కరణముల యనంతరమున తక్కిన ప్రజాప్రతినిధి సంస్థలనగా సానిక సభలయందలి ప్రాతినిధ్యమును పెంపొందింపబడినది. జిల్లా, తాలూకా, యూనియన్ బోర్డులయందును, మున్సిపల కార్పొరేషనులయందును గల ప్రజాప్రతినిధులసంఖ్య పెంపుచేయబడినది. ఇట్టిస్థితిలో నీవదధిని మార్పులకు డాక్టరు నుబ్బరాయగారు ప్రవేళి

అనుబంధము 4-వ ప్రేజి తరువాయి

పెట్టిన సరళియును ప్రజల హక్కులను పెంపొందించుటకు బదులు విరోధించుచుండెనని తెలుపవలసినవిషయములు కాకుండుండగను నిచారము వొడచుచున్నది. తాలూకాబోర్డుల నెత్తివేయవలెనని మంత్రి శుభ్యరాయన్ గారు చేసిన నూచన "డిసెంబర్ లైజేషన్" పద్ధతికి విరుద్ధము. జిల్లాబోర్డులు వగైరా సంస్థలయందలి వెనకబడిన జాతుల ప్రాతినిధ్యము తొలగించబడునట్లు నామినేషన్లు యొత్తివేయవలెననియును నుభ్యరాయన్ గారు నూచించినారు. ఇది కాంగ్రెసు జాతులకు భృష్టి కలిగించినను ప్రజాసామాన్యమున కెంతమాత్రమును సంతోషకారణముగ నుండదు. సామాన్యపద్ధతులయందు ఎన్నికలలో నుత్తీర్ణతను బొందులేని జాతులకు సాంఘిక ప్రాతినిధ్యము నేర్పఱు చేయక నామినేషన్ల నెత్తివేయ నలచి నిచ్చుటకంటెను భూర విషయ వింగిరాకటియొందదు. కనుక నీ చిత్తుచట్టమును త్రొక్కివేయవలెనని ఘనతపాఠించిన రాజప్రతినిధిగారిని మదరాసు గవర్నరుగారిని నెరవేరుచున్నాను. మన సంఘమువారికి చిత్తుచట్టము నలసినన్ని యవర్గముల కల్పింపగలిగెను నీ సమస్యకూడ సయినను సంఘమువారి బహుదళ బాబడియొందుటచే న శ్వేదే నుభ్యరాయన్ గారి చిత్తుచట్టమువలన మిమ్ము విరిగి మీదబడుచు భయపడ నక్కరలేదు.

మన తొలినాళ్లు రాజకీయ వాతావరణము ద్వారా చక్కబడవలయునన్న సయమున కమిషన్ వారికి మనలోలు పాటులనెరింగించి తప్పిచారగమార్గముల నూచించుట కంటె ను గత్యంతరములేదు. కనుకనే ఫెడరేషను పక్షమున కమిషన్ వారికి బ్రహ్మాస్త్ర పండిత గానూల రామమూర్తిగారు మెమోరాండమునర్పించుటయేగాక కడుదీర్ఘ మైనయందలి విషయముల స్వయంశుగ మదరాసు సుకాములో కమిషన్ వారికి విన్నవించిపొడ.

బెజవాడలో కలకత్తా బ్రహ్మాస్త్ర పక్షప్రాయ మార్గ వాచాయనావుగారు కూడ కమిషనువారికి న్యాయ మొనగ సంకల్పించినారు. ఇంతకాలమునకు ఫెడరేషన్ వారిని దొడతన మువారు గుర్తించినారని తెలుప నాను అనందమనమున్నది. కమిషనువారు ప్రకటించిన ప్రశ్నలపై ప్రాముఖ్యముగ "రెటైర్డ్ స్టేట్లు మొంటు" కాన్ఫెడరేషన్లను పంపమని బారు ఫెడరేషన్ల నును పంపిన సభ్యులను ఘోరపూరించుకొని ఫెడరేషన్ తాత్కాలిక కార్యనిర్వాహక సంఘమువారు పీఠికతోగూడిన కాన్ఫెడరేషన్లను ప్రధానాధ్యక్షుడు "రెటైర్డ్ స్టేట్లు మొంటు"ను తయారుచేసిపాటు. ఇది పూర్వోక్త మెమోరాండమున కనుగుణ్యముగనే తయారుచేయబడినది. వాని ముసాయిదాలు శేపు మీయామోదమునకు మీమోదమునచుటయు గాక విషయ నగరములో జరగనున్న తృతీయభారతీయ విశ్వకర్మ సభవారి నిర్ణయమునకు లోబడి నైపును సంఘమువారియెదుట సాత్వ్య ముచెప్పటకు కొండలు ప్రతినిధులుకూడ యాసభియం దెచ్చి తానబడినది యున్నది. పూర్వోక్త విజ్ఞాపన పత్రాలలోముల బహుళసంఖ్యాకులయిన యావత్సంఘాధి ప్రాయములే తప్ప కొలదిసంఖ్యాకులయిన, కార్యనిర్వాహక సంఘమువారి యాశ యములు మాత్రమే కావలెనను మీరెల్లరు సంతకములు చేయుట మూలమున మీయామోదమును ప్రకటించవలసి యున్నది. ఈ సందర్భమున నొకవిషయమును దయవడచే ప్రసంగమును మార్చుటకు పిలువేదు. పంచానన పత్రికను నడుపుచున్నవారు సర్వతోముఖముగ పనిచేయుచున్న ఫెడరేషన్ వారి కృషికి అడుతగులుటకు అలిండియా ప్రాగ్విత్త విశ్వబ్రాహ్మణ కాంగ్ర గేషన్ అను బుటకపుసభను స్థాపించినట్లు పత్రికలలో ఆహ్వా టముల ప్రకటించుచున్నాడు. ఈ క్రొత్త పథి యందు మన జాతీయంధరి ప్రముఖులెవ్వరు నింతదక ప్రత్యక్షముగ కల్పించుకొని యున్నట్లు వినియుండలేదు. ఇదిగాక మాకు ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యము కావలె నని ప్రాసనంతమాత్రమున నైపునుసంఘమువారు మన హక్కుల గుర్తింపజాలరు. అయినను పాపము వా రేదియో యొకచిన్న కాగితమును ప్రకటించి యమామకులైన విశ్వబ్రాహ్మణుల యొద్ద దాని కార్యదర్శియే సంఘప్రతినిధిగ సంతకములు దిసి కొనుచున్నారా? తయిన యేమిచెప్పనో యేమైన చెప్పగలదో లేదో యెరిగినవా రెవ్వరును లేరు. కమిషనువారి యేయోశ్రేష్ఠు లకు పి రెటి సమాధానములను జెప్పినది నడరు పంచాననలని తెలియబలేను. పంచానన పత్రికాసంపాదకీయములం దొక ప్పదు బహిష్కారమున కనుకూలముగను, మరయొకప్పదు సం జగముగను అభిప్రాయముల ప్రకటించుటయు అరము కాని చిత్రముగ నేయున్నది. ఇదియంతయు మాదగ ఫెడరేషన్ వారి కృషిని నిర్విర్యము చేయుటకే పీరి ట్లుద్యమించుచున్నారని బోధపడుచున్నది. పంచాననపత్రికానిర్వాహకులు తమపక్ష మున నైపునుసంఘ మెదుట యాక్రిండిహరు సాత్వ్యము చెప్పే దరనికూడ అసత్యోక్తముల ప్రచురణకు దెచ్చుచున్నాడు. వారి లో రామన్ తిట్టయగారొకరు. వీరసహాయాద్యమకారణమున సబ్ మేజిస్ట్రే టుదొంగముకంటెను బంగారుపనియే మంచిది యు చాల గౌరవమైనదనియు ఆమేజిస్ట్రే టుదొంగమునకు

రాజీనామామొసంగిన దాక్టర్ బిహారుదాస్ నాని కమిషను, బిహారువారు నైపునుకమిషన్ బహిష్కారమునకు తీవ్రప్ర చారము చేయుచున్న వారలలో నొకరు. ఆటిసిటిలో తిట్టయగారెట్లు నైపునుసంఘమెదుట సాత్వ్యమిచ్చెదనని తలచుచున్నాడో బోధపడవచ్చును. రెండవవారు మద్దుమాణీకృతావస్థలవారు. కాసనసభ్యుడుగా నున్నప్పుడే వీరు పనిచేయలేదని బాగవం దానన సంపాదకీయములయందే ప్రాయబశియున్నది. ఇదిగాక యీయధ్యక్షే పట్టభద్రులైన వీరి కుమారులు చనిపోయినారు. ఇట్టిసిటిలో నీ మునిమనయన్నునందు వీరు కమిషన్ యెదుట సాత్వ్యమిచ్చెదరని న హక్కుల కవకాశమున్నదియో? మూడవ వారు పల్ల భేష్వరరావుగారు. వీరును నల్లియతూరా చారిగారును నింతవరకు మనసాంఘికవిషయములయం దెట్టి బో క్తమును గలిగించుకొని యుండలేదు. మొన్న నైపునుగారు భారతసభ్యులనుకు వచ్చినప్పుడుగూడ వీరెవరును ఎట్టిప్రయత్నము ను జేసియుండలేదు. ఆటిసిటిలో వీరు మనపక్షమున నైపును గారితో మొగరకట్టెదరని నమ్మి ఫెడరేషనువారి ప్రయత్నముల నువేక్షించుట యెప్పుడో వర్షమునరి మునరి, యొన్న చెడుపుగట్టుకు దెగదీయుటవంటి మూర్ఖ కార్యమే! అయినను వారు కట్ట లింగరాజుగారు, వీరు ప్రభుత్వోద్యోగి, సెలవుపొ దనున్నార. ఇంకను రిటైరగాలేదు. ఇట్టివారు నైపునునంటి కమిషన్ యెదుట సాత్వ్యమిచ్చుటకు పిలువేదు. మైగ పీఠిక పం చానన నిర్వాహకుల యే యొద్యమములయందును సానుభూతి లేదని తెలియుచున్నది. మొగడ గున్న రాజాగారి శిరోకాటి యీజాతితో కు అతికించబడుచున్నది. వీరును ప్రభుత్వోద్యోగి నే, మైగ కృష్ణజిల్లాకోర్టులో వీరిమీద నొక క్రిమినలు కేసు నడుచుచున్నది. దొడతనోద్యోగులు సాంఘికల రాజకీయాధి కార పంపాదనలకు కమిషన్లముంద సాత్వ్యమొసంగుట పం ప్రజాయవిరుద్ధమైన పని. విగిలిన వారు తెలియకాయగము గారు. వీరెవరో వీరి స్వరూపస్వభావాదు తెట్టిలో యెరిగిన వారెవరు నీ ప్రాంతమునలేరని దొడచున్నది. ఇట్టివారి చేతుల నెక్కడవో చేసి సంపాదించి చేతిలో కలమున్నదిగదా యని ప్రతికలయందు లిఖించి సాంఘికాభ్యుదయమున కడ్డతెనుటకు దుర్మార్గులని చెప్పవలసి నయ్యుచున్నదనుటకు విచారించుచున్నా ను. నిజముగ వీరందఱు సాత్వ్యమిచ్చెదరని వారికి వాగ్దానమొ సంగియుండినవో నా యంతర్గత కుట్ర త్రు రముల పీరిసరికే పత్రికలయందు ప్రకటించి యుండురు. మైగ ప్రాతములమైన సాత్వ్యమునకే యెప్పుడు ప్రాముఖ్యమొ సగబడునని నైపును సంఘమువారు ప్రకటించియుంటున్న మన మట్టి దబ్బరప్రచారమునకు మోసవాక్ యట్టి పథిలయందు చేయబడు తీర్మాకములమీద కట్టావనపత్రికలకు రచించి సరకు సంఘమునకు పంపుట శ్రేయస్కరము.

నైపును సంఘమువారు మదరాసు రాష్ట్రమునకు వచ్చి ఫిబ్రవరి నెలలో విజయనగరమునందు మూడవభారతీయ విశ్వ కర్మ సభను సమావేశముచేసి యందు కమిషనువారి నాహ్వానిం చి సంఘమునకు వరమోడకార మొనర్చ బద్ధకంకలులైన బ్రహ్మాస్త్ర కాశీ రామమూర్తిగారిని వారిని వారీయనుయాయుల ను నేతెతయు వినుతించురు వీరి ప్రయత్నములు జయక్రద ముగ సానుగాకయని విశ్వకర్మభగవానుని ప్రార్థించుచున్నాడ. కొందరు దుర్మార్గుస్వభావులీసభకు చెదగొట్టుటకు గూడ ప్ర యత్నించుచున్నట్లు కర్ణాకర్ణిగ తెలియవచ్చుచున్నది. మన ప్రా ణములు భారపోసియునను నీ సమావేశమును నిర్విఘ్నముగ సాగించుట విశ్వబ్రాహ్మణుల విధియని నేను జేతగ జెప్ప నక్కరలేదు.

ఇంక బాల్యవివాహ నిరసనము వింతతూద్యహములు ఇత్యాది సాంఘికవిషయములు తెక్కలు విగిలీయున్నవి. వి ద్యమున్నగు నశకయోపయోక్తాలములగుచ్చి యిదివరలోని సభాభ్యుత్థులు కడుదీర్ఘముగ మాచ్చటించి మే యున్నాడు. చార దాగారిచే సామ్రాజ్య కాసనసభయందును దాక్టరు మత్తులశ్రీ రెడ్డిగారిచే మదరాసు కాసనసభయందు ప్రవేశ పెట్టుబడిన ఋకు ము లిలి వామా కాసన ముల గూర్చి మాటలాడవలసివచ్చున్న ను ఫెడరేషను వారి యాధ్వర్యము క్రింద జరగ ను సభలయందు మతసాంఘికాది యాంతర్యసంస్కారమునకు సం బంధించిన విషయముల చర్చించుటవలన యవసరపరపు స్వర్గ తేర్పునుకల యావినయములం నుజేసింపబడుటచే నేను సభ మార్గము ననుసరించుచుంటిని.

నా ప్రాశంభ్యప్రసంగ విషయితే చాలకాల మాత్రముల చుటచే నా కి గౌరవమును గలిగించిన మీరెల్లరుకు మరయొక మారు నావందకముల దెబువుమిటిని. ఇలోద్ధారక, పండిత గానూల రామమూర్తిగారియొక్కయు, అంధ్రనిద్యా వాచస్పతి

కవివధాని కొమ్మూరి సంగమేశ్వర కవిగారు, ములకత్త పెద్దప్రాయ మార్గవారాయనావుగారు, కాశీ రామమూర్తి గారు పట్నాల గోపాలస్వామిగారు ధవళేశ్వరపు సోమలింగా చార్యులుగారు, కామూరు సునమూర్తిగారు శిల్పింగల మునియు, విశాఖకృషిచే నీసితి కరుడెంచిన యీ ఫెడరేష నింకముందు ప్రాగ్భుగ జలపడి మన సాంఘికములకు సమస్త రాజకీయాధికారవస్త్రల ప్రాప్తించ జేయవలయునని వరమే శ్వరుని ప్రార్థించుటతో ముగించుచుంటిని.

కొనూరు

నిడదవోలు తాలూకా

ది. 1- జూలై 1928నం॥రం తారీఖున పోలవర ఫిర్కా ప్రాము పునర్నిర్మాణ మూర్తవైఖతగా ౭గు బ్రహ్మాస్త్ర అఖం డి బ్యాబకర్మగారు మాకామాకు గ్రామము దయచేరి.

ఈకోలాపాత్ర ౧౧౦౦లకు గ్రామములోని రైతులు ౭౭౭ నొక పెద్దబహిరంగసభ నేర్పాటు చేసిరి.

అపుడు మాపత్తెజరుగారు పంచాయతీకు గూర్చి యు వారి యుక్తదొంగములను గూర్చియు విశ్రులయుగా దెలి యరజేప్పిరి. పంచాయతీల శిర్పాటు చేయుటవలన గ్రామము లకు పంబంధించిన సౌకర్యము లన్నియు నులభముగా జేసికొన వచ్చుననియు గ్రామకోగ్యమునకు తగిన సహాయములను, మంచిరేవసదులకు రహదారి బాటలకు; పుస్తక భాండా గారములను గ్రామము లామాపనలకయ్య సొమ్ములో ౪౧ ముసాయి్య గవర్నమెంటువారు గ్రాంటు చేయుచు రిగయు నట్లు చేసికొనిన గ్రామములు సౌభ్యముగా నుండుననియుం జె ప్పిరి. తరువాత ముందేక్షులలోని వ్యవసాయదారులు పండిం యుటలకు ఇతనదేశపు రైతులవంటిందు వానికంటె మిక్కిలి తక్కువగా నన్నవనియు; జెప్పి వారి బహువారముగా నుపం బుగూర్చి పె్పుయినదేశము యకరమునకు 2245 పానులు ఇంటి దేశము యకరమునకు 2758 పానులు హిందూదేశము యొకర మునకు 1828 పానుల భాగ్యమును బుడించుచున్నవనియు, కోధు ముల స్కాట్లండు దేశము యకరమునకు 2884 పానులు జర్మనీ దేశము 1888 ప్రాప్య దేశము 1291 పానులు యునైటెడ్ స్టేటు 1816 పానులు హిందూదేశము 679 పానులు గోధుమలకు పండించుచున్నవనియును, బొమ్మల యునైటెడ్ స్టేట్లు యక రమునకు 1568 పానులు రష్యా 1168 పానులు, రుషియా 692 పానులు, ఇండియా 789 పానులు పండించు చున్నవని యును; ప్రతి ఈజిప్తు యకరమునకు 268 పానులు, యునై టెడ్ స్టేట్లు 146 పానులు, ఇండియా 90 పానులు పండించు చున్నవనియును తెలియజేసి, మనదేశము అన్ని పంటలలోను తక్కువగా నుండుటను జూపిరి. దీనికి కారణము వ్యవసాయ దారులు చదువుకొనక పోవుటవలన తగినట్లు వ్యవసాయము జరుగకండుటయూ, మంచి యెరువుల నడచుకొనచక పోవుట యు నుభ్యకారణములకె చెప్పిరి.

మఱియు విద్యావిషయమున మనదేశ మన్ని దేశముల కంటె దక్కవగానున్న సంగతిని యుదాహరణప్రాయోగము గా వికాశించిరి. ఇంకను పరవశిన సంఘములకు గూర్చియు వ్యవసాయదారులకు వానివలన గలుగు విశేషలాభములను గూర్చి యు చెప్పి దాని విషయమై పల్లెటూర్లయందు శ్రద్ధగను; వ్యాజుబుద్ధితోడను పనిచేయక పోవుటచే దానిలాభము ప్రజల కు విశేషము కనుబడుటచేదనియును వ్యాజుబుద్ధితోక బనిచేసి నచో ను వ్యవసాయవాదలకు మిక్కిలి యుపయోగమనియును నుజిరిరి. (అల్లాటిది మావూర్లోకూడ ఒకటి పెట్టిందండి) అని సభలోకలకలము.)

ఇంకను వీని యన్నిటికంటెను మాఖ్యమైనది మిలో మీరు వికమత్తయు కలిగియుండి పనిచేసినగాని యేకాద్యము గాని కొనసాగదరియు అందువిషయమై కొండలు పెద్దలు కాంతిముచ్చుల కృషివలసి గ్రామములో నన్నోవ్య కలసాములు జరుగకుండునట్లు చేయవలయుననియును ప్రాత్యాహపరచిరి. మఱియు సందర్భవశేషంగా న నేకవిషయములు చెప్పి సభ్యుల నాహ్వానపరచిరి.

పిమ్మట భక్తులందఱు తమ గ్రామములో పంచాయతీ సంఘము నొకదానిని స్థాపింపవలెయనెనని యొక మహిళకు అర్పిచిచ్చిరి. సభ జయప్రదముగా ముగిసెను. (ఒక విశేషిరి)

నం॥ త మూర్తము

నవంబర్ 1-౩-౨౦-2-0; 12-3-1-4-0
ఈ నందొంబర్లములో పంత్లతోములమున చిగుడ్లు గట్టి పరజును. చిగుడ్లముండి రక్తముకొంతుంటున్నది. బోలెటిగ్లంధము తోరయకదను. నవంబర్ చిగుడ్లుములలే తోడ్కొని వచ్చియున్నది. అమ్మనాళివం దిసో, బాలకొంతు - పదివారము.

విదేశవార్తలు

ఇండియాకు వైమానిక ప్రచారము

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, జూలై 12:—విమానముదటి తేదీనుండి ఇండియాకు వైమానిక ప్రచారము ప్రారంభమగునని హాంకంగాడ దెలిపిరి. అనగా పెరిషియ ప్రభుత్వము తిరువల్లికి వచ్చిన తరువాత ఏప్రిల్ మొదటి తేదీకి ప్రారంభమగునని.

కెల్లాగుగారి యుద్ధబహిష్కరణపు

టొడంబడిక

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, జూలై 12:—కెల్లాగు యుద్ధబహిష్కరణపు టొడంబడికకు ప్రత్యుత్తరముగా యుద్ధబహిష్కరణను ఆంధ్రప్రదేశ్ కమిషన్లలో చాంబర్లెన్ గారినినగు ఈ సమావేశము పూర్తియగులోపుగా ప్రత్యుత్తరము నిచ్చెనని చాంబర్లెన్ గారి రిపోర్టు విడిచిరి. డొమినియనులుగాని ఇండియా ప్రభుత్వమునాడుగాని ఈ ఆలస్యమున కుత్తరవాదులు గారెరి. ఈ ఆలస్యమునాడు జాగ్రత్తగా ఆలోచించి ప్రత్యుత్తరము నిడుటచుచే అయినదని తెప్పిరి.

క్లెటను ఇబిక్ సాదు

రాయబారములు

మరల ప్రారంభ మగుట

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, జూలై 12:—తిరులోనే ఇబిక్ సాదు రాయబారములు ప్రారంభమగునని కామన్వెల్త్ లో ఆరంభిస్తోందాడ దెలిపిరి.

అంగమాన్ వివత్తులో మొత్తము 201 మంది చనిపోయిరి. ఇంకొక 8 గురు బలికిరి

గట్టెక్కిన డాంట్లెన్ నాక మరల పయనము ప్రారంభించెను.

ఇటాలియా ప్రచారకులలో సెకియోని అనువాదము చనిపోలేదని దెలుపుచున్నాడు.

లండన్ హోటెలులో ఇండియను డాక్టరు మన్మథ నాథ సన్యాస్ అనువాతిడు, జేబ్బు కన్యతో ఇద్దరును చచ్చి పడియుండిరి. విచారా జరుగుచున్నది

లండన్ లో నలుగురు ప్రధానదండనాధికారులకు ఫీవ్ (పెసిడెన్సీ) మేజిస్ట్రేట్లు బ్యాంకు మేమున పదవుల నిచ్చిరి

శతవృద్ధు ధంపతులు

బెర్లిన్, జూలై 10:—బ్రెసిలబూలో 110 వేండ్ల వయస్సు 107 వేండ్ల భార్యయు గలరట. వీరు ఆరోగ్యముగ తమ తమ విద్యుత్తీకరములను నిర్వహించుచున్నారు. ఛాయా పటమును దీనివని వారివడుగు చిత్రవర్ణమున వయస్సు 90 సంవత్సరములు ముందుచచ్చియున్నా వే ఇంతకంటే నెండు జన్మనిగ నున్న ఛాయాపటమును దీనిగోనుటకు వీలుగయ్యుండెడిదయని ఆమె ప్రత్యుత్తర మొసగెను.

ప్రభుత్వము దీర్ఘకాలిక యుద్ధము ప్రత్యేకముగ ఏర్పడిన మొత్తము మోచివడి, కర్గలేడు.

రైసు ప్రదేశములోనున్న నైవ్యమును ప్రస్తుతము తగ్గించడం కొనలేదనియు ఒడంబడిక ప్రకారము నడుమకొనుట కి నైవ్య మనవరమనియు సర్ పర్సింగ్ ఈవన్నగారు ప్రత్యుత్తరము నిచ్చిరి.

రబ్బరుపరిశ్రమపట్టుమున కామన్వెల్త్ లో ఆమోదించిరి

మాస్కో బాంబు దౌర్జన్యము

బెర్లిన్, జూలై 10:—మాస్కోలో బాంబు ప్రేరేపిత పుడు అమట్టు ప్రక్కలనున్న ప్రేక్షకులను సోవియటు సైనికులు చంపి దగిలించిరి. ప్రకటితమైన దానికంటే ఎక్కువ పమాద మే జరిగెనట. ప్రకటించిన సంఖ్యకంటే ఎక్కువ సంఖ్యకే దెబ్బలు తగలవచ్చు ననుచున్నాడు. (పెంచిపార్లమెంటునాగు గృహ నిర్మాణపట్టుము నామోదించిరి.

సర్ జే. సి. జోనుగారు

మ్యూనిచ్, జూలై 10:—మ్యూనిచ్ విశ్వవిద్యాలయము నాడు జోనుగారిని సన్మానించుటకు ఆ జనరల్ యువన్యాసముల నిర్వహించుటకు ఏర్పాటు చేసిరి. మతము, వేదాంతము, కళలలో సోమూదేశ మెంతయో మహాసభకారము జేసినందుకు కృతజ్ఞతను దెలిపిరి. సర్ జే. సి. జోనుగారు అంతర్జాతీయ ప్రత్యుత్తరములందరి నేర్పాటు చేయగల్గినందుకు కృతజ్ఞము కొనియాడిరి.

మ్యాంగేరక్షక సైన్యము

జగ్జి, జూలై 10:—మ్యాంగేరక్షక సేనను సైన్యములను ఏర్పాటు చేయుననుచు ముగియించుటకు ప్రయత్నించెదలనియు అడవి ఇంకను చాలకాలము ఉండ న ల సేన సైనికుల ముంబయిలోను వారికడ కం పేదమనియు పార్లమెంటులో యోధ సంగతి దెలిపెను.

న్యూజిలండు జనాభా ప్రభుత్వమునాడు వర్తకము, నుంకముజీ, నాకావ్యాపారమునకు పంపించిని ఒడంబడికను జేసి కొనెదరట రాయబారములు జరుగుచున్నవి.

ఇటాలియా వైమానిక సిబ్బంది పలు దేశముల పాలనను స్వీకరింప.

హీకు వైమానికరాలు 1800 అడుగుల ఎత్తు విమానములలో పోయెనట.

అమెరికాలో ఎండ వేడిమి

92 డిగ్రీలు

న్యూయార్కులో 6 గురు చనిపోవుట

న్యూయార్కు, జూలై 10:—న్యూయార్కులో ఎండ వేడిమికాక లేక 6 గురు చనిపోయిరి. కొద్దిలలో గూడ వర్షులనే ధరించెరట.

గ్రీకు మంత్రివర్గము

పెనుజాలాన్ గారి కోరికలు

ఏథెన్స్, జూలై 10:—సెనటు నేర్పాటు చేయవలెననియు, పెనుజాలాన్ ఎన్నికలు ఒకేసారి జరుగవలెననియు పెనుజాలాన్ గారు కోరిరి. క్రొత్తపార్లమెంటు సెప్టెంబరు 17 తేదీన గూడును. అప్పటివరకు సెనటు నేర్పాటు చేయకుండుటకు పెనుజాలాన్ గారు రంగీకరించిరి.

విశాఖపట్నము

కళాభివృద్ధి సంఘము

పి. సి. వెంకటపతిరాజు బి. ఎ. ఎం. ఎల్. సి. గారియూ వ్యవస్థాపక కార్యకర్త భారత కళాభివృద్ధి సంఘము విశాఖ పట్నమునందు కల్పింపగా ఈ నెల 10 తేదీన శ్రీవిక్రమదేవవర్మ గారి యధ్యక్షత్వ క్రింద జరిగెను. 'కళాభివృద్ధి సంఘము' ను సేర నొక సంఘము నియమింపబడెను. దీనికి అధ్యక్షులు బి. వెంకటపతిరాజు బి. ఎ. బి. ఎల్. సి. వి. ఇ. గారు కార్యదర్శి పి. సి. వెంకటపతిరాజు గారు.

ఈ నెల 28, 29, 30, తేదీలను ఛౌనుహాలులో కళాభవన కళావంతులు ప్రకటించిన (సంచారక కళా ప్రదర్శనము) జరుపబడుటకు నిశ్చయింపబడెను. అధ్యక్షులు ఈ ప్రదర్శనకు రూ. 50 లు విరాళమిచ్చిరి.

(ఒక విలేఖరి)

కంభికోట, జూలై 10:—గో. యస్. ముత్తయ్య మొదలిగారు ఆదివారం ఉదయం పియాలిచేరిరి. శేపురాత్రి చెన్నపురికి ప్రయాణ మయ్యెదరు. (అ. (పె.)

మంతుశాల

ఈ నెల 7-వ తేదీ కనివారము సాయంత్రము యూనియను బోర్డు ప్రసిడెంటును యెన్నుకొనుటకుగాను యూనియను బోర్డు సభ్యుల మీటింగు ఆఫీసులో జరిగినది. 15 మందికి 18 మంది సభ్యులు వచ్చిరి. యూనియను స్టాంపింగు పట్టికంటి (పెసిడెంటుగా ముండి ప్రజామంజుషుడని సేగన్న శ్రీముత వేమూరి జంకయ్యచౌదరిగారిని లేవక గ్రీముగా పెసిడెంటుగా యెన్నుకొనిరి.

(ఒక విలేఖరి)

మంత్రుల పర్యటనము

తిరునల్వేలి, జూలై 10:—ప్రధానమంత్రి డాక్టరు నుబ్బరావుగారు నిన్న సాయంత్రము కూర్తాళం చేరిరి. కూర్తాళమున స్థానపట్టు మేర్పరచి, ఆరోగ్యశ్రమముగ వృద్ధి కెందుటకు తగిన సౌకర్యముల సేర్పరచు విషయమై మంత్రిగారు జిల్లా కలెక్టరుతోను జిల్లా బోర్డు అధ్యక్షునితోను మాట్లాడిరి. 16 వ తేదీనాటికి మంత్రిగారు కోయంబూరు చేరెదరు. జిల్లా బోర్డునాడు స్వాగతపత్రము సమర్పించెదరు.

వాతావరణ సిద్ధి

1928 సం. జూలై నెల 12-వ తేది గురువారము

ముఖ్యజిల్లాలు	ముఖ్యజిల్లాలు	ముఖ్యజిల్లాలు	ముఖ్యజిల్లాలు	ముఖ్యజిల్లాలు	ముఖ్యజిల్లాలు
కలె 24 గంటలలో అత్యధిక వర్షము	కలె 24 గంటలలో అత్యల్ప వర్షము	కలె 24 గంటలలో వర్షము	జూలై నెల 12 వ తేది నుండి వర్షము	జూలై నెల 12 వ తేది నుండి వర్షము	జూలై నెల 12 వ తేది నుండి వర్షము
గోపాల్ పూర్	89	80	...	8.1	— 0.6
విశాఖపట్టణం	87	80	...	5.5	— 1.0
కాకినాడ	86	76	...	2.7	— 4.5
మచిలీపట్టణము	89	78	0.1	2.0	— 4.9
కర్నూలు	88	75	0.8	7.8	+ 2.5
బళ్లారి	90	75	...	4.5	+ 2.0
అనంతపురం	...	...	...	5.9	+ 2.7
కడప	95	79	...	2.6	— 1.9
నెల్లూరు	97	80	...	1.4	— 1.2
మద్రాసు	99	76	1.1	1.5	— 1.9
కడపూరు	98	78	0.2	2.5	+ 0.1
నెలము	92	74	0.8	5.9	+ 1.6
కోయంబూరు	85	70	...	0.9	— 1.8
తిరుచనాపల్లి	95	79	...	8.1	+ 1.1
నాగపట్టణము	98	80	...	8.1	+ 1.1
పుణెరు	96	77	...	2.4	+ 0.1
పాంబన్	91	73	0.1	1.7	+ 1.8
తిరునల్వేలి	...	...	...	0	— 0.7
తిరువేండ్రము	82	75	...	15.7	— 0.9
కొచ్చిన్	84	75	...	27.6	— 11.0
కాలికట్టు	86	74	0.6	86.2	— 10.4
మంగళూరు	80	74	8.7	45.6	— 7.7
లెంగుళూరు	81	67	...	8.0	+ 8.4
మెర్కార	67	62	2.8	28.1	— 14.5
కొడైకనాథ్	68	52	...	4.5	— 1.7
మామూర్	71	62	...	2.8	—

సర్కారులు:—కొంచెము చినుకులు బడెను. మేఘములు దట్టముగ నున్నవి. గోపాలపురంలో తప్ప ఇతరచోట్ల పగటి వేడిమి 3 మొదలు 5 డిగ్రీలు తక్కువ.

డక్టర్:—కర్నూలులో 0.8" వర్షించెను. కడపలో నుబ్బు దట్టముగ నున్నది. ఇతరచోట్ల విస్తారముగ నున్నది. కర్నూలులో పగటివేడిమి 4 డిగ్రీలు తక్కువ.

కర్నూటకము:—మద్రాసులో 1.1" కడపలో 0.2" వర్షించెను. నుబ్బు విస్తారముగ నున్నది. పగటివేడిమి మద్రాసులో 3 డిగ్రీలు ఎక్కువ. రాత్రివేడిమి 8 డిగ్రీలు తక్కువ.

వ. వ. నారాయణ అయ్యర్, సహాయ వాతావరణ శాస్త్రజ్ఞుడు.

అయ్యంగారి కన్య అబ్బులుకరీముని వివాహమాడుట

జెజవాడలో మతాంతరవివాహము

కన్యదాత బెలిసినవిషయము

(స్వకీయ ఫిలేఖరి)

జెజవాడ, జూలై 9:—ఈ దయమన నేను రాజ గోపాలయ్యంగారిని కలిసికొని తమకొన్నా వైవాహ మెట్లు కుదిరెనని అడిగితిని. సంబంధమును మీరవచ్చి కుదిర్చుకొనె నా? లేక మీరేకుదిర్చితిర? మీరెట్లు కుదిర్చితిరి? అడిగెను. పాపము! అని అడిగి వివరములన్నింటిని తెలుపుడని కోరితిని.

అయ్యంగారు జరిగినకథ నిలుల చెప్ప దొడంగిరి.

కుటుంబచరిత్ర

నాభార్య 1919లో చనిపోయినది. నాకు నలుగురు కూతురు, ఇరువురు కొడుకులు. నా పెద్దకుమార్తె, తిరువరకు చిన్నతనమునందే వివాహముచేసితిని. నా పెద్ద అబ్బులు కే. సంకా నంగార యం. ఏ. బి. ఎల్. ప్యాపయ్యారా. పిమ్మట సహాయ నిరాకరణవాదియై ప్రస్తుతము తిరువరకును ఇరువరకునూ మున్నార. రెండవ అబ్బులు టి. శ్రీనివాసరావు. వీరు యం. ఏ. బి. ఎల్. ప్యాపయ్యారా. నేలముందు పడిపోయినారు.

మేము ధియసాఫిస్తులము

మిగిలిన ఇరువురు కుమార్తెలు, ఇరువురు కుమార్తెలు అడ యారనందుండి చదువుచున్నారు. మేముగదరము ధియసాఫిస్తు లము. మేము జాతివ్యక్తిలభేదములను పాటించువారముకాము.

జానికమ్మ చదువు

నామాడవకుమార్తె జానికమ్మ కొన్నాళ్లు ట్రైనింగ్ లో చదివెను. పిమ్మట కాళిలో ధియసాఫిత్ కాళిలోచదివి అటు పైని ఢిల్లీలోచదివినది. ఇప్పుడు మద్రాసు మెడికల్ కాళిలో యం. బి. క్లాసులో రివల్యూషనరీ గడుపుచున్నది.

జానికమ్మ ఛేరిగినవిషయము

నాకొన్నా రైవము ఇప్పుడు 22 ఏండ్లు. కాళిలో ఢిల్లీ లో చదువుటలన ఆమెకు జాతిమత కుల భేదములు లేవు. ఆ తర్వాత హిందూస్థానమునందు ఆమెకు మహమ్మదీయులలో చాలస్నేహ లోటి కలదు.

జానికమ్మకు అబ్బులకరీంసాహెబుగారికి పరిచయము

నాకు అబ్బులకరీంసాహెబుగారికి చాలసంవత్సరమునుండి స్నేహముగలదు. ఆయనవయసు ముగ్గురు 40 సంవత్సరము లుండును. భార్యపోయినది. 3 సంవత్సరముల కూతురుకలదు. ఆ అమ్మాయిని మధురలో ముతవ పెంచుచున్నది. అడయా రలో నాతోడను నాబిడ్డలతోడను అబ్బులకరీం సాహెబు గారు తరుగుగ నుండెడియులుగలరు. అందులన నాకుగ పరిచయమేర్పడినది. అబ్బులకరీం చాల పెద్దమనిషి, చాలయోగ్యుడు. అదితప్పనివాడని నానమ్మకము.

సత్రహ

అబ్బులకరీంసాహెబుగారికి అప్పడమ్మకు పెండ్లిచేసు కొమ్మని సలహా యిచ్చుచుండెడివాడను. ఈ జన్మములో మరల పెండ్లిలేదని యనుచుండెడివాడు. సంవత్సరముక్రిందల మరల చెప్పితిని.

సమాగమము

అబ్బులకరీంగారు గుంటూరుజిల్లా ఫారెస్టుఅఫీసరు. గడచిన నెల 21 వ తేదీనండి ఆయన అడవిబారెంటుకువద్ద మకాం చేసెను. నేనుకూడ 26 వ తేదీని అవలనే మకాంచేసితిని. నా తోకూడ నాకుమార్తె నాస్నేహితుడు నిత్యానందం చిచ్చియుండిరి. 27 వ తేదీ ఆడయమున ప్రార్థన జరిగినపిమ్మట మేము ముగ్గురు సమాజకేమెతిమి. నేనెల్లబ్బులకరీముతో నాకొన్నా రైవ వివాహమాడమంటిని. నిపు మేము ధియసాఫిస్తులమంటిని. భారత సమాజసభ్యులమంటిని. మరెవరి కోమేషనల మంటిని (Coma sons) చిరు నవ్వు నవ్వి నీకు మార్తె అయితే నాకిష్టమే న నె ను. నా నకి అ బ్బు లో ం ద ర చేసి నావే అని నాతో అన్నది. తర్వాత నేను వచ్చినాను. వారు మరొకరికి వెళ్లి నారు. అటుపిమ్మట ఇద్దరికి పెండ్లి ఖాయమేనని వారిరువురకల్గి జాలునువ్రాసిరి.

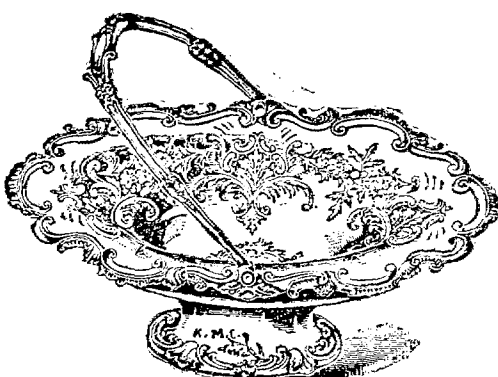
అనెను కథ

అటుతర్వాత ఈనెల 4-వ తేదీని జెజవాడలో అందరము కలిసిగాము. నాయెదుట నిత్యానందంబడుట జానకి అబ్బుల

“తంజిలొనమునంద”! స్థాపితము 1890!! తెలిఫోను నెం బోయాం 3860, రెసిడెన్సు 3861

ఒక గొప్ప సదుపాయము.

ప్రాతకమలములు, పచ్చలు, కెంపులు, మంచీముత్యములు

మున్నగువాటిని మేము క్రయమునకు తీసుకొనెదము.

తరువాత మీకు వెండిసామానులు, బంగారు సీమకమలములు, కెంపులు, పువ్వురాగములచే అమర్చబడిన నగలు యేషెజులో కావలసినను సిద్ధముగా నున్నవి. హాజరులో లేనివి ఆర్డర్ చేసిన తర్వాత తయారుచేసి యిచ్చెదము.

కోటా మునిరత్నంశెట్టి అండు సన్న్య,

వజ్రాలు, రత్నాలు, బంగారు, వెండినగల వర్తకులు, 216 వైనాబజారులోడ్డు, మద్రాసు.

టోరిపత్తమువారివలెనే కారికపత్తమువారుకూడ సామ్రాజ్యవాదులు

శ్రీమాను శ్రీనివాసయ్యంగారి ఉపన్యాసము

కలకత్తా, జూలై 10:—గడచిన శుక్రవారము ఎన్నె క్కు హాసం దువ్వనీంచుచు “టోరిపత్తము వారివలెనే కారికపత్తముకూడ సామ్రాజ్యవాదులుగ నుండుటచే భారతీయులకు కారిక పత్తమువారికి పొందుకుదరదు. కావున ఏకైకముగా నైనను ఎట్టి సాధనములచేతనైనను స్వరాజ్యము సంపాదించ భారతీయులు వ్యధపంకజ్యులై యున్నార” అని శ్రీనివాస అయ్యంగారు చెప్పిరి. (భార్యర్థు కేదిల)

రు 500 లు బహుమానములు

చిలుకూరి నాగయణరావు ఎమ్. ఏ., ఎల్.టి. గారు రచించిన గ్రంథరాజములు

సుప్రసిద్ధగ్రంథకర్త. శాస్త్రవైఖ్యములయిన గ్రంథములు 1 కురానుపరిపు-రు 4 లు, 2. అశోక చక్రవర్తి ధర్మశాసనములు రు 2 లు, 3. ఉపనిషత్తులు (ఈశ, కేన, కఠ, ఐతరేయ) చక్కనితేట తెనుగుపద్యములు రు 0-6-0 లు, 4. ప్రాచీన హైందవ ప్రజాస్వామికప్రభుత్వము రు 0-12-0 లు, 5. సంస్కృత లోకోక్తులు రు 1-0-0 లు.

800 పెట్టుమాత్రము విగిరియిస్తున్నది. పంపు 5 గ్రంథములను పెట్టుగా కొనువారికి కొన్ని పదుపాదములు కల్పించి నాము. కిటిలో 50 పెట్టు బహుమానము లక్ష్మణుల వారి కుంచినాము. వీరికి పెట్టు రు 6 లు మాత్రము తక్కినవాటిలో 125 గ్రంథాలయములకు, 125 ప్రత్యేక వ్యక్తులకు పార్శ్వాల కట్టి వేరేవేరే ఉంచినాము. మొదటి 125 లో 25 లోను, రెండో 125 లో 25 లోను పక్షిహామల నోట్లు ఉంచినాము. ఏపార్శ్వాలలో నోట్లు ఉన్నవో తెలియదు. ఆర్డరుచ్చువారి అప్పడము. బహుమానము కొనుగోసినవారికి డిస్కంట్టులేదు. రు 8-2-0 లు ఖరీదియ్యుకోవలెను. అందరికిని వాస్తవీ ప్రత్యేకము. బహుమానము కావలసినది, అక్కర లేనిది వ్రాయవలెను. ఇందున్న వచ్చేసనమును పెట్టి తెనుగులో ధర్మశాస్త్రములను ప్రకటించుము. ఈ గ్రంథములను తిరిగి అమ్మకములచేయవలెను. త్వరపడుడు. తిరుగుము విం చినతరువాత నొచ్చుకొంటే లాభములేదు.

ప్రపంచ మత గ్రంథమాలా

కార్యస్థానము,

రాజమహేంద్రవరము.

ప్రశ్న

ధివ్యత్వము నుండిన 5 ప్రశ్నలకు బదులు వ్రాయుటకు రు 1-0-0 వై ప్రతిప్రశ్నకు 0-4-0 ప్రశ్న వ్రాయుకాలమును తెలుపవలెను. గాంధీ జ్యోతిషనిలయం, తిరుత్తణి.

WANTED.

Candidates for Telegraph and Station Master's Classes. Full particulars and Railway Fare certificate on 2 annas stamp. Apply to Central Telegraph College, Nai Sarak, Delhi. 8437

గంజాం విశాఖమండల దేవాంగ మహాజనసభ, నరసన్న పేట

శ్రీ గంజాం విశాఖమండల దేవాంగ మహాజనసభ 9, 10 తారీఖులను నరసన్న పేటలో జరిగినది. ఈ మహాసభకు కలకత్తా, కలకం, మద్రాసు, రాజం, కడప, బంపం, యచ్చాపురం, బొప్పిలి, రాజాం, కలిటి, పల్లె, బొంబాయి, పాలకొండ, విజయనగరం శ్రీకాకుళం, కొత్తూరు, పాగిపిల్లి, నందిగాం, బుర్రేపాడు, నగరి, తిలారు వంటి ప్రాంతాలనుండి ప్రతినిధులు 1000 వెయ్యిమందివరకు వచ్చి సభ నలంకరించిరి. 9 తేదీ ఉదయం శ్రీ శివాచార్యుల సభాధ్యక్షులను వారితో సేకరించుచుండిరి. సాయంత్రము సహాధ్యక్షులమొదలగు మంగళవాద్యములతో ప్రజలందరూ సేకరించి అత్యంతమున వారివారికి సగౌరవముల నర్పించి.

10 తేదీ సభలో యాదివర్తీర్యానములు ఆమోదింపబడినవి. శ్రీ శివాచార్యులు శివప్రాజాపత్యము శివలింగకారణాదీక్షా విధానము శ్రీ శివునిపట్ల కీర్తనాద్రవ్యములను ఉపన్యసించిరి. శ్రీ వసంతులను ఆచారణవిధానములు బరంపురంలో జరుగుచున్న సదరు సంఘముయొక్క నియమములు సభవారు అవలంబించుటకు బొమ్మన బాబుగారు ఉపన్యసించిరి. రాయసాపాటు నల్ల శివయ్యగారు, బరంపురం కులాచార్యులవిద్యమూర్తి కృష్ణులు విద్యాదీప సమీక్షాసమావేశ సభాతీర్మానమును సమర్పించి ఆయా కాశాధిపతులు విధిగా ఆచరణగావించి మరకులమును ముంపం జనేయునట్లుగాను విద్యాలోపములను సవరించుకొనుటకును విఫలముగా నుపన్యసించిరి. తండ్రిక బొగ్గ, ఆదినారాయణయ్యగారు మద్రాసు దేవాంగిపుట్టక ఫౌలసేత్రమునుండి జన్మించిన పిమ్మట పెళ్ళగుట వస్త్రము సేయుట, నేసినవస్త్రములు ఇంద్రాజితవలెనగు నొసంగుట మొదలగు శాస్త్రీయములను సమర్పించి సుపన్యసించిరి. రాజమండ్రి పువ్వల బవరాజుగారు కులాచార్యులను పూర్వార్థములు ప్రస్తుత వదనములు రాజమండ్రి శ్రీరాజేశ్వరులలో ప్రస్తుతం నడుచుచున్న కుల విధానములు కాశాధిపతులు విధానములు కట్టట్లు మాన్యునను చాలాసేపు వివరంగా నుపన్యసించిరి. యద్రా వాసన్నగారు కలకం, నందిగాం శివరాలయ్యగారు ముత్తిమల్లేశ్వరగారు శ్రీకాకళం పట్టణం ఉపన్యసించిరి.

అధ్యక్షుని అంత్యవశ్యాసమలతో సేకరింపు జరిగి సభ ముగింపబడినది. రాజమండ్రి మల్ల పుత్తల బవరాజుగారు సభామండలమున శ్రీమద్మండేయ్యచరిత్రను చెప్పిరి బవరాజుగారి శ్రీమద్మండేయ్యచరిత్రను దేవాలయమునందు మరొక కథ చెప్పిరి. వీరు చెప్పెడి కథలయందు గలభక్తిశాస్త్రములు ఆభినయము వాగాటి వాక్యధారసము వివరినది.

తీర్మానములు

1. మన పూర్వార్థవిధానమును అనుసరించి నైమిత్తము నడుపించిన మన దేవాంగకులము డీజింగుచున్నందున శివాచార్యులు అంతరించుచున్నందున పునరుద్ధరణ చేయుటవిషయము మన కేంద్రసాసనుకు బ్రహ్మపురమున స్థాపించిన శ్రీ శైవసంఘమును వృద్ధిపరచుటకు పూనుకొనిన శ్రీ శైవ సంఘాధ్యక్షులు ఆగు శ్రీ పాతర్ల మల్లయ్య రెడెహరాగార్ని శ్రీ రాయసాపాటు నల్ల శివయ్యగారిని సంఘసభ్యులగు మహావీరులకు అనేక కేరములు అర్పించుచు పదరు సంఘము వృద్ధిని కాపాడుటకు యావధివారు మిక్కిలి శోరుచున్నారు.
2. విద్యావిషయము మన దేవాంగసంఘము వెనుకబడియున్నది. స్వసహాయ అసమర్థుల మగుటచే మన దేవాంగ సంఘములకు తగిన సౌకర్యములు కలిగియుండు దేవాంగ బాలురకు వేతనములేకుండా విద్యాభివృద్ధికి తోడ్పడగలందులకు ప్రభుత్వమువారిని అనేకవిధముల నీ సభవారు వేడుకొనుచున్నారు.
3. దేవాంగసంఘములు వెనుకబడి యున్నవి గాన దేవాంగసంఘమునందును విద్యాసంపన్నులలో నొకరిద్దరిని యూనియన్ బోర్డులలోను తాలూకాబోర్డులలోను డిప్యూటీ బోర్డులలోను ప్రభుత్వమువారు నామినేషనుచేయవలయుననియు మా రెండునండలములకు ప్రత్యేకముగా కాసనసభకు శ్రీ రాయసాపాటు నల్ల శివయ్యగారిని నొక సభ్యునిగా నామినేషను చేయవలయునని యీ సభవారు ప్రభుత్వమువారిని ప్రార్థించుచున్న కోరుకున్నామని యేకగ్రీవముగా తీర్మానించడమైనది.

డా॥ ఆర్. ఆర్. పిలియమ్మగారు

మద్రాసు నరసన్నపేట గారికి పరస్పరము అసిస్టెంటుగ నియమింపబడిరి. (ప్రె. ఫో. బీ.)

4 మనలో పెండ్లిండ్లు చేయవారు కులాచార్యుల ప్రకారం కులయజమానికి పెంబులు రు 1-0-0 న్ను ధర్మార్థముల విషయములు కులాచార్యులకు రు 2-8-0 న్ను పిల్లలకు విద్య నేర్పించుటకొరకు రు 1-0-0 న్ను విధిగా నియమించే ఆయాభిక్తులు విధిగా వినియోగించుటకు తీర్మానించడమయినది.

జూదం, పండ్లం, మధుపానం, యివి మనలో ఎవ్వరు చేయరాదు. అలాగుచేసినయెడల చేసినవారికి ఆయాసాధిపతులకులంవారు తగినచర్య తీసుకొనవలెన.

మనపిల్లలకు తల్లిపండ్లు విద్య నేర్పించడం విధిగాన ముఖ్యంగా చదివించుటకు తగినంత కథ తీసుకొనుటకు తీర్మానించడమయినది.

మనము నేయువస్త్రములు మనము ధరించుట కేలధర్మము. బ్రతుకుమార్గము. అట్టిధర్మములను విదేశాది మనము నేయువస్త్రములు మనము ధరించక కోర్టు బట్టలు ధరించుటచేత మన బట్టల విలువలేకపోవడమేగాక మనబట్టల ఖర్చు తగ్గి మనకు చాలనవ్వముచేయుచున్నది గాన మనదేవాంగకులముల మందరము ఆబాలగోపాలము మనము నేయువస్త్రములే తప్పకధరింపవలయునని తీర్మానించడమయినది.

మనము తానునారముగా శివాచార్యులతో కేయమున్నది. కావున బరంపురం, శ్రీమన శైవసంఘ తీర్మానానుసారము ప్రతివారు శివాచార్యులయొద్దను విధుధి కుద్రాక్షధారలై ఉండుటకును, బిడ్డపుట్టిన 21 వ దినమున లింగధారణయొన నుండునయెట మహాశివరాత్రి లింగధారణయొన తప్పక ఆచరణలో పెట్టువలయునని తీర్మానించడమయినది.

ఈరెండు నుండియును నుండు దేవాంగసోదరులు పూర్తి పనులుచేయడమునకు తగినంత మరుపులు లేనందుననున్న గ్రామములమున మైకునిల్వచేయుటకు అంకాశము లేనందుననున్న రిఖములు మార్చుకొని జీవించుట యిష్టము పని జరుగుచుండే మరగ్గులములపై చాలీ అందుపనులు నేర్పుటకు చెప్పేవారు లేనందున వృత్తులలో వెనుకబడినందులకుకష్టతరముగానున్నది. గాన ప్రభుత్వమువారు దయచలచి కొన్ని ముఖ్యగ్రామముల యందు స్థాపించుటకు ప్రవేశ పెట్టుటకు అందుపనులు పలి నేర్పుటకు పట్టుకు గవర్నమెంటు పిలింపవార్చి యెజమానులను బంపించి ఆయాపనులు నేర్పించుటకు యీ సభవారు ప్రభుత్వాధికారులను ప్రార్థింపుచున్నార.

* * * * * చల్లా బసవరాజుగారి ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షుడే పన్యాసములోని కొన్ని భాగములు.

శ్రీమతియ మనకులము అంధకారబంధుర మయినటుల ప్రోవత్తుగానక అల్లడుచున్నది. మనవి పూర్వవిద్యాభివృద్ధి అత్యగౌరవము సంఘమువారు సత్వనిరతి నీతిమార్గప్రవర్తనము ధర్మార్థము మొదలగు పద్ధతులు దలచకొని ప్రస్తుత సిద్ధిని మాడినచో మనపూర్వులు కేవలము కైలాసమున నుండెడి వారనియు మనము మహారౌరవనరకములో నున్నామనియు,

యేలాంటివారికైన స్ఫూర్తిచేయవలెను. వారిగుండు లన్ని కాక పోయిన కొన్ని యయిన మనయందెప్పుడు కనబడక పోవుట దురస్థిమముగాదా! ఏనాడు మనము పూర్వార్థములను విడిచి నామో అనాడే అన్నమో శివాయ యను మంత్రజపము ఆరంభ మయినది.

మనలో విద్యాలోపముచే మన బాలకు మనబాలి. చెడిపోవుచున్నది. విద్యలేనిది వాణిజ్యము చేయరారు విద్యలేనిది గౌరవమురానేరదు. విద్యవలన అనేక మేధుగలవు. పిన్నతనమున విద్యచేప్పించుకొనడా వాళ్ళను పట్టుకూటుకూలి పనిలోకిదింపుచున్నాము. ఇది మనకిలముయొక్క దుర్విద్రవ చాటుచున్నది. మనలో పెద్దవాడుకులన్నా యీవిషయముయొ కొంచెమైనా ప్రయత్నించేసినవా రెవరూ కనబడక. పిల్లలు పిన్నతనమున విద్యయు, నేతినేయుటయు నేర్చుకొనవలయును. కాల్పిసమయములయందు ప్రయివేలు స్కూలును పెట్టుకొని, విద్య నేర్పుట మనకు శ్రేయోదాయకము గాన యిదిరకాలములయందొక్క స్థాన సౌదర్యలకు విద్యనేర్పించుటకు ప్రయత్నము పూనుకొనిన మన బాలి వృద్ధికిరాగలదు.

మనకులవృత్తి మహాపునమయినది. లోకములో ప్రాణముకంటె మానము అధికమయినది. మానరక్షణచేయు వస్త్రములను తగూరుచేయుట మనవృత్తి. మనవృత్తిలో సంబంధము లేనిమనుష్యులు ఎవరండక. మనకుల వృత్తి పరిగానడవకపోవడంవల్ల నే మనకు దుర్విద్రం ప భవించినదని రుజువు అగుచున్నది. బట్టనేత అనగా కేవలము తయారైన నీవనూలు తెచ్చి నేసినవేసిన అది నేతకాదు. పత్తినిచీలి ఏక ఏకులుచేసి వడికి ఆచారముతో వస్త్రములను నేయుటే నేత అనిపించుకొనను. మన పూర్వు లిట్లేచేసేవారు. కావుననే వారు సమస్తవృత్తియు అనుభవించి శ్రీ ప్రతిష్ఠలు పొందినవారు. అలాగుననుచేయడం మాని వేసి కేవలం చిదేశ్వరామిద ఆధారపడినందులను నే మనకు తినుటకుండి కట్టుటకుగడవూడ కలవైపోయి కలకత్తా మొదలగు స్థలములకు మోపవలకువల్ల ప్రాణమానములగోల్పవుల తలపడ్డుచున్నది. మనపాత్రైనమన గాంధీమహాత్ములవారి ఆజ్ఞానము పరించి మల్లా మనం మనపూర్వులవృత్తి నవలంబించినయెడల జేగముగానే మనము మనపూర్వులమును విశ్వస్యముపొందగలము (ఒక విలేఖరి.)

ఆ పాడు దగ్గును వెప్పలో ఏల ఆవరాదు?

PEPS

ప్రతిదానికి అద్భుతమైనట్టి ఆదర్శము తొలగించుట ఎట్లగు, వెప్పనుండి వెడలువాయువును పీల్చుటయే. ప్రపంచవార్తలు చేరలేని స్థలములకుకూడ యీ వెప్ప లిం దావులు చేరను.

వెప్ప నోటిలో నేనుకొనిన వెంటనే, కేవలము కొర ఆనందభాగములన్నియు సౌఖ్యమును పొందును. వెప్పనివక్రీయల సంహరించును. కఫముతగ్గించును. శ్వాసకెట్టి అడ్డంకులను కలుగనియు.

పీల్చగగిన మందు

మందులంగల్లెన్నిటి యందును దొరకను వెల 1 కి రు 1. ఏకెంట్లు దాదా అందు కో, ఎస్పెనేడు, మద్రాసు

సెకెల్

గవర్నరుగారి పర్యటనము

మదకసిర తాలూకాలోని

చెరువు గర్భములందలి నూతులు

కడపజిల్లాలో మదకసిర తాలూకాలోని మదరాసు గవర్నరుగారి వచ్చేదినము వార్త యాతాలూకా రయితుల మనములందు చాలా ఆసక్తి నొనర్చుచున్నది. ఈ జిల్లాలో నర్మలమేలే యీ తాలూకా ప్రజలు చాల కష్టముల పాలగుచున్నారు. రెండేండ్ల క్రిందట వర్ష లేమిచే ప్రజలు కష్టములను కొంతవరకు నివారించుటకు కొద్ద మరమ్మత్తు చేయుట కనేకశ్రమలు కాంక్షను చేయించి త న్ములము కూలీలకు కొంతవినయమును ప్రభుత్వము వారు కల్పించిరి. వరుసగా ప్రతియేడున వర్షములు లేనందువలన ప్రజలకు నీటియాధారమును కలుగజేయుటకు చెరువులలో నూతులను త్రవ్వించవలసి వచ్చుచున్నది. ఈపద్ధతిని రెవెన్యూ ఉన్నాగులు యెదిరించిరి. మడికసిర నుట్టు ప్రక్కల ప్రజలలో కొందరు ప్రభుత్వమువారిపై నీచెరువు గర్భములందు నూతులు త్రవ్వించుటకును ప్రభుత్వ బాడ్జి యెంతవరకు స్వాధీనమున నున్నదో తెలిసికొనుటకు ముచ్చటగా నా ను తెచ్చిరి. ఇంకొకటి దాచా పురి మార్గము కాతేను. ఈ దాచా పురిమునకై తదితర రయితులు వేచియున్నాడు.

ఈరీతియందును జోక్యము కలుగజేసికొని మారుగొప్ప యువకారమును కలుగజేసిన డి. బి. కేశవస్వామిగారికి మే మెంతయు కృతజ్ఞులము. వీరప్రయత్నములవలన పడయేండ్లక పూ ర్వమునుండియున్న చెరువు గర్భపునూతుల సుండులకేగాక, కొన్ని సమయములందు పూర్వపు అచారముల ననుసరించి కొన్ని కొత్త నూతులను తాత్కాలికముగ సుండులుకూడ ప్రభుత్వ మువారికిరంగించిరి.

ఈ కొత్త కడపిలన కొద్దిమట్టున పడుపాయము కలిగినను ఇంకను చాల ప్రదేశములకు చాలయిబ్బంది కలుగుచునే యున్నది.

పైని చెప్పబడిన దాచా యింకా పెండింగులోనున్నది. కావున రివెన్యూ అధికారులు 28-6-28 తేదీని ఈరయితుల నూతులను గప్పించిరి. అందొకరయితు యొక్క కొబ్బరితోట యిటువంటి నూతినీటిపైని యాధారపడియున్నది. ఆ నూతినీ గూడ రివెన్యూ అధికారులు కప్పించుటతోడనే యాతోట నీకు యొక ఎండిపోవుచున్నది. దీనివలన చాలమంది రయితులకు భీతి కల్గెను. తమస్వంతదబ్బు పెట్టుకొని తిరిగి నూతులను త్రవ్వించు కొనెదమనియు అనే పెట్టుకొనెరి. అందులో గవర్నరు (భవువు గారు మదకసిర తాలూకావచ్చినపుడు చేరువగుల యీ నూతులను కూడ చూచునట్లు ఏర్పాటు చేయింపవలసినదనియు కూడ కోర యెడెను.

ద తమండలములందు చెరువు గర్భమునందు నూతులం డుట బహుపురాతనమైనది. అందువలన గవర్నరుగారు యీ ప్రాంతములకు వచ్చునపుడు గ్రామములందు ప్రజలెట్టి యొక్క టుల పాలగుచున్నారో స్వయముగా కనుగొనుట ముఖ్యము. టి. జి. రూథర్ ఫర్డుగారు ఈవిషయమే చాల అభిమానము ను కార్యరూపకముగ కనువరక పూర్వమే యీజిల్లానుండి బడి లేచేయబడిరి. ప్రస్తుత కల్వరంగునను ఎస్. గోపాలస్వామి అ య్యంగారు జిల్లాను ఎగుగనివారు కారు. వీరుకూడ గ్రామము లయెడల సహానుభవమును జూపుచున్నారు.

త్రాగుటకు భూములకు నీటివిషయమై గవర్నరుగారిరా క ముఖ్యముగమని ప్రజలు నమ్ముచున్నారు.

పెనుకొండ 8-7-28. (ఒకవిలేఖరి)

నెగరోగము,

పక్షవాతం, చెముడు

చికిత్సకులు డాక్టరు అగస్త్యేశ్వరరావు

కావట్ల (గుంటూరు జిల్లా)

ఇంకను ఆలస్యమా

నెలలోనేసంస్కృతముతో మాట్లాడగోరుచో

తెలుగు లిపిలోనున్న మా ఆరు సంస్కృత పుస్తక ముల చదువుడు. వాని వెల రు 2-2-0

వి. దుర్గయ్యశర్మ

పెద్దాపురము.

3404

In the Honourable Court of the Agency Sub-ordinate Judge, Vizagapatam.

O. S. 8/23 on the file of the Agency

Additional District Judge.

E. P. 1 of 27

BETWEEN

The Maharajah of Jeypore and another.

Plaintiffs. Decree-holders.

AND

Sri Rajah Satrucherla Gangaraju Bahadur garu and others.

Defendants, Judgment-debtors.

NOTICE.

In pursuance of the decree obtained by the plaintiffs in the above suit the properties of the defendants, described below have been ordered to be sold by the Agency Sub-Court, Vizagapatam in two lots viz. Dakshanapuram Hunda one lot and Pedabuddidi Hunda one lot. The said sale will be commenced on 30-7-28 at 10 a. m. at Parvatipur at the Tahsildar's Office. Persons intending to purchase the said properties may bid at the sale. Any other particulars that may be required can be known sufficiently from the records at the Court which can be seen free of cost with the Court's permission.

PROPERTIES TO BE SOLD.

The Agency portion of the Lakhanapuram and Peda Buddidi Zamindaries together with all forests, inam lands, the rights to recover kattubadies on certain Agraharams, mokhasas, inams, etc., together with all rights of resumption reversion etc., as also all other rights appurtenant to the said estates. The villages therein are roughly mentioned hereunder.

Names of Villages.

(a) LAKHANAPURAM ESTATE AGENCY.

I. ZEROYATI.

1. Bayyada.	
2. Dommangirijola	
3. Gotivada	
4. Lanja.	
5. Nidagallu	
6. Pedabaramani	
7. Pudesu	
8. Pusabadi	
9. Sivada	

Of the 9 zeroyati villages Nos. 6 and 9 are under ryotwari and the rest under mustajari. 6. Pedabaramani, 9. Sivada.

II. MOKHASAS.

1. Nagara

III. AGRAHARAMS.

1. Lakshmipeta
2. Ba. tangi
3. Pusakonda
4. Panasabhadra

(b) PEDA BUDDIDI ESTATE AGENCY.

I. ZEROYATI.

1. Abiri	
2. Anangi	
3. Antijola	
4. Rabbidi	
5. Baddidi (with hamlets)	
6. Balleru	
7. Chidiguda	
8. Chinavankadhara	
9. Dharmalakshmipuram	
10. Dokulaguda	
11. Dommidi	
12. Yeguvaballeru	
13. Gujjuvai	
14. Gesada	
15. Jarada	
16. Kona	
17. Megada	
18. Pedaraikonda	
19. Puliputti	
20. Pusantandi	
21. Ramuduguda	
22. Sadunuguda	
23. Sobba or Sobbidi	
24. Tharchidi	
25. Vuriti	

of the 25 jerovoti villages No. 13 Gujjuvai is under ryotwari the rest under mustajari 25 Jeroyati villages 1. Mokhasa 2. Agraharams.

II. MOKHASAS.

1. Jumbiri

III. AGRAHARAMS.

1. Binnidi and its hamlet Gonada
2. Gorjapadu

D. SRIRAMA SASTRI, Civil Muktyar.

4943

తేయాకుసంఘ ప్రచారము

సర్ .సి. సి. రేగారి ఖండనము

ప్రపంచ భ్యాతిగడించిన భారతీయ ప్రకృతికాస్త్రజ్ఞుడగు సర్ ప్రభుల్ల వల్లభరేగారు భారతదేశములో తేయాకు పానీయ దురభ్యాసమును తీర్చుముగా ఖండించుచున్నారు. "ఆధునిక భారతదేశములో రసాయన శాస్త్రాన్నిధి" గూర్చి కలకత్తా సిటీకా లేజివర్డ్ తామువసిన యువస్వామ్యులో ప్రభుల్ల వల్లభ రేగారు తేయాకు విషయమున నీ క్రింది యభిప్రాయములను చెప్పిరి.

బొంబాయి, కలకత్తా నగరములలో గుమాస్తాపనిజేయు భారతీయుడు అనుదినము 4 న అక్షినుకాలములో నలభట దీర్చు కొనుటకు అరిగెడుకు గిన్నెలను తప్పకునగాకండా తేయాకు పాన ము జేయుచుండుట నేను గాంచియున్నాను. భారతదేశములో పానముజేయుటకు తేయాకులో ఆహారము మెద్దియు లేదని మనము జ్ఞాపక ముంచుకొనలెక. తేయాకు కేవలము ఉద్దిపన కరమున పదార్థముగనే మన ప్రజలచే వాడబడుచున్నది. పుష్టి కరమున ఆహార మెద్దియును వారు దీసికొనకున్నారు. కాబట్టి వారి యారోగ్యము చెడుచున్నది.

వైద్యులయొక్క అభిప్రాయము.

తేయాకు, కాఫీ, యీ రెండుపదార్థములు వ్యాధియు నకను నాదులకును ఉద్దిపనము గలుగజేయును. కాని ఆల్కహో లువలె ఉన్న తేయాకు గలుగజేయును. క్రమస్వకారము తేయాకు చేయబడిన తేయాకు పానీయముగూడ విశేషముగా పానము చేయబడుచో ఆకీర్తి వాడుబడుచుండును గుండెపై మాంసము అనిద్ర వీనిని దెచ్చిబెట్టును. ఆహారమునకు బదులు గాగాని లేక మనస్సు విశ్రాంతి గోచర పక్షి యు మున అలపటదీర్చుకొని యెక్కువసమయముగలుగుటతోడనే సంపాదించుకొనుటకుగాని, తేయాకు పానముజేయుట హానికరము. ఇది అందఱు వైద్యుల రామోకా లేజియొక్క ఫెల్లోయును డాక్టరు వాల్టరుకాదగారి యభిప్రాయము.

తేయాకు సంఘముచే నడుపబడుచున్న ప్రచారము ఆ పారమున హానిగల్గించుచున్నదని జెప్పవలసినందుకు నేను విచార పడుచున్నాను. ఇరువది యయిదేండ్ల క్రిందట అనగా కర్ణాట ప్రభువు వైస్రాయిగా నన్నకాలములో తేయాకుపన్న విధిం పబడినపుడు, తేయాకు సంఘము కల కత్తాలో పెద్ద పెద్ద రోడ్డు గలియు చోట్ల లోనెల్ల, పెద్ద పెద్ద తేయాకు దుకాణములను తెరచి ఒకగిన్నెకు తేయాకు పానీయమును, ఒకకానితేయాకు పాల్టమును ప్రజల లో ప్రతివాని కుచితిముగా పంచిపెట్టుచుండిరి. ఈవిధముగా నీరురభ్యాసము బుట్టింపబడి, వ్యాధియు గావించబడెను. నేడు "భద్రతాకులు"ను గొప్పవాడునుమాత్రమేగాక, కూలివాండ్రు, బండివాండ్రు, రోడ్లనుడుప్పువాండ్రు, మున్నగు తక్కువవాడు గూడ, పుష్టికరమును శావరమెద్దియు దీసికొనకుండా దినమంత యు తేయాకునే పానముజేయుచున్నారు.

ఉల్లాసముబుట్టించు పానీయము

ఇంగ్లాండుదేశములో, నేనచ్చటజీవించియుండిన ఎనిమిదేం డ్లకాలానభవించువలన, తేయాకు పానము జేయుటవలన నిజము గా నుల్లాసముబట్టుట నేనెరుగుచును. అది మత్తును గలిగింపదు. అంగ్లేయులు సామాన్యముగా చేవల మాంసమును గ్రుడ్డు, పాలు, మిగడ మొదలగు పుష్టికరమును పదార్థములను విశేషముగా వాడుచుందురుకాన, ఉల్లాసముకొరకు మాత్రమే యొక గిన్నె కు తేయాకును పానము జేయుచుందురు. ఇంతేగాక చలిదేశ ములో తేయాకుపానము చేయుట అంత హానికరము గాదుకాని ఉష్ణప్రదేశమున భారతదేశములో ఉపవారతోగూడిన నిజ మును ఆహార పదార్థమును వర్చుకు మర జాతీయపానీయ ముగా వాడబడుచుండెడిది. కాని యిప్పు డా పానమును తేయాకుచే వాక్రవింపబడుచున్నదని నేను విచారముతో జెప్పుచున్నాను.

భారతదేశములో తేయాకు పరిశ్రమ మూలమున 100 రూప్యముల తేయాకు విక్రయమునపుడెల్ల అందు 97 రూ ప్యములు యీరోపీయను పెట్టుబడివాదనకును, 3 రూప్యము లు మాత్రమే తన భారతీయ భాగమునకును బోవుచున్నదని, యథార్థవివరముల చెల్పుచున్నది.

కనమునకు పదిపండ్లెండు గిన్నెల తేయాకు పానము జేయుచు, అందువలన తీవ్ర రూపమున అజీర్ణవ్యాధితో బాధపడుచున్న యువకు లనేకులు గలరని, వార్తలు వివరము చున్నవి.

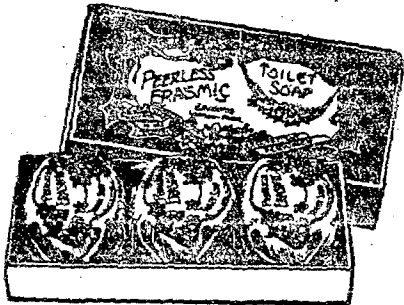
పాలయొక్క ఆహారగుణములో శాతు సంపూర్ణవిశ్వాస ముగలదు. పాలు సంపూర్ణమును ఆహారపదార్థము గావున, నేను వ్యవసాయ సంఘముయెదుట నిచ్చిన సాక్ష్యములో పంగ దేశము యొక్క ఆరోగ్యము క్షీణించుటకు ప్రజలకు ఆహారము కొరకు గావలసినన్ని పాలదొరకకుండుటయే కారణమని చెల్పిరి.

ది ఆంధ్ర ఇకస్యూరెన్స్ కంపెనీ లిమిటెడ్, బందరు

గమనించదగ్గ ముఖ్య విషయములు

- (1) కంపెనీకి మొదటి సంవత్సరములో 1000, రెండవ సంవత్సరములో 29182-0-4 నికరాదాయము (Surplus) ఇది చాల అధికము.
  - (2) 1927 సంవత్సరములో మరణము వల్లగాని, మరేవిధ మొదటి గాని క్లయిమ్ము లేకపోవుటకు భద్రమైనది.
  - (3) ఖర్చులు పీరియము ఆదాయములో మొదటి సంవత్సరము 100-3 శాతము, రెండవ సంవత్సరము 50% ఇది మితివ్యయమునకు దాగులా.
- "భీమాకంపెనీలు మొదటి సంవత్సరము నికరాదాయము (Surplus) కలిపరములు అధికము. ఆంధ్ర ఇకస్యూరెన్స్ కంపెనీ వారు అట్టిది మొదటి సంవత్సరములోనే చూప గలుగుట ప్రశంసనీయము" (స్టేట్స్ మన్ సమీక్ష.)
- పలుకుబడి గల ఏజెంట్లు జీతము మీదన, కమిషన్ మీదన కావలెను.

య. మంగయ్య, కార్యదర్శి.

ఇది ఆమోఘమైన సబ్బు

**PEERLESS
ERASMIC**
The Dainty SOAP

4661-

ఆంధ్ర గ్రంథ మాల

నెం. 7 తంబుకెట్టి వీధి, మద్రాసు.

ఈ గ్రంథమాలయందు విజ్ఞానాభ్యుదయమునకు సాధనము లై వివిధవిషయములకు సంబంధించిన గ్రంథములు రెండుమాసముల కొకగ్రంథమువంతున బ్రచురింపబడును.

వెలువడిన గ్రంథములు

- 1 శతకమంజరి (భక్తిసంపుటము): వృషాధిప, నర్సేశ్వర, దేవకీనందన, బంటిమట్టరఘువీర, నారాయణ, కాళహస్తీశ్వర, దాశరథి, రంగశాయి, రామతారక, రామచంద్ర శతకములు పది యిందు గలవు. ఒక్కొక్క శతకమునకు పీఠికయు, పాఠభేదములును గలవు. (ఈ శతకములు విడిగను దొరకును.) 0-5-0
- 2 జనవపురాణము (ద్విపద): పాల్కురికి సోమనాథుడు. అనేక తాళపత్రమాతృకలను బరిశీలించి కూర్చిన మూలము. పాఠభేదములు సూచింపబడినవి. శ్రీ వేటూరి ప్రభాకర శాస్త్రిగారు వ్రాసిన విపుల మగుపీఠిక గలదు 2-5-0
- 3 గాంధీమహాత్ముని జ్ఞాపకము కాంగ్రెసు అధ్యక్షోపన్యాసము 0-5-0
- 4 కనులాపి. (చిన్నచిత్రితకథ): శ్రీ రాయసం వేంకటశివుడుగారు, యమ్. ఏ., యల్. టి. 0-5-0
- 5 నిలబడి: ఇది యొక యత్సృష్టమైన గ్రంథము. ఇది తొలుత రెండువేలవేలముల దొక భారతీయ సంకీర్తనచే తిలకభాషయందు రచియింపబడి పదపది యనేకభాషల బలివర్తితమై వ్యాప్తిని గన్నది. అనువాదకులు: శ్రీ వేటూరి ప్రభాకర శాస్త్రిగారు 0-5-0
- 6 త్యాగరాజస్వామిచరిత్రము (పద్యకావ్యము): శ్రీ పసుమర్తి కృష్ణమూర్తి శాస్త్రి కృతము. శ్రీరామభక్తాగ్రణియు, గాయకపితామహుడు నగు శ్రీత్యాగరాజుగారి చరిత్ర మిందు వివరముగ వర్ణింపబడినది. సందర్భానుసారముగ త్యాగరాజుగారు రచించిన కృతులును సందు జేర్చబడినవి. 0-10-0
- 7 ధన్వంతరము (వచనము): పాదమత ధర్మబోధక గ్రంథ మగు 'త్రిపిటకము' నందలిది. పాదమత ధర్మబోధకత్వము లిందు జక్కగా ప్రతిపాదించబడినది. అనువాదకులు: శ్రీ కేశాబిరంగాచార్యులుగారు, యమ్. ఏ., యల్. టి. 0-10-0
- 8 భీష్మండు (అయదంకముల నాటకము): నార్సేదేశపు కవిశిఖామణి యగు ఇబ్సను గారి బ్రాండు అను నాటకమున కనువాదము. అనువాదకులు శ్రీ పోణకా పిచ్చిరెడ్డిగారు. బి. యే. (ఆనర్లు) 0-0-0
- 9 జీర్ణనిజయుగచరిత్రము: శ్రీ కుందూరి శివశర్మగారు, బి. యే. శ్రీకృష్ణదేవరాయ సామ్రాజ్యలక్ష్మీవీర మగు విజయనగరము (హంపిశిఖలముల) యొక్క ప్రాచీనచరిత్రము, ప్రకృత తర్రీ సీతీయు నిందు వర్ణితము లైనవి. 0-5-0

కాళీనాథుని నాగేశ్వరరావు, వ్యవస్థాపకుడు.

నిజాంరాష్ట్ర ప్రతినిధి:—శామపల్లి గోరేశ్వరవర్మ ఆండ్. కో., 566, రెసిడెన్సీబజారు, హైదరాబాదు, డక్కన్.

దక్షిణాప్రికా 7042

విజ్ఞానచంద్రికా గ్రంథమాలతోని 36వ కుసుమము

గ్రంథకర్త: దిగవల్లి వేంకటశివరావు బి. ఏ., బి. ఎల్. ఇది దక్షిణాప్రికా దేశస్థుల, భారతీయుల చరిత్ర, గాంధీమహాత్ముని జీవితచరిత్ర, మనోహరములై లి. 482 పుటలు. 22 ప్రకరణములు. 5 దేశపటములు. 6 బొమ్మలు. 6 అర్థ బొమ్మలు. రెండు భాగములు కలిపిన కాలిగో పైండు, భారత హిందూత్వ తికలు ప్రశంసించినవి. వెల రు. 2-5-0. మాత్రమే. (విజ్ఞాన చంద్రికా చందాదాతలకు, స్త్రీలకు, విద్యార్థులకు మాత్రము వెల రు. 2-0-0). పాస్తేజ ప్రత్యేకము. కొద్ది ప్రతులే యున్నవి. వలయువారు.

వలయువారు—దిగవల్లి వేంకట శివరావు బి. ఏ., బి. ఎల్. బెజవాడ అని వ్రాయుడు.

శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణమ్.

ప్రతిపదాన్ని ద్విపదాత్మకముగా విశేషార్థ సూచితముగా పండిత బామర స్త్రీజనయుల కర్మసంపన్నముగా నున్నది. 45 వాల్యంలు పూర్తి కాకపోయెను చేయబడి పదవైపులు పేరుపై చక్కని పింటుచేయబడినవి. యీ మహాగ్రంథము మా చందాదాతలకు వాల్యం 1-కి రు. 1-2-0 ల వాళ్ళ యిచ్చుచున్నాను.

శ్రీ బరీలకు (ప్రస్తుత భాండాగారములకు) 12 వాల్యంలు రు. 2 లకు యిచ్చుచున్నాను. యీ వెల 20 వ శేషి లోగా రు. 5 లు అయిదురూపాయలు అద్యాత్మపంపిన భాండాగారములకు ఖర్చులు చేసేధరమి. 1, 2, 3, 4 భాగములు యిప్పుడు మీకువంపి తదుపరి 5 వాల్యంలు మిగతా రు. 2 లకు పంపుచున్నాను.

ముఖ్యగమనంతు:—5 వ వాల్యంలలో మిగతా రు. 5 లు వసూలుచేసి 6 లుగా యిచ్చుచున్నాను. విధేయుడు, గోపేటి స్వప్నమూర్తి శిర్డి, కర్ణాటక కన్యకాశ్రమ ప్రతినిధి, వదిరాను.

వ్రతాపక స్మారిమాతలు

(75-8851)

- 4 మిక్కిలి ఘాటును సువాసనగలది
- 1-2 మాత్రలను పుచ్చుకొనిన అనంపముగా నుండుటయే గాక అజీర్ణము, వాయువ, జలుబు, జ్వరము, దగ్గు, ఉబ్బసము, కఫము, చిన్నబిడ్డ గుణము, కలరా, ప్లేగు మొదలగు అనేకమగు వ్యాధులను వారించుటయే గాక బలమును, జీర్ణ శక్తిని, అశోగ్యమును గలిగించు వరప్రసాదము. (ప్రతి గృహమందుండవలసినది. 250 మాత్రల సీసా 0-4-0 12 సీసాలు 2-5-0. ఇ. పి. చార్జి ఎన్నికైనా 0-5-0. పి. కె. పి. అందుకో, ఆయుర్వేదసమాజం, డిరిజెట్, నల్లూరుజిల్లా.

ప్రకటన (2046)

కోగిల్లు స్వయముగ వచ్చిగాని, బాలులవ్యాధిగాని కోగిల్లునులను తెలుపుడు చేసినవో కోగిల్లుభావము పుచ్చుకొనవలసిన మందు, పథ్యము, వగైరాలు వివరముగ పుచ్చితముగ వ్రాసివంపబడును. (నెం. 2) డాక్టరు శ్రీపాద కృష్ణమూర్తి శాస్త్రి, బెజవాడ.